

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

1. Βασικά μεγέθη Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης 2020

Το έτος 2019, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA) διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα ύψους 8.304 εκατ. ευρώ (4,5% του ΑΕΠ), ενώ το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους ενισχυμένης εποπτείας, διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα ύψους 6.613 εκατ. ευρώ ή 3,61% του ΑΕΠ, μόλις 0,11% του ΑΕΠ πάνω από τον στόχο (3,5% του ΑΕΠ).

Στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού του 2020, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους ενισχυμένης εποπτείας, είχε εκτιμηθεί ότι θα διαμορφωθεί για το 2020 σε πλεόνασμα ύψους 7.070 εκατ. ευρώ ή 3,58% του ΑΕΠ, ενώ με βάση τη μεθοδολογία ESA είχε εκτιμηθεί πλεόνασμα ύψους 7.488 εκατ. ευρώ ή 3,8% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης για το έτος 2020 εκτιμάται ότι σε όρους ενισχυμένης εποπτείας θα διαμορφωθεί σε έλλειμμα ύψους 11.760 εκατ. ευρώ ή 7,22% του ΑΕΠ. Σε όρους ESA εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε έλλειμμα ύψους 11.141 εκατ. ευρώ ή 6,8% του ΑΕΠ. Το σύνολο των εσόδων Γενικής Κυβέρνησης σε ενοποιημένη βάση αναμένεται να ανέλθει σε 81.426 εκατ. ευρώ το 2020, έναντι 89.827 εκατ. ευρώ το 2019, παρουσιάζοντας μείωση κατά 9,4%. Το σύνολο των δαπανών Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται να ανέλθει σε 97.537 εκατ. ευρώ το 2020, έναντι 87.030 εκατ. ευρώ το 2019, παρουσιάζοντας αύξηση 12,1%. Σημειώνεται ότι παρά το γεγονός ότι προσεγγίζουμε στο τέλος του έτους οι εκτιμήσεις αυτές εξακολουθούν να εμπεριέχουν στοιχείο επισφάλειας ως συνέπεια της αβεβαιότητας για την εξέλιξη της πανδημίας.

Πίνακας 3.1 Αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης περιόδου 2019 – 2021
(σε εκατ. ευρώ)

Γενική Κυβέρνηση κατά ESA ανά υποτομέα	2019 Πραγματ/σεις	2020 Εκτίμηση	2021 Πρόβλεψη
1. Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (Προεδρία της Ελληνικής Δημοκρατίας, Προεδρία της Κυβέρνησης, Βουλή, Υπουργεία, Περιφερειακές Υπηρεσίες Υπουργείων και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις)	-2.367	-20.228	-14.715
2. Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης (Κράτος, ΝΠ, ΔΕΚΟ ταξινομημένες εντός της Γενικής Κυβέρνησης και νοσοκομεία)	896	-16.367	-12.266
3. Ισοζύγιο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)	88	80	-4
4. Ισοζύγιο Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) εκτός νοσοκομείων	1.813	176	754
5. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA (2+3+4)	2.797	-16.111	-11.516
% του ΑΕΠ	1,5%	-9,9%	-6,7%
6. Ενοποιημένοι τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.507	4.970	4.925
% του ΑΕΠ	3,0%	3,1%	2,9%
7. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA (5+6)	8.304	-11.141	-6.591
% του ΑΕΠ	4,5%	-6,8%	-3,8%
8. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας	6.613	-11.760	-6.670
% του ΑΕΠ	3,6%	-7,2%	-3,9%
9. Ενοποιημένο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	331.072	340.000	343.200
% του ΑΕΠ	180,5%	208,9%	199,6%
ΑΕΠ	183.413	162.776	171.934

Σημείωση: Τυχόν διαφορές ποσών και ποσοστών στους πίνακες που ακολουθούν οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.

Η δημοσιονομική και οικονομική πολιτική που ασκήθηκε το έτος 2020 επηρεάστηκε καθοριστικά από την εμφάνιση της υγειονομικής κρίσης λόγω του κορωνοϊού, η οποία οδήγησε σε πρωτόγνωρες διαφοροποιήσεις σε σχέση με τους αρχικά τεθέντες στόχους τόσο στα έσοδα όσο και στις δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης. Οι διαφοροποιήσεις αυτές είναι αποτέλεσμα τόσο της μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας, όσο και της επίπτωσης από τη λήψη δημοσιονομικών μέτρων και μέτρων ενίσχυσης της ρευστότητας της οικονομίας. Τα μέτρα αυτά, παρουσιάζονται αναλυτικά στην ενότητα 9 του παρόντος κεφαλαίου.

Η εμφάνιση αυτής της πρωτοφανούς υγειονομικής κρίσης είχε ως αποτέλεσμα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οδήγησε στη χαλάρωση των ευρωπαϊκών δημοσιονομικών κανόνων για τα έτη 2020 και 2021. Συνεπώς, η υποχρέωση για επίτευξη του στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα, σύμφωνα με τους όρους της Ενισχυμένης Εποπτείας, ύψους 3,5% του ΑΕΠ, δεν θα ισχύσει για τα έτη 2020 και 2021.

Οι προτεραιότητες του έτους 2020 διαφοροποιήθηκαν σημαντικά, σε σχέση με τις αρχικές επιδιώξεις, λόγω της υγειονομικής κρίσης, η οποία οδήγησε στη λήψη μέτρων με βασικούς άξονες:

- την ενίσχυση του εθνικού συστήματος υγείας με προσωπικό και εξοπλισμό,
- την ενίσχυση των πληγέντων φυσικών και νομικών προσώπων, μέσω της παροχής αποζημίωσης ειδικού σκοπού και της αναστολής φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων,
- την παροχή ρευστότητας στις επιχειρήσεις μέσω της επιστρεπτέας προκαταβολής και των χρηματοδοτικών εργαλείων,
- τη στήριξη της απασχόλησης,
- την ενίσχυση των ανέργων και των εποχικά απασχολούμενων,
- τη στήριξη του τουριστικού κλάδου, της εστίασης, του πολιτισμού, του αθλητισμού, των μεταφορών και του πρωτογενούς τομέα και
- τη στήριξη των ευάλωτων δανειοληπτών.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι η λήψη των ανωτέρω μέτρων δεν εμπόδισε την εφαρμογή εντός του 2020 των προγραμματισμένων δημοσιονομικών παρεμβάσεων όπως:

- η παροχή κινήτρων για την αντιμετώπιση της υπογεννητικότητας, μέσω της χορήγησης επιδόματος 2.000 ευρώ για κάθε γέννηση, καθώς και της μείωσης του συντελεστή ΦΠΑ σε βασικά είδη βρεφικής ηλικίας,
- η αναμόρφωση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων με εισαγωγικό συντελεστή 9% και αύξηση του αφορολόγητου για κάθε τέκνο,
- η μείωση ασφαλιστικών εισφορών για απασχολούμενους πλήρους απασχόλησης,
- η μείωση φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων από 28% σε 24%,
- η μείωση φορολογίας διανεμόμενων κερδών από το 10% σε 5%,
- η αναστολή ΦΠΑ στις νέες οικοδομές για 3 έτη,
- η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και διεύρυνση της φορολογικής βάσης με μέτρα προώθησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών,
- η συνέχιση και ενίσχυση των δράσεων του ΟΠΕΚΑ για τη στήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων,
- η επισκόπηση δαπανών και δραστηριοτήτων στο σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης, προκειμένου να δημιουργηθεί δημοσιονομικός χώρος για την εφαρμογή δράσεων με προσανατολισμό στην οικονομική ανάπτυξη και
- η συνέχιση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων.

Στον πίνακα 3.2 δίνονται το ισοζύγιο και το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA, ενώ στον πίνακα 3.3 δίνεται το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους ενισχυμένης εποπτείας.

Η παρουσίαση της ανάλυσης εσόδων και δαπανών των υποτομέων στον πίνακα 3.2 είναι σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της μεθοδολογίας του ESA και διαφοροποιείται από τον τρόπο παρουσίασης που ακολουθεί στην ανάλυση των επιμέρους υποτομέων, όπου έχει υιοθετηθεί το υπόδειγμα των πινάκων της εγκυκλίου κατάρτισης του Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης για το 2021.

Επίσης στους πίνακες 3.4 και 3.5 παρουσιάζονται τα καθαρά έσοδα και οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού κατά μείζονα κατηγορία σε ταμειακή βάση.

Πίνακας 3.2 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) (σε εκατ. ευρώ)				
	2019	2020		2021
	ΔΥΕ Οκτωβρίου 2020	Προϋπ/σμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη
I. Καθαρά έσοδα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (α+β+γ+δ+ε+στ-ζ)	53.603	54.710	49.103	52.469
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	51.189	52.165	44.265	47.836
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	27.869	28.557	23.971	26.401
εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	17.678	18.276	15.001	17.466
Ειδικό φόρο κατανάλωσης	7.102	7.214	6.463	6.601
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	298	322	240	286
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	2.722	2.829	2.676	2.667
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.060	1.130	1.168	1.109
5. Φόρος εισοδήματος	16.568	16.663	13.676	14.741
εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	10.920	11.415	10.030	10.193
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ)	4.485	4.017	2.586	3.416
6. Φόροι κεφαλαίου	249	273	175	214
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.423	2.391	2.359	2.419
β. Κοινωνικές εισφορές	55	55	54	54
γ. Μεταβιβάσεις	4.511	4.592	6.832	6.842
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	722	687	569	656
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.482	1.806	2.719	2.007
εκ των οποίων: ε1. Επιστροφές δαπανών για τόκους	40	0	15	0
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	2	332	25	330
ζ. Επιστροφές εσόδων	5.358	4.926	5.360	5.256
Πληροφοριακά στοιχεία:				
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ¹	2.815	4.100	6.230	4.092
Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας ²	0	0	0	2.635
II. Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (α+β+γ+δ+ε+στ+ζ+η+θ+ι)	55.970	57.163	69.332	67.184
α. Παροχές σε εργαζομένους	12.914	13.390	13.411	13.531
β. Κοινωνικές παροχές	649	134	241	199
γ. Μεταβιβάσεις	28.296	27.844	36.560	30.804
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.500	968	1.702	1.084
ε. Επιδότησεις	224	89	102	80
στ. Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)	6.443	6.000	5.850	5.700
ζ. Λοιπές δαπάνες	50	71	72	91
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	5.642	8.245	10.783	14.094
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	252	421	612	1.599
ι. Τιμαφή	0	0	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία:				
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ¹	5.642	6.750	10.421	6.750
Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας ²	0	0	0	2.635
III. Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (I-II)	-2.367	-2.453	-20.228	-14.715
% ΑΕΠ	-1,3%	-1,2%	-12,4%	-8,6%
IV. Πρωτογενές αποτέλεσμα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (III+II.στ-Ι.ε1)	4.036	3.547	-14.393	-9.015
% ΑΕΠ	2,2%	1,8%	-8,8%	-5,2%
V. Ισοζύγιο νομικών προσώπων κατά ESA	3.521	2.785	3.931	2.463
Έσοδα	9.559	9.661	10.208	9.302
Τρέχουσες και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	4.052	4.025	4.793	3.545
Τόκοι πιστωτικοί	897	755	700	600
Φόροι	1.840	1.936	1.591	2.116
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-9	-1	0	0
Λοιπά έσοδα	2.780	2.946	3.124	3.041

**Πίνακας 3.2 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA)
(σε εκατ. ευρώ)**

	2019	2020		2021
	ΔΥΕ Οκτωβρίου 2020	Προϋπ/σμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη
Έξοδα	6.039	6.876	6.276	6.839
Παροχές σε εργαζομένους	1.272	1.309	1.287	1.317
Τόκοι χρεωστικοί	436	442	405	388
Λοιπά έξοδα	2.127	2.240	2.185	2.390
Επενδυτικές δαπάνες	796	1.396	843	1.272
Λοιπές μεταβιβάσεις	349	289	306	322
Επιδότησεις	1.058	1.200	1.250	1.150
VI. Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΦΥ κατά ESA	-258	-25	-70	-14
Έσοδα	2.353	2.437	2.693	2.690
Τρέχουσες και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	1.455	1.339	1.584	1.564
Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ	738	888	888	888
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-61	0	0	0
Λοιπά έσοδα	221	210	221	238
Έξοδα	2.610	2.461	2.764	2.704
Παροχές σε εργαζομένους	554	596	648	707
Τόκοι χρεωστικοί	0	0	0	0
Λοιπά έξοδα	1.955	1.805	2.016	1.895
Επενδυτικές δαπάνες	101	60	100	102
VII. Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (III+V+VI)	896	308	-16.367	-12.266
VIII. Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA	88	201	80	-4
Έσοδα	5.999	6.632	6.342	6.500
Τρέχουσες και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	3.379	3.820	3.992	3.909
Τόκοι πιστωτικοί	50	56	44	50
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-25	-23	-23	-23
Φόροι	1.741	1.953	1.472	1.659
Λοιπά έσοδα	855	826	858	905
Έξοδα	5.911	6.432	6.263	6.504
Παροχές σε εργαζομένους	2.483	2.510	2.558	2.609
Τόκοι χρεωστικοί	59	55	46	51
Κοινωνικές παροχές	167	235	222	149
Λοιπά έξοδα	1.887	1.993	2.000	1.892
Επενδυτικές δαπάνες	1.315	1.639	1.437	1.803
IX. Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA	1.813	1.799	176	754
Έσοδα	43.619	43.360	44.151	43.455
Τρέχουσες και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	18.832	18.399	21.566	20.403
Αποδόσεις περιουσίας	1.376	1.282	1.288	1.263
Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	22.409	22.663	20.488	21.197
Κοινωνικοί πόροι	762	764	591	393
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-54	0	0	0
Λοιπά έσοδα	294	252	219	199
Έξοδα	41.806	41.561	43.975	42.701
Παροχές σε εργαζομένους	370	384	354	361
Κοινωνικές παροχές	34.881	35.040	35.708	35.820
εκ των οποίων συντάξεις	29.279	29.095	28.881	29.381
Κοινωνικές παροχές σε είδος	3.687	3.651	3.968	3.942
Λοιπά έξοδα	370	598	534	555
Επενδυτικές δαπάνες	0	12	12	12
Μεταβιβάσεις	1.992	1.500	2.946	1.510
Επιδότησεις	506	377	453	500
X. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (VII+VIII+IX)	2.797	2.308	-16.111	-11.516
% ΑΕΠ	1,5%	1,2%	-9,9%	-6,7%
XI. Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.507	5.180	4.970	4.925
% ΑΕΠ	3,0%	2,6%	3,1%	2,9%
XII. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (X+XI)	8.304	7.488	-11.141	-6.591
% ΑΕΠ	4,5%	3,8%	-6,8%	-3,8%
ΑΕΠ	183.413	197.315	162.776	171.934

¹ Τα έσοδα του ΠΔΕ περιέχονται στις μεταβιβάσεις και στα λοιπά τρέχοντα έσοδα, ενώ οι δαπάνες του ΠΔΕ περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

² Τα έσοδα του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας περιέχονται στις μεταβιβάσεις, ενώ οι αντίστοιχες δαπάνες περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

Πίνακας 3.3 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τους όρους της Ενισχυμένης Εποπτείας (σε εκατ. ευρώ)

	2019	2020		2021
	ΔΥΕ Οκτωβρίου 2020	Προϋπ/σμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη
I. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA	8.304	7.488	-11.141	-6.591
II. Προσαρμογές ενισχυμένης εποπτείας	-1.692	-418	-619	-78
Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP και επιστροφή τόκων EFSF	-1.683	-251	-999	-163
Επιστροφές εσόδων	101	0	0	0
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-2	-332	-25	-330
Δαπάνες μεταναστευτικών ροών μη αντικριζόμενες	126	165	405	414
Στήριξη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	-233	0	0	0
III. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας (I + II)	6.613	7.070	-11.760	-6.670
% ΑΕΠ	3,61%	3,58%	-7,22%	-3,88%
IV. Στόχος ενισχυμένης εποπτείας	6.419	6.906	-	-
% ΑΕΠ	3,50%	3,50%	-	-
V. Δημοσιονομικό Πλεόνασμα (+) ή Κενό (-) σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ενισχυμένης εποπτείας (III-IV)	193	164	-	-
% ΑΕΠ	0,11%	0,08%	-	-
ΑΕΠ	183.413	197.315	162.776	171.934

Πίνακας 3.4 Καθαρά έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού κατά μείζονα κατηγορία σε ταμειακή βάση (σε εκατ. ευρώ)

α/α	Μείζονες κατηγορίες	Περιγραφή	2019	2020	2021	Μεταβολή %	
			Πραγματοποιήσεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	2020/19	2021/20
1	11	Φόροι	46.540	37.623	43.587	-19,2	15,9
2	12	Κοινωνικές εισφορές	54	53	53	-1,4	-0,7
3	13	Μεταβιβάσεις	4.407	5.744	6.951	30,3	21,0
		<i>εκ των οποίων: ΠΔΕ</i>	2.400	4.516	4.022	88,2	-10,9
		<i>Ταμείο Ανάπτυξης και Σταθερότητας</i>	0	0	2.635		
4	14	Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	1.768	539	595	-69,5	10,4
5	15	Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.367	2.470	1.454	4,4	-41,1
		<i>εκ των οποίων ΠΔΕ</i>	458	950	170	107,5	-82,1
6	31	Πωλήσεις Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων	10	25	330	138,5	1.223,2
A		Έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών (1+2+3+4+5+6)	55.146	46.454	52.970	-15,8	14,0
7	43	Χρεωστικοί τίτλοι	286	551	31	92,8	-94,5
8	45	Συμμετοχικοί τίτλοι και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων	40	29	1.453	-26,4	4.849,9
9	49	Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις	16	41	0	157,7	-100,0
10	52	Υποχρεώσεις από Νόμισμα και καταθέσεις	26	19	9	-27,4	-54,4
11	53	Χρεωστικοί τίτλοι (υποχρεώσεις)	40.992	40.447	37.000	-1,3	-8,5
				1.222,74			
12	54	Δάνεια	1.062.013	0	701.700	15,1	-42,6
13	57	Χρηματοοικονομικά παράγωγα	1.547	697	0	-54,9	-100,0
B		Έσοδα Χρηματοοικονομικών συναλλαγών (7+8+9+10+11+12+13)	1.104.919	1.264.523	740.192	14,4	-41,5
Γ		ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ (A+B)	1.160.066	1.310.978	793.162	13,0	-39,5

Πίνακας 3.5 Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού κατά μείζονα κατηγορία σε ταμειακή βάση (σε εκατ. ευρώ)

α/α	Μείζονες Κατηγορίες	Περιγραφή	2019	2020	2021	Μεταβολή %	
			Πραγματοποιήσεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	2020/19	2021/20
1	21	Παροχές σε εργαζομένους	13.248	13.415	13.544	1,3	1,0
2	22	Κοινωνικές παροχές	653	241	199	-63,0	-17,6
3	23	Μεταβιβάσεις	28.205	38.997	31.394	38,3	-19,5
4	24	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.464	1.802	1.251	23,1	-30,6
5	25	Επιδότησεις	224	102	80	-54,7	-21,1
6	26	Τόκοι ¹	5.225	4.695	4.510	-10,1	-3,9
7	27	Λοιπές δαπάνες	50	72	91	44,3	27,6
8	29	Πιστώσεις υπό κατανομή εκ των οποίων:	5.642	10.783	14.094	91,1	30,7
		- ΠΔΕ	5.642	10.421	6.750	84,7	-35,2
		- Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας	0	0	2.635		
9	31	Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	562	668	2.646	18,8	296,4
10	33	Αγορές τιμαλφών	0	0	0	2,6	420,0
A Δαπάνες μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)			55.272	70.774	67.811	28,0	-4,2
11	45	Συμμετοχικοί τίτλοι και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων	20	437	1.562	2.092,9	257,2
12	49	Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις	15	41	0	166,8	-100,0
13	52	Υποχρεώσεις από νόμισμα και καταθέσεις	0	0	0		
14	53	Χρεωστικοί τίτλοι (υποχρεώσεις)	39.305	29.584	26.504	-24,7	-10,4
15	54	Δάνεια	1.066.617	1.221.527	704.871	14,5	-42,3
16	57	Χρηματοοικονομικά παράγωγα	2.274	2.314	1.450	1,7	-37,3
B Δαπάνες χρηματοοικονομικών συναλλαγών (11+12+13+14+15+16)			1.108.231	1.253.903	734.388	13,1	-41,4
Γ Γενικό σύνολο δαπανών (A+B)			1.163.504	1.324.677	802.198	13,9	-39,4

¹ Τόκοι σε ακαθάριστη βάση.

2. Κρατικός προϋπολογισμός 2020

Το ισοζύγιο του Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA για το έτος 2020 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε έλλειμμα 20.228 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου ελλείμματος, ύψους 2.453 εκατ. ευρώ της εισηγητικής έκθεσης του Προϋπολογισμού 2020. Επίσης, το πρωτογενές αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA, εκτιμάται σε έλλειμμα ύψους 14.393 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου για πλεόνασμα ύψους 3.547 εκατ. ευρώ.

2.1 Έσοδα

Τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2020 παρουσιάζουν σημαντική μείωση σε σχέση με τον στόχο όπως αυτός αποτυπώνεται στην Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2020, γεγονός που οφείλεται αφενός στη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας λόγω της υγειονομικής κρίσης, αφετέρου στην επίπτωση από τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων ανακούφισης για τη στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων που πλήττονται από την πανδημία.

Τα καθαρά έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού, σε δημοσιονομική βάση, μετά τη μείωση των επιστροφών φόρων, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 49.103 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 5.607 εκατ. ευρώ ή 10,2%, έναντι του στόχου του Προϋπολογισμού 2020.

Ανάλυση εσόδων κατά μείζονα κατηγορία (σε δημοσιονομική βάση)

Έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Φόροι

- **Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών**

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως ο ΦΠΑ, οι Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης (ΕΦΚ), οι φόροι με μορφή χαρτοσήμου και οι φόροι επί χρηματοοικονομικών και κεφαλαιακών συναλλαγών. Από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών εκτιμάται ότι θα εισπραχθούν έσοδα ύψους 23.971 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 4.586 εκατ. ευρώ ή 16,1% έναντι του στόχου. Ειδικότερα, η μείωση του ΦΠΑ αναμένεται να ανέλθει στα 3.275 εκατ. ευρώ και των ΕΦΚ στα 752 εκατ. ευρώ.

- **Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών**

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι δασμοί και τα λοιπά τέλη που επιβάλλονται στις εισαγωγές από κράτη μη μέλη της ΕΕ, με βάση το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο. Εκτιμώνται έσοδα 240 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 82 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του προϋπολογισμού.

- **Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας**

Από τους τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας, που περιλαμβάνουν κυρίως τον ΕΝΦΙΑ, αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 2.676 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 152 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του προϋπολογισμού.

- **Λοιποί φόροι επί παραγωγής**

Τα κύρια έσοδα της κατηγορίας αυτής προέρχονται από το τέλος επιτηδεύματος και τη συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη της Τράπεζας της Ελλάδος. Από τους λοιπούς φόρους παραγωγής εκτιμάται ότι θα εισπραχθούν 1.168 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 38 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου. Η αύξηση αυτή οφείλεται στο αυξημένο κατά 100 εκατ. ευρώ, σε σχέση με τον αρχικό στόχο, ποσό που κατέβαλε η Τράπεζα της Ελλάδος στο Ελληνικό Δημόσιο.

- **Φόρος εισοδήματος**

Από τον φόρο εισοδήματος (φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων και λοιπών κατηγοριών), αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 13.676 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 2.987 εκατ. ευρώ ή 17,9%, έναντι του στόχου του προϋπολογισμού. Η μείωση αυτή προέρχεται από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων κατά 1.385 εκατ. ευρώ (περιλαμβάνονται τα μειωμένα έσοδα από την παρακράτηση του φόρου εισοδήματος των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα λόγω μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας, από τη μείωση προκαταβολής φόρου των ελεύθερων επαγγελματιών και από τις αναστολές φορολογικών υποχρεώσεων που αφορούν παρελθόντα οικονομικά έτη), από τον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων κατά 1.431 εκατ. ευρώ λόγω της μείωσης της προκαταβολής φόρου των επιχειρήσεων και από τον φόρο εισοδήματος λοιπών κατηγοριών κατά 171 εκατ. ευρώ.

- **Φόροι κεφαλαίου**

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι φόροι και τα τέλη κληρονομιών, δωρεών, γονικών και λοιπών παροχών. Εκτιμώνται έσοδα 175 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 98 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου.

• *Λοιποί τρέχοντες φόροι*

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων και τα διάφορα μη ταξινομημένα φορολογικά έσοδα. Τα έσοδα από τους λοιπούς τρέχοντες φόρους αναμένεται να ανέλθουν στο ποσό των 2.359 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 33 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου.

Κοινωνικές εισφορές

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τις εισφορές των εργαζομένων για παροχές υγείας από το Δημόσιο. Εκτιμώνται έσοδα 54 εκατ. ευρώ, πολύ κοντά στον αρχικό στόχο.

Μεταβιβάσεις

Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται κυρίως τα έσοδα από:

- το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) που αναμένεται να ανέλθει σε 5.580 εκατ. ευρώ, καθώς και μέρος του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ, ύψους 30 εκατ. ευρώ,
- τη μεταφορά αποδόσεων λόγω της διακράτησης ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα χαρτοφυλάκια των Κεντρικών Τραπεζών του Ευρωσυστήματος (ANFAs) και από το Πρόγραμμα Αγοράς Ομολόγων (SMPs) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), καθώς και επιστροφή τόκων EFSF συνολικού ύψους 999 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται ότι τα έσοδα αυτά κατατίθενται απευθείας στον ειδικό λογαριασμό εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους (Segregated Account) και δεν υπολογίζονται στο αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με τους όρους της ενισχυμένης εποπτείας.

Το σύνολο των εσόδων από μεταβιβάσεις αναμένεται να ανέλθει στα 6.832 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 2.239 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου, κυρίως λόγω των αυξημένων εσόδων του ΠΔΕ κατά 1.383 εκατ. ευρώ, καθώς και της είσπραξης εσόδων από ANFAs και SMPs και από επιστροφή τόκων EFSF ύψους 748 εκατ. ευρώ, τα οποία δεν είχαν προβλεφθεί στον αρχικό Προϋπολογισμό 2020.

Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τα έσοδα από παράβολα, μισθώματα κτιρίων και υποδομών, καθώς και από προμήθειες λόγω παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου. Αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 569 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 117 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του Προϋπολογισμού 2020.

Λοιπά τρέχοντα έσοδα

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει διάφορες κατηγορίες εσόδων, με κυριότερες τα μερίσματα από τη συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο διαφόρων εταιρειών, τους τόκους από ομόλογα που κατέχει το Ελληνικό Δημόσιο, τις διάφορες κατηγορίες προστίμων και προσαυξήσεων, το μεγαλύτερο μέρος του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ, καθώς και τις επιστροφές ιδίων πόρων από την ΕΕ. Τα λοιπά τρέχοντα έσοδα αναμένεται να διαμορφωθούν στα 2.719 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 913 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου του Προϋπολογισμού. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στα αυξημένα έσοδα:

- από μερίσματα φορέων του Δημοσίου κατά 151 εκατ. ευρώ,
- από επιστροφές ιδίων πόρων από την ΕΕ κατά 41 εκατ. ευρώ και
- του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ κατά 747 εκατ. ευρώ.

Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων

Η κατηγορία αυτή αφορά έσοδα από την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου, μέσω της διαδικασίας αποκρατικοποιήσεων από το ΤΑΙΠΕΔ. Εκτιμώνται έσοδα ύψους 25 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 307 εκατ. ευρώ, έναντι του στόχου, λόγω της μη είσπραξης στο έτος 2020 του προβλεπόμενου αντιτίμου από την αξιοποίηση της έκτασης του πρώην Διεθνούς Αεροδρομίου του Ελληνικού και της μεταφοράς της στο επόμενο έτος.

Επιστροφές εσόδων

Οι επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων αναμένεται να διαμορφωθούν στα 5.360 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 434 εκατ. ευρώ ή 8,8%, έναντι του στόχου.

Έσοδα Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Τα έσοδα του ΠΔΕ περιλαμβάνονται στις κατηγορίες «Μεταβιβάσεις» και «Λοιπά τρέχοντα έσοδα». Ειδικότερα, τα έσοδα ΠΔΕ αναμένεται να ανέλθουν στο ποσό των 6.230 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 2.130 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου. Στον πίνακα 3.7 παρουσιάζονται οι πηγές χρηματοδότησης του ΠΔΕ.

Έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών**Χρεωστικοί τίτλοι**

Η κατηγορία αυτή των χρηματοοικονομικών εσόδων περιλαμβάνει τα έσοδα του Ελληνικού Δημοσίου από χρεολύσια επενδύσεων σε ομόλογα. Εκτιμώνται έσοδα 551 εκατ. ευρώ που προέρχονται από τα χρεολύσια ομολόγων ΟΣΕ και ΕΑΣ, τα οποία πέρασαν στην κατοχή του Δημοσίου μετά το PSI (πίνακας 3.4).

Συμμετοχικοί τίτλοι

Η κατηγορία αυτή των χρηματοοικονομικών εσόδων περιλαμβάνει έσοδα από πωλήσεις μετοχών διαφόρων εισηγμένων και μη εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, κυριότητας Ελληνικού Δημοσίου ή/και ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ. Εκτιμώνται έσοδα ύψους 29 εκατ. ευρώ (πίνακας 3.4).

2.2 Δαπάνες

Οι συνολικές δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2020 σε δημοσιονομική βάση εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 69.332 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 12.169 εκατ. ευρώ, σε σχέση με τον στόχο του ψηφισμένου Προϋπολογισμού 2020. Η μεγάλη αυτή αύξηση, όπως προκύπτει και από την ανάλυση των δαπανών κατά μείζονα κατηγορία, οφείλεται κατά κύριο λόγο στις υλοποιούμενες δράσεις για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε δημοσιονομική βάση στα 63.482 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 12.319 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο του Προϋπολογισμού 2020.

Ανάλυση δαπανών κατά μείζονα κατηγορία (σε δημοσιονομική βάση)

Δαπάνες μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Παροχές σε εργαζομένους

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι τακτικές αποδοχές, οι πρόσθετες αποδοχές, οι παροχές σε είδος, οι παροχές κληρωτών και οι αντίστοιχες εργοδοτικές εισφορές αιρετών, οργάνων διοίκησης, τακτικών υπαλλήλων, υπαλλήλων αορίστου χρόνου και υπαλλήλων ορισμένου χρόνου.

Το 2020 οι παροχές σε εργαζόμενους εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στα 13.411 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 21 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο του Προϋπολογισμού 2020. Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως στους κάτωθι παράγοντες:

- στη μείωση των τακτικών αποδοχών και των εργοδοτικών εισφορών κατά 27 εκατ. ευρώ και 57 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, σύμφωνα με την επανεκτίμηση των στοιχείων της μισθοδοσίας και
- στην αύξηση των πρόσθετων αποδοχών κατά 106 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της καταβολής έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης την περίοδο του Πάσχα στους εργαζόμενους των νοσοκομείων, του ΕΚΑΒ και της Πολιτικής Προστασίας στο πλαίσιο των παρεμβάσεων που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19.

Κοινωνικές Παροχές

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το επίδομα θέρμανσης, τις συντάξεις που πληρώνονται απευθείας από το κράτος, καθώς και τις λοιπές παροχές κοινωνικής πρόνοιας σε είδος και σε χρήμα και εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 241 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 107 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη σχεδιαζόμενη καταβολή του επιδόματος θέρμανσης της χειμερινής περιόδου 2020-2021, συνολικού ύψους τουλάχιστον 84 εκατ. ευρώ.

Μεταβιβάσεις

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής περιλαμβάνουν επιχορηγήσεις και αποδόσεις σε υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης, όπως ΟΤΑ, ΟΚΑ, νοσοκομεία και ΠΦΥ, καθώς και σε φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης, οργανισμούς του εξωτερικού και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης περιλαμβάνονται οι επιχορηγήσεις για επενδύσεις, οι καταπτώσεις εγγυήσεων, οι αναλήψεις χρεών φορέων Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και οι αποζημιώσεις λόγω δικαστικών αποφάσεων.

Οι συνολικές μεταβιβαστικές πληρωμές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 36.560 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 8.715 εκατ. ευρώ, ως επί το πλείστον, λόγω της ανάγκης οικονομικής θωράκισης των πολιτών και των επιχειρήσεων απέναντι στην πανδημία.

Στον πίνακα 3.6 παρουσιάζονται οι μεταβιβάσεις του Τακτικού Προϋπολογισμού σε φορείς εντός και εκτός της Γενικής Κυβέρνησης σε ταμειακή βάση.

**εντός και εκτός της Γενικής Κυβέρνησης σε ταμειακή βάση
(σε εκατ. ευρώ)**

	2019	2020	2021	Μεταβολή %	
	Πραγματοποιήσεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	2020/19	2021/20
Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό σε φορείς εντός Γενικής Κυβέρνησης					
1 Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις (1α+1β+1γ+1δ)	22.946	26.120	24.623	13,8	-5,7
1α) Μεταβιβάσεις στην Κεντρική Διοίκηση	0	0	2		
1β) Μεταβιβάσεις σε νοσοκομεία και ΥΠΕ-ΠΕΔΥ	1.379	1.484	1.462	7,7	-1,5
1γ) Μεταβιβάσεις σε ΟΤΑ	2.324	2.769	2.549	19,1	-7,9
1δ) Μεταβιβάσεις σε ΟΚΑ	19.243	21.867	20.610	13,6	-5,8
1δ1. Παροχές κύριας σύνταξης	14.840	16.703	14.636	12,6	-12,4
1δ2. Παροχές σε ανέργους (ΟΑΕΔ)	480	585	1.076	21,8	84,0
1δ3. Παροχές υγείας (ΕΟΠΥΥ)	171	608	300	256,3	-50,6
1δ4. Παροχές προνοιακού χαρακτήρα	3.070	3.368	4.001	9,7	18,8
1δ5. Λειτουργικές & έκτακτες δαπάνες	16	25	18	54,3	-26,4
1δ6. Αντιπαροχή έναντι της ενσωματωμένης στη ΔΕΗ ΑΕ περιουσίας των Τομέων Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ	579	579	579	0,0	0,0
1δ7. Έκτακτη επιχορήγηση σε ΟΚΑ για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών	30	0	0		-100,0
1δ8. Έκτακτη επιχορήγηση σε ΟΚΑ για την εξόφληση εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης	57	0	0		
2 Μεταβιβάσεις σε λοιπά νομικά πρόσωπα	1.825	1.916	2.088	5,0	9,0
3 Λοιπές μεταβιβάσεις (τρέχουσες εγχώριες)	6	7	0	34,1	-99,3
4 Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού	197	191	215	-2,9	12,4
Εκ των οποίων:					
Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού σε ΟΤΑ	-	-	25		
Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) για επενδυτικές δαπάνες Δήμων	190	190	190	0,0	0,0
5 Λοιπές μεταβιβάσεις	458	652	80	42,6	-87,7
I Σύνολο μεταβιβάσεων εντός ΓΚ Τακτικού Προϋπολογισμού (1+2+3+4+5)	25.431	28.888	27.005	13,6	-6,5
Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό σε φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης					
1 Μεταβιβάσεις σε λοιπά νομικά πρόσωπα	154	4.712	140	2.969,2	-97,0
2 Λοιπές μεταβιβάσεις (τρέχουσες εγχώριες)	94	2.688	1.187	2.766,6	-55,8
3 Τρέχουσες μεταβιβάσεις προς οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)	1.953	1.981	2.216	2,4	11,9
4 Λοιπές μεταβιβάσεις	591	728	846	23,1	16,2
II Σύνολο μεταβιβάσεων εκτός ΓΚ Τακτικού Προϋπολογισμού (1+2+3+4)	2.774	10.109	4.389	264,5	-56,6
III Σύνολο μεταβιβάσεων Τακτικού Προϋπολογισμού (I+II)	28.205	38.997	31.394	38,3	-19,5

Τα μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19, που αποτυπώνονται στην κατηγορία αυτή, κατά το μέρος που επιβαρύνουν την κεντρική διοίκηση είναι τα εξής:

- η αποζημίωση ειδικού σκοπού ύψους 534 ευρώ σε μηνιαία βάση των εργαζομένων των οποίων οι συμβάσεις εργασίας τίθενται σε προσωρινή αναστολή,
- η αποζημίωση ειδικού σκοπού ύψους 600 ευρώ σε έξι επιστημονικούς κλάδους (οικονομολόγους/ λογιστές, μηχανικούς, δικηγόρους, ιατρούς, εκπαιδευτικούς και ερευνητές),
- η κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών επί του ονομαστικού μισθού, των εργαζομένων των οποίων οι συμβάσεις εργασίας τίθενται σε προσωρινή αναστολή,
- η επιστρεπτέα προκαταβολή,
- η κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό του μέρους του δώρου Πάσχα που αναλογεί στη χρονική περίοδο της προσωρινής αναστολής της σύμβασης εργασίας,
- η επιχορήγηση για τη στήριξη του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας μέσω του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων,
- η εισαγωγή άδειας ειδικού σκοπού για εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα με παιδιά που φοιτούν σε σχολεία (για την περίοδο που τα σχολεία είναι κλειστά),
- η αποζημίωση των ακτοπλοϊκών γραμμών,

- οι πρόσθετες υγειονομικές δαπάνες φορέων κεντρικής διοίκησης και ιδιαιτέρως του Υπουργείου Υγείας,
- το κόστος επιδότησης πρώτης κατοικίας για δανειολήπτες που επλήγησαν από τον κορωνοϊό (πρόγραμμα «ΓΕΦΥΡΑ»),
- η επιχορήγηση για την ενίσχυση του κλάδου του πολιτισμού μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού,
- το πρόγραμμα βραχυχρόνιας απασχόλησης «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ»,
- η κάλυψη του πρόσθετου κόστους του δώρου Χριστουγέννων των υπαλλήλων που λαμβάνουν ειδική αποζημίωση λόγω προσωρινής αναστολής της σύμβασης εργασίας,
- η αποζημίωση ειδικού σκοπού για εποχιακούς εργαζόμενους στον τουρισμό,
- η αποζημίωση ανά θέση επιβάτη προς τις αεροπορικές εταιρείες,
- οι αποζημιώσεις σε ερασιτεχνικούς αθλητικούς συλλόγους,
- η κάλυψη ασφαλιστικών εισφορών των υπαλλήλων εποχιακών επιχειρήσεων,
- η κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών από τον κρατικό προϋπολογισμό και η επιδότηση 200 ευρώ σε περίπτωση πρόσληψης μακροχρόνια ανέργου, για περίοδο 6 μηνών, στο πλαίσιο του προγράμματος για τη δημιουργία 100.000 νέων θέσεων εργασίας,
- η αποζημίωση σε ΤΡΑΙΝΟΣΕ και ΚΤΕΛ λόγω του περιορισμού στις θέσεις επιβατών,
- η πρόσληψη έκτακτου υγειονομικού προσωπικού με σχέση εργασίας ΙΔΟΧ,
- η ενίσχυση επιχειρήσεων του πολιτισμού λόγω περιορισμού θέσεων σε θέατρα, κινηματογράφους, συναυλιακούς χώρους, κ.λπ. και
- η κάλυψη των εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών και του επιδόματος αδειάς των εργαζομένων σε ξενοδοχεία δωδεκάμηνης λειτουργίας.

Λοιπές μεταβιβαστικές δαπάνες (πλην Covid-19), οι οποίες οδήγησαν σε αύξηση των μεταβιβάσεων σε σχέση με τον στόχο του προϋπολογισμού 2020 είναι οι εξής:

- η αυξημένη επιχορήγηση στον e-ΕΦΚΑ για την καταβολή αναδρομικών στους συνταξιούχους του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, ύψους 1.400 εκατ. ευρώ περίπου, κατόπιν δικαστικών αποφάσεων,
- το βοήθημα σε φυσικά πρόσωπα (5.000 ευρώ) και επιχειρήσεις (8.000 ευρώ) που επλήγησαν από τον Μεσογειακό κυκλώνα «Ιανό», ύψους 84 εκατ. ευρώ,
- το πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπρόθεσμων οφειλών των ΟΤΑ ύψους 116 εκατ. ευρώ και η έκτακτη επιχορήγησή τους κατά 171 εκατ. ευρώ,
- η αυξημένη επιχορήγηση προς τον ΕΟΠΥΥ κατά 507 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του ορίου της φαρμακευτικής δαπάνης) και
- λοιπές μεταβιβαστικές δαπάνες που καλύφθηκαν με μεταφορά πιστώσεων από το τακτικό και το ειδικό αποθεματικό ύψους 363 και 52 εκατ. ευρώ αντίστοιχα (παρ. 1 και 8 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014).

Με αντίρροπο (μειωτικό) χαρακτήρα κινήθηκαν οι τρέχουσες μεταβιβάσεις προς οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) οι οποίες μειώθηκαν κατά 49 εκατ. ευρώ (τρέχουσα εκτίμηση 1.981 εκατ. ευρώ έναντι στόχου 2.030 εκατ. ευρώ).

Αγορές αγαθών και υπηρεσιών

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δαπάνες καταναλωτικού χαρακτήρα. Οι σχετικές δαπάνες για το έτος 2020 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στα 1.702 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 734 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου, κυρίως λόγω:

- της ενίσχυσης της κατηγορίας αυτής με πιστώσεις τόσο από το τακτικό όσο και από το ειδικό αποθεματικό ύψους 277 εκατ. ευρώ, για την ενίσχυση των λειτουργικών δαπανών των υπουργείων,
- της ενίσχυσης από τις λοιπές υπό κατανομή πιστώσεις για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών ύψους 200 εκατ. ευρώ και

- του επιπλέον κόστους των λειτουργικών δαπανών των υπουργείων λόγω της πανδημίας.

Επιδότησεις

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι επιδοτήσεις στα ΕΛΤΑ για την καθολική ταχυδρομική υπηρεσία, καθώς και στην ΤΡΑΙΝΟΣΕ.

Η συνολική εκτίμηση για αυτή την κατηγορία ανέρχεται σε 102 εκατ. ευρώ, αυξημένη κατά 12 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου.

Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)

Η εκτίμηση για τις δαπάνες τόκων σε ακαθάριστη δημοσιονομική βάση, ανέρχεται σε 5.850 εκατ. ευρώ, μειωμένη κατά 150 εκατ. ευρώ έναντι του αρχικού στόχου.

Λοιπές δαπάνες

Οι λοιπές δαπάνες περιλαμβάνουν κυρίως τη δαπάνη για τις επιστροφές στην ΕΕ από ανεκτέλεστα προγράμματα, καθώς και τη δαπάνη για τα πρόστιμα προς την ΕΕ.

Η εκτιμώμενη δαπάνη ανέρχεται σε 72 εκατ. ευρώ χωρίς σημαντική απόκλιση από τον στόχο.

Πιστώσεις υπό κατανομή

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι δαπάνες του ΠΔΕ και το τακτικό και ειδικό αποθεματικό.

Οι συνολικές δαπάνες για την κατηγορία αυτή εκτιμώνται σε 10.783 εκατ. ευρώ, αυξημένες έναντι του στόχου κατά 2.537 εκατ. ευρώ, γεγονός που οφείλεται κυρίως στις εκτιμώμενες αυξημένες πληρωμές του ΠΔΕ κατά 3.671 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο (10.421 εκατ. ευρώ έναντι 6.750 εκατ. ευρώ), λόγω της αντιμετώπισης της πανδημίας με τα εξής μέτρα:

- αποζημίωση ειδικού σκοπού 534 ευρώ για αυτοαπασχολούμενους, ελεύθερους επαγγελματίες και εργοδότες (με έως και 20 υπαλλήλους) που επλήγησαν από την κρίση του Covid-19,
- μέρος της επιστρεπτέας προκαταβολής (1 δισ. ευρώ εκ των 5,4 δισ. ευρώ, το υπόλοιπο δίδεται από τον τακτικό προϋπολογισμό και εμφανίζεται στην κατηγορία των μεταβιβάσεων),
- επιδότηση επιτοκίου των επιχειρηματικών δανείων των επιχειρήσεων, οι οποίες ανήκουν σε πληττόμενους κλάδους,
- Ταμείο Εγγυοδοσίας της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας,
- πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού,
- έξοδα διαφήμισης του ΕΟΤ και
- κεφάλαιο κίνησης στο πλαίσιο του Ταμείου Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II).

Το σύνολο των προαναφερθέντων μέτρων καλύπτεται τόσο από τις πιστώσεις του αρχικού προϋπολογισμού 2020, όσο και από τις επιπλέον πιστώσεις που ψηφίστηκαν μέσω συμπληρωματικών προϋπολογισμών.

Σημειώτεον ότι οι πιστώσεις από το αποθεματικό (τακτικό και ειδικό) ανακατανέμονται κατά τη διάρκεια του έτους, προς ενίσχυση άλλων κατηγοριών δαπανών. Μέχρι τις 12/10/2020 είχαν μεταφερθεί 823 εκατ. ευρώ, προκειμένου να αντιμετωπισθούν δαπάνες κυρίως για την:

- εκτέλεση των τελεσίδικων και αμετάκλητων δικαστικών αποφάσεων,
- αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών,
- πληρωμή Υπηρεσιών Κοινής Ωφελείας περιόδου 2007-2011,

- επιχορήγηση προς τον ΕΛΓΑ,
- κάλυψη μέρους των δαπανών μεταναστευτικών ροών,
- επιχορήγηση προς την ΛΑΡΚΟ,
- επιχορήγηση του Οργανισμού Συγκοινωνιακού Έργου Θεσσαλονίκης ΑΕ (ΟΣΕΘ ΑΕ).

Αγορές πάγιων περιουσιακών στοιχείων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι εκτιμώμενες δαπάνες αγοράς οπλικών συστημάτων. Οι συνολικές δαπάνες εκτιμώνται σε 612 εκατ. ευρώ και περιλαμβάνουν κυρίως τις φυσικές παραλαβές εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Δαπάνες Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Στον Κρατικό Προϋπολογισμό έτους 2020 είχαν προβλεφθεί αρχικά για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) πιστώσεις 6.750 εκατ. ευρώ, ήτοι 6.000 εκατ. ευρώ για το σκέλος που συγχρηματοδοτείται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ) και 750 εκατ. ευρώ για το σκέλος που χρηματοδοτείται από αμιγώς εθνικούς πόρους (εθνικό ΠΔΕ).

Στο πλαίσιο λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού (Covid-19), αποφασίστηκε η χρηματοδότηση έκτακτων δράσεων και από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων. Προκειμένου να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης, με το άρθρο 9 του ν. 4690/2020 αυξήθηκαν οι πιστώσεις του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων τρέχοντος έτους, κατά 1.000 εκατ. ευρώ στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος και κατά 250 εκατ. ευρώ στο εθνικό. Στη συνέχεια και για την ίδια αιτία, με το άρθρο 26 του ν. 4737/2020 ψηφίστηκε εκ νέου συμπληρωματικός Προϋπολογισμός με τον οποίο το συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ αυξήθηκε κατά 500 εκατ. ευρώ και το εθνικό κατά 1.021 εκατ. ευρώ. Τέλος, ψηφίστηκε στις 17/11/2020 και νέος συμπληρωματικός προϋπολογισμός με τον οποίο αυξάνεται το συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ κατά 900 εκατ. ευρώ, διαμορφώνοντας το τελικό ποσό του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων έτους 2020 σε 10.421 εκατ. ευρώ που αναλύεται σε 8.400 εκατ. ευρώ για το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος και 2.021 εκατ. ευρώ για το εθνικό.

Οι δαπάνες του ΠΔΕ το 2020 εκτιμάται ότι θα απορροφήσουν το σύνολο των πιστώσεων του προϋπολογισμού. Σημαντικό μέρος των διατιθέμενων πόρων χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση έργων για την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης και τη στήριξη της οικονομίας και της κοινωνίας. Βασικοί στόχοι κατά την εκτέλεση του ΠΔΕ 2020 συνεχίζουν να παραμένουν η πλήρης απορρόφηση και αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων, με έμφαση σε εκείνους που προέρχονται από τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στόχων και των παρεμβάσεων στήριξης της οικονομίας, καθώς και η ενίσχυση των Υπουργείων και των Περιφερειών με χρηματοδοτήσεις από εθνικούς πόρους για έργα και δράσεις που αφορούν είτε σε πολιτικές των φορέων, είτε στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

Δαπάνες χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Οι σημαντικού μεγέθους χρηματοοικονομικές συναλλαγές, οι οποίες δεν επηρεάζουν το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού, ταξινομούνται στις εξής μείζονες κατηγορίες:

- «Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις» και «Συμμετοχικοί τίτλοι και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων» μέσω των οποίων εξυπηρετείται κυρίως η συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στις αυξήσεις Μετοχικού Κεφαλαίου Εταιρειών.
- «Χρεωστικοί τίτλοι», «Δάνεια» και «Χρηματοοικονομικά παράγωγα» μέσω των οποίων εξυπηρετείται το δημόσιο χρέος.

Οι σχετικές δαπάνες των εν λόγω κατηγοριών περιλαμβάνονται στον πίνακα 3.5.

3. Βασικά μεγέθη Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης 2021

Για το έτος 2021, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε όρους ενισχυμένης εποπτείας, προβλέπεται να διαμορφωθεί σε έλλειμμα ύψους 6.670 εκατ. ευρώ ή 3,88% του ΑΕΠ. Αντίστοιχα, σε δημοσιονομική βάση το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να διαμορφωθεί σε έλλειμμα ύψους 6.591 εκατ. ευρώ ή 3,8% του ΑΕΠ.

Το σύνολο των εσόδων Γενικής Κυβέρνησης σε ενοποιημένη βάση αναμένεται να ανέλθει σε 87.660 εκατ. ευρώ το 2021, έναντι 81.426 εκατ. ευρώ το 2020 και 89.827 εκατ. ευρώ το 2019. Το σύνολο των δαπανών Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται να ανέλθει σε 99.176 εκατ. ευρώ το 2021, έναντι 97.537 εκατ. ευρώ το 2020 και 87.030 εκατ. ευρώ το 2019.

Τα δημοσιονομικά μεγέθη του έτους 2021, για το οποίο όπως προαναφέρθηκε δεν θα ισχύσει ο στόχος της ενισχυμένης εποπτείας για την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3,5% του ΑΕΠ, θα επηρεαστούν σημαντικά από την εξέλιξη της πανδημίας Covid-19, καθώς και από το γεγονός ότι ορισμένες από τις παρεμβάσεις λόγω Covid-19 που ξεκίνησαν το έτος 2020, όπως οι μειώσεις των φορολογικών συντελεστών σε διάφορα προϊόντα και υπηρεσίες, η επιδότηση πρώτης κατοικίας για δανειολήπτες που επλήγησαν από την πανδημία και η επιδότηση για 6 μήνες των ασφαλιστικών εισφορών σε 100.000 νέες θέσεις εργασίας, θα συνεχιστούν.

Επίσης, θα ξεκινήσει η υλοποίηση νέων παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της υγειονομικής κρίσης, με βασικό σκοπό την ενίσχυση των επιχειρήσεων και των εργαζόμενων στον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος έχει πληγεί σημαντικά από αυτήν. Οι κυριότερες από τις νέες αυτές παρεμβάσεις είναι η μείωση κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες των ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα και η αναστολή καταβολής της Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης στους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα για το έτος 2021.

Εκτός από την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, βασικές προτεραιότητες για το έτος 2021 αποτελούν:

- η ανάπτυξη της οικονομίας μέσω της αξιοποίησης των ευρωπαϊκών πόρων του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility),
- η ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων, με την αύξηση των δαπανών και των φυσικών παραλαβών εξοπλιστικών συστημάτων,
- η στήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, μέσω της αύξησης των καταβαλλόμενων επιδομάτων από τον ΟΠΕΚΑ,
- η ενίσχυση του εκπαιδευτικού συστήματος, μέσω της πρόσληψης σημαντικού αριθμού μονίμων εκπαιδευτικών,
- η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών, μέσω της αύξησης των σχετικών δαπανών οι οποίες εξαιρούνται κατά τον υπολογισμό του δημοσιονομικού αποτελέσματος σε όρους ενισχυμένης εποπτείας,
- η θέσπιση του Κώδικα διευθέτησης οφειλών και παροχής δεύτερης ευκαιρίας σε δανειολήπτες,
- η ενίσχυση των κατοίκων των μικρών και απομακρυσμένων νησιών με την κατάργηση του ΕΝ-ΦΙΑ,
- η συνέχιση της επισκόπησης δαπανών στο σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης, προκειμένου να δημιουργηθεί δημοσιονομικός χώρος για την εφαρμογή δράσεων με προσανατολισμό στην οικονομική ανάπτυξη και θετικό πρόσημο στην κοινωνική αποτελεσματικότητα και
- η συνέχιση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων.

4. Κρατικός Προϋπολογισμός 2021

Το έλλειμμα του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2021 προβλέπεται σε 14.715 εκατ. ευρώ, σε δημοσιονομική βάση, μειωμένο κατά 5.513 εκατ. ευρώ, σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση για το 2020.

Επίσης, το πρωτογενές αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού προβλέπεται, σε δημοσιονομική βάση, σε έλλειμμα ύψους 9.015 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 5.378 εκατ. ευρώ, σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση για το 2020.

4.1 Έσοδα

Τα καθαρά έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού, σε δημοσιονομική βάση, μετά τη μείωση των επιτροφών φόρων, προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 52.469 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 3.366 εκατ. ευρώ ή 6,9%, έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

Ανάλυση εσόδων κατά μείζονα κατηγορία (σε δημοσιονομική βάση)

Έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Φόροι

- *Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών*

Από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών, προβλέπεται ότι θα εισπραχθούν έσοδα ύψους 26.401 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 2.430 εκατ. ευρώ ή 10,1% έναντι των εκτιμήσεων του 2020. Ειδικότερα:

- Τα έσοδα από ΦΠΑ αναμένεται να ανέλθουν στα 17.466 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 2.465 εκατ. ευρώ ή 16,4% έναντι των εκτιμήσεων του 2020.
- Οι φόροι κατανάλωσης προβλέπονται στα 6.601 εκατ. ευρώ και είναι αυξημένοι κατά 139 εκατ. ευρώ ή 2,1% έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

- *Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών*

Από φόρους και δασμούς επί εισαγωγών προβλέπονται έσοδα 286 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 46 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

- *Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας*

Από τους τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας, αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 2.667 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 9 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

- *Λοιποί φόροι παραγωγής*

Από τους λοιπούς φόρους παραγωγής προβλέπεται ότι θα εισπραχθούν 1.109 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 59 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

- *Φόρος εισοδήματος*

Από τον φόρο εισοδήματος αναμένεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 14.741 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 1.065 εκατ. ευρώ ή 7,8% έναντι των εκτιμήσεων του 2020. Ειδικότερα:

- ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων προβλέπεται να διαμορφωθεί στα 10.193 εκατ. ευρώ, αυξημένος κατά 163 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020, και
- ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων προβλέπεται να παρουσιάσει αύξηση κατά 830 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020 και να διαμορφωθεί στα 3.416 εκατ. ευρώ.

- **Φόροι κεφαλαίου**

Οι φόροι κεφαλαίου προβλέπεται να ανέλθουν σε 214 εκατ. ευρώ, αυξημένοι κατά 39 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

- **Λοιποί τρέχοντες φόροι**

Τα έσοδα από τους λοιπούς τρέχοντες φόρους προβλέπεται να ανέλθουν στο ποσό των 2.419 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 60 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

Κοινωνικές εισφορές

Τα έσοδα από κοινωνικές εισφορές προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 54 εκατ. ευρώ, μη παρουσιάζοντας μεταβολή έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

Μεταβιβάσεις

Τα έσοδα από μεταβιβάσεις αναμένεται να ανέλθουν στα 6.842 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 11 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020. Εξ αυτών:

- ποσό 3.922 εκατ. ευρώ αφορά έσοδα ΠΔΕ,
- ποσό 2.635 εκατ. ευρώ θα προέλθει από το Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας, και
- ποσό 163 εκατ. ευρώ θα προέλθει από τη μεταφορά αποδόσεων από την Τράπεζα της Ελλάδος, λόγω της διακράτησης ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα χαρτοφυλάκια των Κεντρικών Τραπεζών του Ευρωσυστήματος (ANFAs), καθώς και από το Πρόγραμμα Αγοράς Ομολόγων (SMPs) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), ενώ δεν έχουν συμπεριληφθεί τα ποσά που αναμένονται από ANFAs και SMPs από τον ESM, τα οποία εντάσσονται κατ' έτος στον προϋπολογισμό αφού εισπραχθούν.

Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών

Από τις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών προβλέπεται να εισπραχθούν έσοδα ύψους 656 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 86 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

Λοιπά τρέχοντα έσοδα

Τα λοιπά τρέχοντα έσοδα προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 2.007 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 712 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020, κυρίως λόγω πρόβλεψης μειωμένων εσόδων από μερίσματα κατά 227 εκατ. ευρώ, καθώς και μειωμένων εσόδων στο εθνικό σκέλος του ΠΔΕ κατά 450 εκατ. ευρώ.

Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων

Προβλέπονται έσοδα 330 εκατ. ευρώ αυξημένα κατά 305 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων του 2020, κυρίως λόγω της είσπραξης το έτος 2021 αντί για το 2020 του αντιτίμου από την αξιοποίηση της έκτασης του πρώην Διεθνούς Αεροδρομίου του Ελληνικού.

Επιστροφές εσόδων

Οι επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 5.256 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 104 εκατ. ευρώ ή 1,9%, έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

Έσοδα Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Τα έσοδα του ΠΔΕ σε δημοσιονομική βάση προβλέπεται να ανέλθουν σε 4.092 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 2.138 εκατ. ευρώ, έναντι των εκτιμήσεων του 2020. Σε ταμειακή βάση προβλέπονται στο ποσό των 4.192 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 1.274 εκατ. ευρώ, έναντι των εκτιμήσεων του 2020.

Βασική πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ αποτελούν οι εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΓΕ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), καθώς και τα ταμεία για τη μετανάστευση.

Τα έσοδα του ΠΔΕ κατά ταμείο για τα έτη 2019, 2020 και 2021 με τα αντίστοιχα ποσά παρουσιάζονται στον πίνακα 3.7

Πίνακας 3.7 Έσοδα ΠΔΕ (σε εκατ. ευρώ)			
Πηγές εσόδων	2019	2020	2021
	Πραγματ/σεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
Ίδια έσοδα	475	980	200
Επιχορηγήσεις ΕΕ	2.383	4.486	3.992
- ΕΤΠΑ	966	2.379	1.845
- Ταμείο Συνοχής	237	332	585
- ΕΚΤ	580	1.036	896
- Λοιπά	54	65	35
- Ταμείο Αλληλεγγύης και Διαχείρισης Μεταναστευτικών Ροών	46	89	45
- ΕΓΓΕ (ΕΓΓΠΕ – Τμήμα Εγγυήσεων)	6	0	0
- ΕΓΤΑΑ (ΕΓΓΠΕ – Τμήμα Προσανατολισμού)	468	538	520
- ΕΤΘΑ (ΕΤΑ και ΧΜΠΑ)	26	46	67
Σύνολο	2.858	5.466	4.192

Πηγές: ΓΛΚ, Υπεύθυνες Αρχές Πιστοποίησης και Πληρωμής ΕΠ, Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, Υπουργείο Ανάπτυξης.

Έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών**Χρεωστικοί τίτλοι**

Τα έσοδα από χρεολύσια επενδύσεων σε ομόλογα ΕΑΣ, τα οποία περιήλθαν στην κατοχή του Ελληνικού Δημοσίου μετά το PSI προβλέπονται σε 31 εκατ. ευρώ.

Συμμετοχικοί τίτλοι

Τα έσοδα από πωλήσεις μετοχών διαφόρων εισηγμένων και μη εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, κυριότητας Ελληνικού Δημοσίου ή/και ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ, προβλέπονται να ανέλθουν στα 1.453 εκατ. ευρώ.

4.2 Δαπάνες

Οι συνολικές δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2021 προβλέπεται ότι θα διαμορφωθούν (σε δημοσιονομική βάση) σε 67.184 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 2.148 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση για το 2020.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού προβλέπεται ότι θα διαμορφωθούν σε δημοσιονομική βάση, στα 61.484 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 1.998 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση για το 2020.

Ανάλυση δαπανών κατά μείζονες κατηγορίες (σε δημοσιονομική βάση)

Δαπάνες μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Παροχές σε εργαζόμενους

Οι δαπάνες παροχών σε εργαζόμενους προβλέπεται ότι θα ανέλθουν στα 13.531 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 120 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση για το 2020. Η μεταβολή αυτή οφείλεται τόσο στην αύξηση των τακτικών αποδοχών και των εργοδοτικών εισφορών, όσο και στη μείωση των πρόσθετων αποδοχών.

Ειδικότερα, οι τακτικές αποδοχές καθώς και οι εργοδοτικές εισφορές αναμένονται το 2021 αυξημένες κατά 185 εκατ. ευρώ και 34 εκατ. ευρώ αντίστοιχα σε σχέση με το 2020, κυρίως λόγω:

- νέων προσλήψεων μονίμων εκπαιδευτικών στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και προσλήψεων στο Εθνικό Σύστημα Υγείας,
- αύξησης του αριθμού των εισακτέων στις παραγωγικές σχολές του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και πρόσληψης Μόνιμων Επαγγελματιών Οπλιτών (ΕΠΟΠ) και Οπλιτών Βραχείας Ανακατάταξης (ΟΒΑ),
- νέων προσλήψεων στο Πυροσβεστικό Σώμα, στην Πολιτική Προστασία και στην Αστυνομία, καθώς και
- νέου μισθολογίου της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ).

Κατά το 2021 οι πρόσθετες αποδοχές αναμένονται μειωμένες κατά 98 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2020, ως συνέπεια του γεγονότος ότι στα μεγέθη του 2020 συμπεριλαμβάνεται η καταβολή έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης την περίοδο του Πάσχα στους εργαζόμενους των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, του ΕΚΑΒ και της Πολιτικής Προστασίας στο πλαίσιο των παρεμβάσεων που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19.

Κοινωνικές Παροχές

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής προβλέπεται ότι θα ανέλθουν στα 199 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 43 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση του 2020.

Μεταβιβάσεις

Οι δαπάνες για τις μεταβιβάσεις σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθούν στα 30.804 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 5.755 εκατ. ευρώ έναντι της εκτίμησης για το 2020, λόγω της ανάγκης εφαρμογής λιγότερων μέτρων ανάσχεσης της πανδημίας, κάνοντας τη βασική θεώρηση ότι οι αρνητικές επιπτώσεις θα έχουν μετριαστεί.

Τα μέτρα κατά του Covid-19, τα οποία θα έχουν τη σημαντικότερη επίπτωση το 2021 στις μεταβιβάσεις είναι τα εξής:

- η αποζημίωση ειδικού σκοπού ύψους 534 ευρώ σε μηνιαία βάση των εργαζομένων, των οποίων οι συμβάσεις εργασίας τίθενται σε προσωρινή αναστολή,
- η κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών επί του ονομαστικού μισθού των εργαζομένων, των οποίων οι συμβάσεις εργασίας τίθενται σε προσωρινή αναστολή,
- το κόστος επιδότησης πρώτης κατοικίας για δανειολήπτες που επλήγησαν από τον κορωνοϊό (πρόγραμμα «ΓΕΦΥΡΑ»),
- η κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών από τον κρατικό προϋπολογισμό και η επιδότηση 200 ευρώ σε περίπτωση πρόσληψης μακροχρόνια ανέργου, για περίοδο 6 μηνών, στο πλαίσιο του προγράμματος για τη δημιουργία 100.000 νέων θέσεων εργασίας και
- η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα.

Αγορές αγαθών και υπηρεσιών

Η προβλεπόμενη δαπάνη για το έτος 2021 ανέρχεται σε 1.084 εκατ. ευρώ, μειωμένη κατά 618 εκατ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση για το 2020, κυρίως διότι η εκτίμηση του 2020 συμπεριλαμβάνει όπως προαναφέρθηκε:

- πιστώσεις που έχουν ανακατανεμηθεί από το τακτικό και το ειδικό αποθεματικό του άρθρου 59 του ν.4270/2014 συνολικού ύψους 277 εκατ. ευρώ περίπου,
- πιστώσεις που έχουν ανακατανεμηθεί για την αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών ύψους 200 εκατ. ευρώ περίπου και
- επιπλέον δαπάνες των υπουργείων για την υγειονομική κάλυψη έναντι της πανδημίας.

Επιδότησεις

Η προβλεπόμενη δαπάνη για το έτος 2021 είναι 80 εκατ. ευρώ, μειωμένη κατά 21 εκατ. ευρώ σε σχέση με την εκτίμηση για το 2020, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι το σύνολο της δαπάνης των άγονων γραμμών θα εξυπηρετείται από το 2021 μέσω του ΠΔΕ.

Τόκοι (σε ακαθάριστη βάση)

Η πρόβλεψη για τις δαπάνες τόκων σε ακαθάριστη δημοσιονομική βάση, ανέρχεται σε 5.700 εκατ. ευρώ, μειωμένη κατά 150 εκατ. ευρώ σε σχέση με την εκτίμηση για το 2020.

Λοιπές δαπάνες

Στην κατηγορία αυτή η προβλεπόμενη δαπάνη ανέρχεται σε 91 εκατ. ευρώ, 20 εκατ. ευρώ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη εκτίμηση του 2020, λόγω της καθυστέρησης εκκαθάρισης των ανεκτέλεστων προγραμμάτων από την ΕΕ.

Πιστώσεις υπό κατανομή

Η πρόβλεψη για το σύνολο της κατηγορίας αυτής ανέρχεται στα 14.094 εκατ. ευρώ και σε σχέση με το 2020 οι προβλεπόμενες δαπάνες είναι αυξημένες κατά 3.312 εκατ. ευρώ.

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως:

- οι δαπάνες του ΠΔΕ ύψους 6.750 εκατ. ευρώ,
- το τακτικό και ειδικό αποθεματικό συνολικού ύψους 1.000 εκατ. ευρώ,
- οι υπό κατανομή πιστώσεις για μεταβιβαστικές πληρωμές (κυρίως προς τους ΟΚΑ) ύψους 222 εκατ. ευρώ,

- οι πιστώσεις για τις προγραμματισμένες νέες προσλήψεις σε φορείς της Κεντρικής Διοίκησης ύψους 295 εκατ. ευρώ,
- οι πιστώσεις για την αντιμετώπιση της ροής προσφύγων και μεταναστών ύψους 150 εκατ. ευρώ,
- η δέσμη μέτρων του επιδοτούμενου μέρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας ύψους 2.635 εκατ. ευρώ και
- λοιπές δράσεις κατά της πανδημίας, πέραν των ήδη προσδιορισμένων, ύψους 3.000 εκατ. ευρώ.

Αγορές πάγιων περιουσιακών στοιχείων

Η προβλεπόμενη δαπάνη θα ανέλθει στα 1.599 εκατ. ευρώ, λόγω της αύξησης των φυσικών παραλαβών των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Δαπάνες Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) αποτελεί για το Κράτος το σημαντικότερο μέσο χρηματοδότησης της αναπτυξιακής πολιτικής, με δράσεις που συμβάλλουν στην αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας και στηρίζουν την αναπτυξιακή διαδικασία και τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση. Βασική πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ αποτελούν οι εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Οι αναπτυξιακοί τομείς που ενισχύονται με το ΠΔΕ είναι κατεξοχήν οι μεταφορές και το περιβάλλον με έργα κυρίως υποδομών, η επιχειρηματικότητα και η ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων, η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και η ενίσχυση της κοινωνίας της γνώσης, η αξιοποίηση των ενεργειακών πόρων, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η αυτοδιοίκηση με στήριξη των επενδυτικών της προγραμμάτων. Επιπλέον, με την αξιοποίηση εθνικών πόρων ενισχύονται πολιτικές του Κράτους για συντήρηση και επέκταση κοινωνικών υποδομών, αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και λοιπές δράσεις.

Με τον προϋπολογισμό του έτους 2021 συνεχίζεται η προσπάθεια για τη στήριξη και τη δυναμική ανάκαμψη της οικονομίας και παράλληλα για την υποστήριξη των μεγάλων διαρθρωτικών αλλαγών στο κράτος και την οικονομία. Η υλοποίηση του ΠΔΕ 2021 έχει ως στόχο να ενισχύσει την οικονομία με αναπτυξιακές δράσεις με ταυτόχρονη στήριξη της κοινωνικής συνοχής. Βασική επιδίωξη παραμένει η, κατά το δυνατό, ταχύτερη απορρόφηση των προβλεπόμενων πόρων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, προκειμένου να εξασφαλιστεί έγκαιρα η εισροή της ενωσιακής συνδρομής.

Ειδικότερα, για το 2021 προβλέπονται για το ΠΔΕ πόροι ύψους 6.750 εκατ. ευρώ. Οι δαπάνες αυτές, που αντιπροσωπεύουν το 3,9% του ΑΕΠ της χώρας, κατανέμονται σε 6.000 εκατ. ευρώ για έργα που θα συγχρηματοδοτηθούν από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε 750 εκατ. ευρώ για έργα που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους.

Τέλος, στον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων έτους 2021, στο εθνικό σκέλος του Φορέα «Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων», έχουν προβλεφθεί οι πιστώσεις των δαπανών που θα χρηματοδοτηθούν από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας εντός του έτους. Οι πιστώσεις αυτές είναι επιπλέον του συνολικού ορίου των 6.750 εκατ. ευρώ και ανέρχονται σε 2.635 εκατ. ευρώ.

Η αναπτυξιακή πολιτική προωθείται με την ενίσχυση των ενεργειών για την ταχεία υλοποίηση των έργων των προγραμμάτων της περιόδου 2014–2020, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος της αποδέσμευσης πόρων, καθώς και με την προώθηση των πρωτοβουλιών για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021–2027.

Σε ό,τι αφορά στις δράσεις του ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014–2020 ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους τομείς της επιχειρηματικότητας (μέσω και δράσεων στήριξης στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των οικονομικών επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης), των μεγάλων έργων υποδομών (αστικές μεταφορές, οδικά έργα, αστικά λύματα κ.λπ.), της απασχόλησης και της εκπαίδευσης, της υγείας και της πρόνοιας, της προστασίας του περιβάλλοντος, των έργων υποδομών

των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), των δράσεων για τη μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, την παιδεία και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Σχετικά με το ΠΔΕ που χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους και δεδομένων των περιορισμένων πόρων του Προγράμματος, το 2021 πρόκειται να ενισχυθεί ο μηχανισμός ιεράρχησης των αναγκών με πρώτο κριτήριο την κάλυψη ανελαστικών υποχρεώσεων που αφορούν στην κοινωνική συνοχή, με το δεδομένο της ύπαρξης της πανδημίας. Επίσης, βασικό κριτήριο χρηματοδότησης θα είναι η συμπληρωματικότητα, οι συνέργειες και η σκοπιμότητα των σχετικών δράσεων σε σχέση με την εκτέλεση έργων συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ.

Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν περιλαμβάνουν κυρίως επενδυτικές δραστηριότητες των ΟΤΑ β' βαθμού, ενισχύσεις των ιδιωτικών επενδύσεων στο πλαίσιο υλοποίησης των αναπτυξιακών νόμων, καθώς και δαπάνες για την αποκατάσταση ζημιών σε έργα υποδομής από σεισμούς, πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές. Επίσης, με σκοπό την υποβοήθηση κοινωνικών ομάδων με ιδιαίτερα προβλήματα περιλαμβάνονται δράσεις για την κοινωνική πρόνοια, την καταπολέμηση της ανεργίας, την κρατική αρωγή σε πληγέντες από φυσικές καταστροφές κ.λπ.

Πίνακας 3.8 Διαχρονική εξέλιξη δαπανών ΠΔΕ (2011-2021) (σε εκατ. ευρώ)			
Έτη	ΠΔΕ		
	Λοιποί εθνικοί πόροι	Συγχρηματοδοτούμενο	Σύνολο
2011	1.885	4.722	6.608
2012	1.412	4.710	6.122
2013	783	5.867	6.650
2014	710	5.882	6.592
2015	681	5.725	6.406
2016	833	5.454	6.287
2017	1.327	4.623	5.950
2018	2.638	3.599	6.237
2019	1.892	3.750	5.642
2020*	2.021	8.400	10.421
2021*	750	6.000	6.750

* Τα ποσά των ετών 2020 και 2021 αποτελούν εκτιμήσεις και προβλέψεις αντίστοιχα.

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων).

Παρατήρηση: Στις προβλέψεις του 2021 δεν περιλαμβάνεται το ποσό των 2.635 εκατ. ευρώ που αφορά δαπάνες χρηματοδοτούμενες από το Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας.

Η εκτίμηση για τη συνολικά θετική συμβολή του ΠΔΕ στην οικονομία της χώρας παραμένει και ενισχύεται. Από το 2013 και μετά, οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της Γενικής Κυβέρνησης στην Ελλάδα κυμαίνονται σε ποσοστά πάνω από το 3,5% του ΑΕΠ (με εξαίρεση τα έτη 2018 και 2019), το οποίο υπερτερεί συγκρινόμενο με το αντίστοιχο μέγεθος των υπόλοιπων χωρών της Ευρωζώνης. Το 2020 εκτιμάται ότι το ποσοστό του σχηματισμού ακαθάριστου παγίου κεφαλαίου της Γενικής Κυβέρνησης της χώρας θα ανέλθει στο 3,6% του ΑΕΠ έναντι 3,1% του μέσου όρου των κρατών μελών της Ευρωζώνης. Το 2021 και με δεδομένο ότι, πέραν των συνήθων επενδυτικών δαπανών εντάσσεται στο επενδυτικό σκέλος του προϋπολογισμού και το σύνολο του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας, το εν λόγω ποσοστό για τη χώρα προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στο 6,6% περίπου, ωστόσο είναι πρόωρη η σύγκριση με τον μέσο όρο των κρατών-μελών της Ευρωζώνης την παρούσα χρονική στιγμή.

Πίνακας 3.9 Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)		
Έτη	Ελλάδα	Κράτη – Μέλη Ευρωζώνης (19 μέλη)
2011	2,5%	3,2%
2012	2,6%	2,9%
2013	3,5%	2,9%
2014	3,7%	2,7%
2015	3,9%	2,7%
2016	3,6%	2,6%
2017	4,5%	2,6%
2018	3,3%	2,7%
2019	2,5%	2,8%
2020	3,6%	3,1%

Πηγές: Για την Ελλάδα: δημοσιονομικά στοιχεία Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για την περίοδο 2016-2019 (δεύτερη κοινοποίηση 2019, Οκτώβριος 2020), προβλέψεις του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για τα έτη 2020-2021 (Draft Budgetary Plan 2021).

Για τα κράτη-μέλη Ευρωζώνης, δημοσιονομικά στοιχεία Eurostat για την περίοδο 2006-2019, εαρινές εκτιμήσεις της EC/DG ECFIN για τα έτη 2020-2021 (Statistical Annex of European Economy Spring 2020).

Συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ΠΔΕ

Κύρια πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ αποτελούν οι εισροές από την ΕΕ. Η παρούσα κατάσταση του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΠΔΕ περιγράφεται κατωτέρω:

Έργα ΕΣΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020

Γενικά

Η χρηματοδότηση από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ), για την περίοδο 2014-2020 ανέρχεται σε 21 δισ. ευρώ. Το σημαντικότερο τμήμα των πόρων αυτών, που εκτιμάται ότι μαζί με την εθνική συμμετοχή θα φθάσουν στο ποσό των 27 δισ. ευρώ, αναμένεται να απορροφηθεί κατά την εκτέλεση του ΠΔΕ έως το τέλος του 2021.

Μετά την εξέταση των επιδόσεων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) του ΕΣΠΑ από την ΕΕ, βάσει των Ετήσιων Εκθέσεων Υλοποίησης των ΕΠ έτους 2018, πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2020 η επόμενη αναθεώρηση των ΕΠ με στόχο την κατανομή του Αποθεματικού Επίδοσης, ύψους 1 δισ. ευρώ περίπου, σε όρους Κοινοτικής Συμμετοχής (ΚΣ).

Στη συνέχεια, λόγω νέων δεδομένων που δημιούργησε η πανδημία, έλαβε χώρα νέα αναθεώρηση των ΕΠ τον Ιούνιο 2020. Στην παρούσα χρονική περίοδο, βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη 2^η αναθεώρηση, η οποία αφορά συγκεκριμένα τομεακά Προγράμματα και αναμένεται να εγκριθεί έως το τέλος του έτους. Σε αυτήν την αναθεώρηση προβλέπεται η μεταφορά πόρων ύψους 185,7 εκατ. ευρώ σε όρους ΚΣ στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία (ΕΠΑΝΕΚ) από τα Προγράμματα Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη και Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα, για την κάλυψη άμεσων αναγκών της πανδημίας. Επιπλέον, δρομολογείται η χρήση της δυνατότητας συγχρηματοδότησης σε ποσοστό 100% αξόνων προτεραιότητας του ΕΠΑΝΕΚ.

Για την άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση της κρίσης της πανδημίας προωθήθηκαν μέσω των ΕΠ του ΕΣΠΑ 2014-2020 πόροι για ένα μεγάλο πλέγμα δράσεων υγειονομικής και κοινωνικοοικονομικής στόχευσης, με κυριότερες:

- δέσμη δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων που αφορά στην παροχή εγγυήσεων, στην επιδότηση επιτοκίου, σε επιστρεπτέα προκαταβολή σε κλάδους που επλήγησαν από την οικονομική κρίση και σε ενίσχυση του κεφαλαίου κίνησης σε ΜΜΕ που επλήγησαν από την πανδημία,
- προμήθειες αναγκαίου υγειονομικού εξοπλισμού και πρόσληψη ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού και δημιουργία υποδομών υγείας,
- δράσεις οικονομικής ενίσχυσης αυτοαπασχολούμενων και μικρών εταιρειών μέχρι 20 εργαζόμενων,
- στήριξη του τομέα παιδείας μέσω προσλήψεων αναπληρωτών εκπαιδευτικών και προμηθειών εκπαιδευτικού και υγειονομικού εξοπλισμού.

Με βάση πρόσφατα στοιχεία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος του ΕΣΠΑ (12/10/2020), η πορεία υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) του ΕΣΠΑ 2014-2020 έχει ως εξής:

- για το σύνολο των ΕΠ έχουν δημοσιευθεί προσκλήσεις ύψους 29,4 δισ. ευρώ,
- η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη των ενταγμένων έργων για το σύνολο του ΕΣΠΑ ανέρχεται στα 26,5 δισ. ευρώ,
- η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη των νομικών δεσμεύσεων για το σύνολο του ΕΣΠΑ ανέρχεται στα 18,3 δισ. ευρώ,
- οι συνολικές δαπάνες ανέρχονται για το σύνολο του ΕΣΠΑ στα 9,8 δισ. ευρώ.

Υλοποιούμενες δράσεις ΕΣΠΑ 2014-2020

α) Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Περιλαμβάνονται τα ΕΠ:

Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑΝΕΚ)

Με την αναθεώρηση το 2020 του εν λόγω ΕΠ, με σκοπό την ανάγκη στήριξης της επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19 ενεργοποιήθηκαν οι παρακάτω χρηματοδοτικές πρωτοβουλίες για την ενίσχυση επιχειρήσεων που πλήττονται:

- Ταμείο Επιχειρηματικότητας II (ΤΕΠΙΧ II), για την παροχή κεφαλαίου κίνησης σε επιχειρήσεις, με επιδότηση επιτοκίου.
- Σύσταση Ταμείου Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων.
- Επιδότηση τόκων υφιστάμενων δανείων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση με τη μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής.

Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

Με την αναθεώρηση του 2020, το σύνολο της ενωσιακής στήριξης του ΕΠ θα μειωθεί, με μεταφορά πόρων στο ΕΠΑΝΕΚ.

Μεταξύ των δράσεων που έχουν ενταχθεί σε αυτό είναι, δράσεις προώθησης των καθαρών αστικών μεταφορών, δράσεις διαχείρισης απορριμμάτων, δράσεις ολοκλήρωσης των υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων, έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων, περιβαλλοντικές δράσεις που αφορούν έργα τουριστικού/πολιτιστικού ενδιαφέροντος, κατασκευή/αναβάθμιση αυτοκινητοδρόμων στο Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο, σιδηρόδρομοι, κ.ά.

Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού - Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ).

Το Πρόγραμμα υλοποιεί δράσεις καταπολέμησης της ανεργίας, στήριξης της κοινωνικής οικονομίας, κοινωφελούς εργασίας, εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, στήριξης των νέων επιστημόνων, απόκτησης ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας, πρακτικής άσκησης φοιτητών, μαθητείας για απόφοιτους Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ), πρακτικής άσκησης των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑΣ) μαθητείας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), στήριξης του σχολείου για την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής, δια βίου μάθησης και επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Με την αναθεώρηση του 2020 αυξάνεται ο προϋπολογισμός της ΠΑΝ, ενώ χρηματοδοτούνται δράσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας στους τομείς της απασχόλησης και της εκπαίδευσης. Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω δράσεις του εν λόγω ΕΠ:

- Μέτρα στήριξης της κοινωνίας λόγω της αναστολής λειτουργίας επιχειρήσεων για τη μείωση του κινδύνου διασποράς του Covid-19/Αποζημίωση Ειδικού Σκοπού. Η δράση αποτελεί μέτρο Κρατικής Ενίσχυσης ελεύθερων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων και αναφέρεται στην παροχή αποζημίωσης, ανά ωφελούμενο, ως αντισταθμισμα για την απώλεια εισοδήματος σε κλάδους που είτε τέθηκαν σε υποχρεωτική αναστολή δραστηριότητας, είτε επλήγησαν ως συνέπεια του περιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας.
- Υποστήριξη της ασφαλούς και ομαλής επαναλειτουργίας των προβλεπόμενων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων των ΑΕΙ με την παροχή υγειονομικού υλικού στους φοιτητές του Πολυτεχνείου Κρήτης.
- Υποστήριξη σχολικών Μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από Ψυχολόγους και Κοινωνικούς Λειτουργούς.
- Στέγαση σε ξενοδοχεία των φοιτητών των ΑΕΙ και αλλοδαπών επισκεπτών των ΑΕΙ, που βρίσκονται στην Ελλάδα μέσω ευρωπαϊκών ή διεθνών προγραμμάτων ή συνεργασιών.

Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα

Έχει ως στόχο να ενισχύσει την οργανωτική, θεσμική και επιχειρησιακή ικανότητα της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, να προωθήσει την ηλεκτρονική διακυβέρνηση στον Δημόσιο Τομέα και να αναπτύξει το ανθρώπινο δυναμικό του.

Με την αναθεώρηση του 2020 το σύνολο της ενωσιακής στήριξης του ΕΠ πρόκειται να μειωθεί, με μεταφορά πόρων στο ΕΠΑΝΕΚ.

Οι δράσεις του εν λόγω ΕΠ αφορούν τη Δικτύωση του Δημόσιου Τομέα (ΣΥΖΕΥΞΙΣ) και τη στήριξη της μεταρρύθμισης του ασφαλιστικού συστήματος, της πολιτικής για την αντιμετώπιση του προβλήματος των κόκκινων δανείων, της μεταρρύθμισης στο χώρο της Υγείας με έμφαση στην Πρωτοβάθμια Υγεία, των επιτελικών λειτουργιών της Δημόσιας Διοίκησης και της μεταρρύθμισης στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης της πανδημίας Covid-19 έχει ενταχθεί το έργο «Δημιουργία δικτύου νοσηλευτών για τη λήψη δειγμάτων βιολογικού υλικού και νοσηλευτική βοήθεια στα ύποπτα κρούσματα κορωνοϊού κατ' οίκον».

Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη (ΠΑΑ)

Στοχεύει στη μετάβαση σε ένα ισχυρό αγροδιατροφικό σύστημα, στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας στην παραγωγή και τη μεταποίηση για τη δημιουργία ποιοτικών προϊόντων και στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Στο διάστημα από την έναρξη της πανδημίας Covid-19 έχουν αναληφθεί συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και ειδικότερα:

- Ελήφθη δέσμη μέτρων διευκόλυνσης των ωφελουμένων του ΠΑΑ και απλοποίησης διαδικασιών και κανόνων που αφορούν στην εφαρμογή του.
- Εγκρίθηκε η τροποποίηση του προσωρινού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη των πληττόμενων επιχειρήσεων από την κρίση της πανδημίας, ώστε αφενός να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του, περιλαμβάνοντας αυτοαπασχολούμενους και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και επιδότηση των προμηθειών

εγγύησης για τα δάνεια με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, και αφετέρου να αυξηθεί ο προϋπολογισμός του. Στην κατεύθυνση αυτή αξιοποιήθηκε το νεοσυσταθέν Ταμείο Εγγυοδοσίας, με διαχειριστή την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα.

- Κατοχυρώθηκε η δυνατότητα ενεργοποίησης νέου μέτρου Covid-19, μέσω τροποποίησης του Καν. 1305/13, για τη στήριξη γεωργών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που έχουν πληγεί από την πανδημία, ενώ έχει ήδη υποβληθεί σχετικό αίτημα στην ΕΕ για την τροποποίηση του ΠΑΑ, για τη στήριξη των ελαιοπαραγωγών.
- Επιταχύνθηκαν οι διαδικασίες ενεργοποίησης των Χρηματοδοτικών Εργαλείων του ΠΑΑ και ειδικότερα του Ταμείου Εγγυοδοσίας Αγροτικής Ανάπτυξης για τη στήριξη της υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων στον πρωτογενή τομέα και τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων.
- Τέλος, σχεδιάζεται η Στρατηγική Τροποποίηση του ΠΑΑ, προκειμένου να ανακατανομηθούν πόροι στη βάση ικανοποίησης ανελαστικών υποχρεώσεων σε μέτρα μεγάλης χρηματοδοτικής βαρύτητας, όπως το μέτρο της εξισωτικής αποζημίωσης (ενίσχυση του εισοδήματος των παραγωγών για τη διατήρηση της γεωργικής δραστηριότητας σε περιοχές με φυσικούς περιορισμούς), καθώς και διασφάλισης της αποτελεσματικότερης υλοποίησης του Προγράμματος.

Αλιεία και Θάλασσα

Αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους μοχλούς ανάπτυξης για τη χώρα μας κατά την παρούσα Προγραμματική Περίοδο, στοχεύοντας στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της αλιείας, υδατοκαλλιέργειας και μεταποίησης των σχετικών προϊόντων, με ταυτόχρονη προστασία του περιβάλλοντος. Αξιοποιώντας τους πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), το εν λόγω ΕΠ συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στην επίτευξη των στόχων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ) και της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής (ΟΘΠ).

Για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας βρίσκεται σε εξέλιξη δράση υποστήριξης απώλειας εισοδήματος των αλιέων. Αναμένεται να δημοσιευθεί αντίστοιχη δράση υποστήριξης του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας.

Τεχνική Βοήθεια

Αποτελεί παρέμβαση οριζόντιου χαρακτήρα και αφορά στην υποστήριξη των φορέων και των δομών διοίκησης, συντονισμού και εφαρμογής του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Από τα συνολικά διαθέσιμα 456,3 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβάνεται η αναλογία όλων των χωρών που συμμετέχουν) εντάχθηκαν έργα που αφορούν στα διασυνοριακά προγράμματα με Κύπρο, Βουλγαρία, Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, Αλβανία, Ιταλία και το διακρατικό πρόγραμμα συνεργασίας Βαλκανικής-Μεσογείου.

Ειδικότερα σημειώνεται ότι στο πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας INTERREG Ελλάδα – Ιταλία έχει εγκριθεί ήδη η 1^η αναθεώρηση (2019), ενώ αναμένεται η έγκριση της ΕΕ για τη 2^η, η οποία είχε σαν κύριο στόχο την κάλυψη του προϋπολογισμού της «Πρόσκλησης Έκτακτης Ανάγκης».

Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Υλοποιούνται 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) που περιλαμβάνουν έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας και στοχεύουν να εξυπηρετήσουν τις κύριες προτεραιότητες του ΕΣΠΑ.

Με την αναθεώρηση του 2020, το σύνολο της ενωσιακής στήριξης του προϋπολογισμού των ΠΕΠ μειώθηκε με μεταφορά πόρων στο ΕΠΑΝΕΚ.

Τα ΠΕΠ ενεργοποιούν δράσεις που αφορούν συγχρηματοδοτούμενες δράσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και δράσεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ).

Όσον αφορά το ΕΤΠΑ, μεταξύ των δράσεων που έχουν ενεργοποιηθεί είναι οι δράσεις ενίσχυσης της έρευνας και καινοτομίας, καθώς και των εφαρμογών Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), στήριξης της επιχειρηματικότητας, προώθησης στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, δράσεις στον τομέα του περιβάλλοντος και των περιβαλλοντικών υποδομών, δράσεις στους τομείς των υποδομών μεταφορών και βιώσιμων μεταφορών κ.α.

Όσον αφορά στο ΕΚΤ, έχουν ενεργοποιηθεί δράσεις για την προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, την καταπολέμηση της φτώχειας και τυχόν διακρίσεων και την προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και την στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.

Αναφορικά με την υγειονομική κρίση λόγω Covid-19, τα ΠΕΠ συμμετέχουν στην εθνική προσπάθεια αντιμετώπισης της πανδημίας, χρηματοδοτώντας δράσεις διασφάλισης δημόσιας υγείας και ενίσχυσης υπηρεσιών Υγείας συνολικού ύψους 300 εκατ. ευρώ. Οι δράσεις αυτές αφορούν κυρίως σε προμήθειες ειδικού ιατρικού εξοπλισμού και στην ενίσχυση των Μονάδων και Φορέων Υγείας με επικουρικό προσωπικό. Επιπλέον, για τη στήριξη των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν ανεπάρκεια ρευστότητας και υφίστανται σημαντικές ζημιές λόγω των επιπτώσεων από τα μέτρα για τον περιορισμό της έξαρσης της πανδημίας, συγχρηματοδοτείται δράση ενίσχυσης μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που επλήγησαν από την πανδημία, με τη μορφή μη επιστρεπτέας επιδότησης τόκων δανείων με προϋπολογισμό 800 εκατ. ευρώ το 2021.

β) Μεγάλα Έργα ΕΣΠΑ 2014-2020

Από τα συνολικά 33 μεγάλα έργα της Προγραμματικής Περιόδου (ΠΠ) 2014-2020 συνολικού προϋπολογισμού 10,5 δισ. ευρώ με επιλέξιμο κόστος τα 7,3 δισ. ευρώ, τα 14 έργα αποτελούν τη φάση Β ήδη χρηματοδοτούμενων μεγάλων έργων (phasing) της ΠΠ 2007-2013 και τα υπόλοιπα 19 είναι νέα έργα. Μέχρι τον Οκτώβριο 2020, από το παραπάνω σύνολο έργων έχουν υποβληθεί τα 25, από τα οποία τα 21 είναι ήδη εγκεκριμένα από την ΕΕ.

Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (Connecting Europe Facility) 2014-2020

Πρόκειται για τις δράσεις των Διευρωπαϊκών Δικτύων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών, που αποσκοπούν στην προώθηση της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των εθνικών δικτύων, της πρόσβασης σε αυτά τα δίκτυα, καθώς και στην ανάγκη να συνδεθούν οι νησιωτικές, οι μεσόγειες και οι περιφερειακές περιοχές με τις κεντρικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το CEF τελεί υπό την κεντρική διαχείριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την υποστήριξη εκτελεστικού οργανισμού. Ο συνολικός προϋπολογισμός των εγκεκριμένων έργων ανέρχεται σε 1.042 εκατ. ευρώ και η αναλογούσα συνδρομή από ΕΕ σε 667 εκατ. ευρώ.

Προγραμματική Περίοδος 2021-2027 - Οι νέες προοπτικές

Πολιτική Συνοχής

Οι πόροι που θα κατανεμηθούν στην Ελλάδα από την Πολιτική Συνοχής για την περίοδο 2021-2027 ανέρχονται στα 18,96 δισ. ευρώ (σε τιμές 2018). Το ποσό αυτό είναι αυξημένο κατά 7% σε σχέση με την αντίστοιχη κατανομή της περιόδου 2014-2020. Ο κάτωθι πίνακας παρουσιάζει, για την Ελλάδα, την κατανομή ανά Ταμείο:

Πίνακας 3.10 Πόροι στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 (σε εκατ. ευρώ)				
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ)	Σύνολο

10.156	5.184	3.508*	112	18.960
--------	-------	--------	-----	--------

* Στο ποσό περιλαμβάνονται 827 εκατ. ευρώ που μεταφέρονται από το Ταμείο Συνοχής στον Μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη».

Εντός του 2020 ξεκίνησε επίσημα και η διαδικασία προετοιμασίας του νέου ΕΣΠΑ. Με απόφαση του Πρωθυπουργού ορίστηκαν τα όργανα κατάρτισης του και, ειδικότερα, συστάθηκε η Επιτροπή Σχεδιασμού Πολιτικής ΕΣΠΑ, η Ομάδα Συντονισμού του Σχεδιασμού ΕΣΠΑ και οι 5 ομάδες των Στόχων Πολιτικής.

Με την επίσημη υποβολή του ΕΣΠΑ στην ΕΕ, η οποία αναμένεται μέχρι το τέλος του έτους, θα πρέπει εντός τριών μηνών να υποβληθούν και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Next Generation EU

Τον Μάιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε διευρυμένο πακέτο εργαλείων πολιτικής συνδυάζοντας το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027 με την προσπάθεια ανάκαμψης από τις επιπτώσεις της πανδημίας στο πλαίσιο του “Εργαλείου Ανάκαμψης Next Generation EU”. Η προσπάθεια ανάκαμψης είναι χρονικά περιορισμένη (κατανομές πόρων στα έτη 2021-2023) και εστιασμένη αφενός στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας και προσαρμοστικότητας των κρατών μελών ώστε να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της κρίσης της πανδημίας, αφετέρου στην υποστήριξη του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Green Deal, Digital Agenda).

Από το μέσο “Next Generation EU” θα προέλθουν πρόσθετοι πόροι για τα κράτη-μέλη, οι οποίοι σε ευρωπαϊκό επίπεδο ανέρχονται στα 750 δισ. ευρώ, με το 52% των πόρων να αφορά επιχορηγήσεις και το υπόλοιπο δάνεια.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ως επιμέρους πρόγραμμα του «Next Generation EU», σχεδιάστηκε τόσο για την αντιμετώπιση της κρίσης Covid-19, όσο και των προκλήσεων που θέτουν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση. Ο μηχανισμός θα στηρίξει δημόσιες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις των κρατών μελών ώστε να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας, διασφαλίζοντας συγχρόνως την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, με στόχο να καταστούν πιο βιώσιμες και ανθεκτικές. Μέσα στο έτος 2021, μέρος των πόρων που θα κατανεμηθούν στη χώρα, πρόκειται να εισρεύσουν στα έσοδα του κράτους, τόσο ως ποσοστό προκαταβολής που αντιστοιχεί, αλλά και ως μέρος της υλοποίησης των προτεινόμενων επενδύσεων από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης.

ΠΔΕ χρηματοδοτούμενο αμιγώς από εθνικούς πόρους - Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ)

Με διατάξεις του νόμου 4635/2019, θεσμοθετήθηκε το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ), με το οποίο τίθενται οι βάσεις ενός ολοκληρωμένου συστήματος για την κατάρτιση, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο εθνικού προγράμματος για την αξιοποίηση των πόρων του σκέλους του ΠΔΕ που χρηματοδοτείται αμιγώς από εθνικούς πόρους (εθνικό σκέλος ΠΔΕ).

Οι προγραμματικές περίοδοι του ΕΠΑ έχουν πενταετή διάρκεια. Το ΕΠΑ επιδιώκει την αποκέντρωση στη λήψη των αποφάσεων ένταξης και υλοποίησης δράσεων/έργων που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους του ΠΔΕ μέσα σε συγκεκριμένο πλαίσιο χρηματοδότησης και διαχείρισης. Με τον τρόπο αυτό τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες θα έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα όχι μόνο της κατάρτισης, αλλά και της διαχείρισης των επιχειρησιακών τους προγραμμάτων, βάσει του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου και του Πληροφοριακού Συστήματος τα οποία θα υποστηρίζουν την υλοποίηση, παρακολούθηση και έλεγχο των δράσεων/έργων.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΕΠΑ 2021-2025 αφορούν πέντε πυλώνες: την Έξυπνη Ανάπτυξη, την Πράσινη Ανάπτυξη, την Κοινωνική Ανάπτυξη, την Ανάπτυξη Υποδομών και την Εξωστρέφεια. Στο ΕΠΑ 2021-2025 καθορίζονται οι προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των αναπτυξιακών

του στόχων, ο συνολικός και ανά πρόγραμμα προϋπολογισμός, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του.

Με την υπ' αριθμ. 95189/14-09-2020 Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021-2025» δόθηκε το πλαίσιο στα Υπουργεία και τις Περιφέρειες, σε χρονικό διάστημα ενός τριμήνου να καταρτίσουν, να θέσουν σε διαβούλευση και να υποβάλουν προς έγκριση στο Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων, το δικό τους Πρόγραμμα Ανάπτυξης Τομεακό (ΤΠΑ) και Περιφερειακό (ΠΠΑ) αντίστοιχα.

Η έναρξη της εφαρμογής του ΕΠΑ το 2021 αναμένεται να συμβάλει, μέσω του μεσοπρόθεσμου προγραμματικού σχεδιασμού, στη βελτίωση της διαχείρισης των εθνικών επενδυτικών πόρων, στο συντονισμό των επενδυτικών επιλογών με τις προτεραιότητες ανάπτυξης και στον έλεγχο της ολοκλήρωσης των έργων.

Δαπάνες χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Η συνολική πρόβλεψη για τις μείζονες κατηγορίες χρηματοοικονομικών συναλλαγών, οι οποίες δεν επηρεάζουν το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού, ανέρχεται σε 734.388 εκατ. ευρώ και το μεγαλύτερο μέρος εμφανίζεται στη μείζονα κατηγορία «Δάνεια» την οποία διαχειρίζεται ο ΟΔΔΗΧ, όπως προκύπτει από τον πίνακα 3.5.

4.3 Χρηματοδοτικές ανάγκες Κρατικού Προϋπολογισμού 2021

Στον πίνακα 3.11 εμφανίζονται οι ταμειακές χρηματοδοτικές ανάγκες του Κρατικού Προϋπολογισμού 2021, οι οποίες προβλέπεται να ανέλθουν στα 17.853 εκατ. ευρώ, ενώ ο καθαρός δανεισμός του Κρατικού Προϋπολογισμού θα διαμορφωθεί στα 16.361 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 3.11 Χρηματοδοτικές ανάγκες Κρατικού Προϋπολογισμού 2021 (σε εκατ. ευρώ)	
Χρηματοδοτικές ανάγκες	
Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού (ταμειακό)	14.841
Αυξήσεις ΜΚ εταιρειών	1.562
Χρηματοοικονομικά παράγωγα	1.450
Πώληση μετοχών κ.λπ.	-1.492
Καθαρός δανεισμός	16.361
Χρεολύσια μεσομακροπρόθεσμου χρέους	5.375
Μερικό σύνολο	21.736
Πρόβλεψη εξόφλησης βραχυπρόθεσμου χρέους*	726.000
Σύνολο χρηματοδοτικών αναγκών	747.736
Χρηματοδότηση	
Βραχυπρόθεσμος δανεισμός*	725.000
Ανάλωση διαθεσίμων	9.036
Μακροπρόθεσμος δανεισμός	13.700
Σύνολο δανεισμού	747.736

Πηγή: ΟΔΔΗΧ - ΔΠΓΚ

* Υπολογίζεται ότι θα γίνει επανέκδοση του μεγαλύτερου μέρους των λήξεων του βραχυπρόθεσμου χρέους (έντοκα γραμμάτια και repos).

4.4 Μηνιαία κατανομή εσόδων-δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού 2021

Στον πίνακα 3.12 παρατίθεται ενδεικτική μηνιαία κατανομή των εσόδων και των δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2021 σε σωρευτική βάση.

Πίνακας 3.12 Μηνιαία κατανομή εσόδων-δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού έτους 2021 σε σωρευτική ταμειακή βάση (σε εκατ. ευρώ)

	Ιαν.	Φεβρ.	Μαρ.	Απρ.	Μάιος	Ιουν.	Ιουλ.	Αυγ.	Σεπ.	Οκτ.	Νοεμ.	Δεκ.
I. Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού (1+2+3+4+5+6-7)	4.660	8.253	12.167	15.592	18.549	22.239	28.493	32.764	37.723	42.492	46.978	52.970
1 Φόροι	3.986	7.560	10.868	14.117	17.052	20.185	25.019	29.067	34.334	39.089	43.557	48.652
2 Κοινωνικές εισφορές	4	9	14	18	23	27	31	36	41	45	50	54
3 Μεταβιβάσεις ^{1,2}	739	1.037	1.538	1.806	2.049	2.597	4.316	4.915	5.028	5.267	5.490	6.951
4 Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	51	85	131	188	229	269	356	389	427	489	533	603
5 Λοιπά τρέχοντα έσοδα ¹	145	249	360	456	560	828	963	1.060	1.179	1.342	1.456	1.636
5α εκ των οποίων: Επιστροφές δαπανών για τόκους	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	0	0	303	303	303	305	305	305	306	306	306	330
7 Επιστροφές εσόδων	265	687	1.047	1.297	1.666	1.973	2.498	3.008	3.593	4.047	4.414	5.256
II. Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	5.751	12.760	18.771	23.360	28.317	33.402	39.012	44.192	49.588	54.736	60.664	67.811
1 Παροχές σε εργαζομένους	1.081	2.214	3.337	4.443	5.575	6.713	7.844	8.993	10.119	11.236	12.377	13.544
2 Κοινωνικές παροχές	4	20	25	32	38	50	57	63	70	80	86	199
3 Μεταβιβάσεις	3.215	5.623	8.609	10.943	13.546	15.968	18.668	20.735	23.612	25.719	28.396	31.394
4 Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	6	50	99	214	325	425	541	596	657	759	915	1.251
5 Επιδότησεις	1	23	26	29	32	33	41	42	45	48	50	80
6 Τόκοι	60	1.770	2.240	2.520	2.600	2.980	3.295	4.035	4.110	4.260	4.380	4.510
7 Λοιπές δαπάνες	25	37	37	47	54	55	56	67	67	68	78	91
8 Πιστώσεις υπό κατανομή ^{1,2}	1.359	2.953	4.039	4.710	5.588	6.522	7.530	8.514	9.637	10.955	12.309	14.094
9 Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	0	70	358	422	557	656	979	1.146	1.270	1.612	2.073	2.646
10 Τιμοληρή	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Ταμειακό Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (I-II)	-1.091	-4.507	-6.605	-7.768	-9.769	-11.164	-10.519	-11.428	-11.865	-12.244	-13.685	-14.841
IV. Ταμειακό Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού (III + II.6 - I.5α)	-1.031	-2.737	-4.365	-5.248	-7.169	-8.184	-7.224	-7.393	-7.755	-7.984	-9.305	-10.331
Πληροφοριακά στοιχεία:												
Έσοδα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)	760	1.060	1.415	1.687	1.937	2.497	2.597	3.197	3.287	3.542	3.767	4.192
Έσοδα από το Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας	0	0	0	0	0	0	1.621	1.621	1.621	1.621	1.621	2.635
Δαπάνες από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)	330	590	895	1.295	1.740	2.200	2.795	3.345	4.035	4.830	5.710	6.750
Δαπάνες από το Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας	0	0	0	0	329	659	988	1.318	1.647	1.976	2.306	2.635

1 Τα έσοδα του ΠΔΕ περιέχονται στις μεταβιβάσεις και στα λοιπά τρέχοντα έσοδα, ενώ οι δαπάνες του ΠΔΕ περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

2 Τα έσοδα του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας περιέχονται στις μεταβιβάσεις, ενώ οι αντίστοιχες δαπάνες περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

4.5 Χρηματοροές μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης 2019-2021

Οι χρηματοροές μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τα έτη 2019-2021 αποτυπώνονται στον πίνακα 3.13. Από τη σύγκριση απολήψεων και αποδόσεων προκύπτει ότι το ταμειακό όφελος της Ελλάδας από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για το έτος 2019 διαμορφώθηκε στα 2.484 εκατ. ευρώ, ενώ για το 2020 εκτιμάται σε 4.648 εκατ. ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 1,4% και το 2,9% του ΑΕΠ αντίστοιχα. Για το έτος 2021 το ταμειακό όφελος προβλέπεται σε 3.908 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 2,3% του ΑΕΠ. Η σχέση απολήψεων - αποδόσεων αναμένεται να διαμορφωθεί σε 3,3/1 και 2,7/1 αντίστοιχα για τα έτη 2020 και 2021. Στο όφελος αυτό δεν υπολογίζονται οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ) και του Ταμείου Συνοχής συνιστούν το μεγαλύτερο τμήμα της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, το οποίο κατευθύνεται σε τομείς αναπτυξιακής πολιτικής, προκειμένου να διασφαλιστεί κυρίως η στήριξη του στόχου της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, η ενίσχυση της απασχόλησης και η βελτίωση των υποδομών και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Ειδικότερα, η μεταφορά πόρων από την ΕΕ στην ελληνική οικονομία συμβάλλει στην χρηματοδότηση των μεγάλων έργων υποδομών κυρίως στους τομείς μεταφορών, περιβάλλοντος και ενέργειας, στην ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής, της περιφερειακής ανάπτυξης, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Επίσης, ένα σημαντικό τμήμα ευρωπαϊκών πόρων προορίζεται για το γεωργικό τομέα, αφενός μέσω των εισοδηματικών ενισχύσεων από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΓΤΕ) και αφετέρου μέσω των προγραμμάτων για την αγροτική ανάπτυξη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), καθώς και από τα Ταμεία για τη Μετανάστευση (Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας).

Χρηματοροές μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2020

Απολήψεις

Οι συνολικές εισροές από την ΕΕ κατά το έτος 2020 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 6.696 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση έναντι του 2019, κυρίως λόγω αυξημένων απολήψεων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), ως αποτέλεσμα της επιτάχυνσης του ρυθμού απορρόφησης των πόρων του ΕΣΠΑ.

Ειδικότερα, το έτος 2020 αναμένονται τα ακόλουθα:

Τακτικός προϋπολογισμός

Μέσω του τακτικού προϋπολογισμού αναμένεται να εισρεύσουν συνολικά 153 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 41 εκατ. ευρώ αφορούν επιστροφές ιδίων πόρων από την ΕΕ, 51 εκατ. ευρώ προμήθειες είσπραξης ιδίων πόρων για λογαριασμό της ΕΕ, 45 εκατ. ευρώ απολήψεις από λοιπές τρέχουσες μεταβιβάσεις από τα Κοινοτικά Ταμεία, ενώ 16 εκατ. ευρώ αναλογούν σε δράσεις μεταναστευτικών ροών.

Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων

Το 67% των συνολικών απολήψεων από την ΕΕ, ήτοι ποσό ύψους 4.486 εκατ. ευρώ, εκτιμάται ότι θα εισρεύσει το 2020 μέσω του ΠΔΕ. Οι εισροές του ΠΔΕ αφορούν τα κοινοτικά ταμεία και ειδικότερα, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).

Στις εκτιμώμενες εισροές του ΠΔΕ συμπεριλαμβάνονται επίσης και οι απολήψεις των Ταμείων για τη Μετανάστευση (Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας).

Προϋπολογισμός Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ)

Οι απολήψεις του τομέα εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό ΕΛΕΓΕΠ (ΕΓΤΕ / Εγγυήσεις), χρηματοδοτούν τη στήριξη του εισοδήματος του αγροτικού πληθυσμού και την ανάπτυξη της υπαίθρου. Οι εισροές από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) αναμένεται να ανέλθουν σε 2.057 εκατ. ευρώ για το έτος 2020, αντιπροσωπεύοντας το 30,7% των συνολικών απολήψεων από την ΕΕ.

Αποδόσεις

Οι συνολικές συνεισφορές της Ελλάδας στον κοινοτικό προϋπολογισμό κατά το έτος 2020, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 2.048 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 1.308 εκατ. ευρώ προέρχεται από τις συνεισφορές βάσει Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος (ΑΕΕ).

Χρηματοροές μεταξύ Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2021

Βάση των προβλέψεων των χρηματοροών με την Ευρωπαϊκή Ένωση για το έτος 2021 αποτελεί κυρίως το σχέδιο προϋπολογισμού της ΕΕ του έτους αυτού, η πρόοδος υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και οι εισροές που αναμένονται στον προϋπολογισμό ΕΛΕΓΕΠ.

Απολήψεις

Το σύνολο των εισροών της Ελλάδας από την ΕΕ κατά το έτος 2021 προβλέπεται να ανέλθει στο ποσό των 6.211 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 7,2% σε σχέση με το 2020, κυρίως λόγω μειωμένων απολήψεων από το ΠΔΕ.

Ειδικότερα, προβλέπονται τα εξής:

Τακτικός προϋπολογισμός

Οι προβλεπόμενες εισροές για τον τακτικό προϋπολογισμό ανέρχονται συνολικά σε 86 εκατ. ευρώ, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων αφορά απολήψεις για προμήθειες είσπραξης ιδίων πόρων για λογαριασμό της ΕΕ. Για το 2021 το ποσοστό είσπραξης ιδίων πόρων έχει υπολογιστεί σε 25% επί των αποδιδόμενων δασμών με βάση το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, αντί για 20% που εφαρμοζόταν μέχρι και το έτος 2020, σύμφωνα με τη νέα Απόφαση Ιδίων Πόρων που αναμένεται να εγκριθεί.

Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων

Οι εισροές του ΠΔΕ, σύμφωνα με τον τρέχοντα σχεδιασμό, προβλέπεται να διαμορφωθούν στο ύψος των 3.992 εκατ. ευρώ σημειώνοντας μείωση 11% σε σχέση με το 2020.

Προϋπολογισμός ΕΛΕΓΕΠ

Η πρόβλεψη για τις απολήψεις του προϋπολογισμού ΕΛΕΓΕΠ μέσω του ΕΓΤΕ για το 2021 είναι ποσό ύψους 2.133 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί σε αύξηση της τάξεως του 3,7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Αποδόσεις

Οι συνεισφορές της χώρας μας στον κοινοτικό προϋπολογισμό για το οικονομικό έτος 2021 προβλέπεται ότι θα ανέλθουν στο ποσό των 2.303 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας θετική ποσοστιαία μεταβολή 12,5% συγκριτικά με το 2020.

Πίνακας 3.13 Χρηματοροές Ελλάδας και ΕΕ 2019 - 2021
(σε εκατ. ευρώ)

	2019	2020	2021	Μεταβολή %	
	Πραγματοποιήσεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	2020/19	2021/20
I Απολήψεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση (I.1 + I.2 + I.3)	4.468	6.696	6.211	50	-7
I.1 Τακτικός Προϋπολογισμός (i + ii + iii + iv + v + vi + vii + viii)	155	153	86	-1	-44
i Προμήθειες εισπραξης ιδίων πόρων για λογαριασμό της ΕΕ	60	51	71	-15	39
ii Επιστροφές ιδίων πόρων ΕΕ	60	41	0	-32	-100
iii Απολήψεις από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)	3	0	0	-100	-
iv Λοιπές τρέχουσες μεταβιβάσεις από τα κοινοτικά ταμεία	13	45	15	246	-67
v Απολήψεις για δράσεις μεταναστευτικών ροών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας	2	0	0	-100	-
vi Απολήψεις για δράσεις μεταναστευτικών ροών λοιπών υπουργείων	2	7	0	250	-100
vii Απολήψεις για δράσεις μεταναστευτικών ροών του Υπουργείου Ναυτιλίας	12	9	0	-25	-100
viii Λοιπές απολήψεις για τη μελέτη ή εκτέλεση διαφόρων προγραμμάτων	3	0	0	-100	-
I.2 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων	2.383	4.486	3.992	88	-11
I.3 Προϋπολογισμός Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ)	1.930	2.057	2.133	7	4
<i>Απολήψεις από Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων</i>	<i>1.930</i>	<i>2.057</i>	<i>2.133</i>	<i>7</i>	<i>4</i>
II Αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση (II.1 + II.2 + II.3)	1.984	2.048	2.303	3	12
II.1 Ίδιοι κοινοτικοί πόροι (i + ii + iii + iv + v)	1.859	1.902	2.151	2	13
i Αποδόσεις δασμών που βεβαιώθηκαν με βάση το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο	299	254	283	-15	11
ii Αποδόσεις εισφορών ζάχαρης και ισογλυκόζης που βεβαιώθηκαν	0	0	0	-	-
iii Αποδόσεις στην ΕΕ ιδίων πόρων που προέρχονται από τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)	322	340	234	6	-31
iv Αποδόσεις στην ΕΕ βάσει Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος	1.238	1.308	1.580	6	21
v Ίδιος πόρος επί των επί των μη ανακυκλούμενων πλαστικών συσκευασιών	-	-	54	-	-
II.2 Λοιπές συνεισφορές-επιστροφές (i + ii + iii)	50	71	150	42	111
i Πρόσθετες ή έκτακτες συνεισφορές στην ΕΕ και λοιπά πρόστιμα από ΕΕ	38	41	0	8	-100
ii Επιστροφές από ανεκτέλεστα προγράμματα στην ΕΕ	12	30	90	150	200
iii Συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης	-	-	60	-	-
II.3 Λοιπές συνεισφορές εκτός προϋπολογισμού ΕΕ (i + ii)	75	75	2	0	-97
i Συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης	71	71	0	0	-100
ii Λοιπές αποδόσεις	4	4	2	0	-50
Αποτέλεσμα (I-II)	2.484	4.648	3.908	87	-16

4.6 Δαπάνες κατά Υπουργείο

Ο προϋπολογισμός των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης (Προεδρία της Δημοκρατίας, Βουλή των Ελλήνων, Προεδρία της Κυβέρνησης, Υπουργεία και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις) καταρτίζεται και εκτελείται σε ταμειακή βάση. Στον κρατικό προϋπολογισμό (τακτικός προϋπολογισμός και ΠΔΕ) προβλέπονται ανώτατα όρια δαπανών για κάθε φορέα (πίνακας 3.14). Στον εν λόγω πίνακα περιλαμβάνονται οι μη χρηματοοικονομικές δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Ως προς τον τακτικό προϋπολογισμό, περιλαμβάνονται δαπάνες για την κάλυψη κυρίως:

- αποδοχών αιρετών και οργάνων διοίκησης, τακτικού προσωπικού (μόνιμου και ΙΔΑΧ) και προσωπικού ΙΔΟΧ, καθώς και των εργοδοτικών τους εισφορών. Ειδικότερα, τα υπουργεία καλύπτουν τη δαπάνη μισθοδοσίας των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, των

υπαλλήλων του διπλωματικού σώματος, των δικαστικών λειτουργών, των ιατρών κλάδου ΕΣΥ, των μελών ΔΕΠ, των κληρικών κ.λπ.

- αγοράς αγαθών και υπηρεσιών, όπως δαπάνες μετακίνησης προσωπικού, ύδρευσης, ενέργειας, καθαριότητας, μισθωμάτων (κτιρίων, υποδομών, οχημάτων κ.ά.).

Επιπλέον, για την ομαλή λειτουργία των φορέων προβλέπονται πιστώσεις για ειδικές δράσεις, οι οποίες αναπτύσσονται είτε από τα ίδια τα υπουργεία, είτε από τους εποπτευόμενους φορείς τους και καλύπτονται κατά κύριο λόγο μέσω μεταβιβάσεων.

Επισημαίνουμε ότι στις οροφές του έτους 2020 έχουν ενσωματωθεί δαπάνες για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας Covid-19, οι οποίες σύμφωνα με τον πίνακα παρεμβάσεων 3.30 της ενότητας 9 είναι μεγαλύτερες από τις προβλεπόμενες δαπάνες Covid-19 για το έτος 2021. Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη και ότι στις εκτιμήσεις του 2020 των Υπουργείων περιλαμβάνονται δαπάνες που καλύφθηκαν από το αποθεματικό, εγγραφές σε ύψος δαπανών και δαπάνες μεταναστευτικών ροών, τα μεγέθη που εμφανίζονται στα δύο έτη δεν είναι απευθείας συγκρίσιμα. Επίσης, για το 2021 μεγάλο μέρος των πιστώσεων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, ύψους 3 δισ. ευρώ, έχει προβλεφθεί στον ειδικό φορέα «Γενικές Κρατικές Δαπάνες» του Υπουργείου Οικονομικών, στην κατηγορία πιστώσεις υπό κατανομή. Οι πιστώσεις αυτές θα μεταφέρονται στους φορείς ανάλογα με τις ανάγκες τους κατά τη διάρκεια του έτους. Στοιχεία για τις δαπάνες Covid-19 περιλαμβάνονται παρακάτω ανά Υπουργείο.

Τέλος, η φύση των δαπανών που πραγματοποιούνται από τους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, περιγράφηκε σε προηγούμενο ειδικό υποκεφάλαιο. Κατωτέρω γίνεται συνοπτική αναφορά ανά φορέα.

Προεδρία της Κυβέρνησης

Με τις διατάξεις του ν. 4622/2019 ιδρύθηκε ως αυτοτελής υπηρεσία η Προεδρία της Κυβέρνησης, υπαγόμενη απευθείας στον Πρωθυπουργό. Η Προεδρία της Κυβέρνησης αποτελεί διακριτό φορέα στον προϋπολογισμό, αποτελούμενο από έξι ειδικούς φορείς. Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού της θα καλύψουν πέραν των λειτουργικών δαπανών και της δαπάνης μισθοδοσίας, την επιχορήγηση του Αθηναϊκού - Μακεδονικού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ) ΑΕ, καθώς και τις επιδοτήσεις για τη διακίνηση τύπου.

Το σύνολο των δαπανών του φορέα στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται στα 3 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Εσωτερικών

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών θα καλύψουν πέραν των λειτουργικών του δαπανών και δαπάνες των Ανεξάρτητων Αρχών όπως του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), του Συνηγούρου του Πολίτη (ΣτΠ) και της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (ΕΑΔ), καθώς και τις επιχορηγήσεις του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), του Κέντρου Διαφύλαξης Αγιορειτικής Κληρονομιάς (ΚΕΔΑΚ), της Αλεξάνδρειας Ζώνης Καινοτομίας ΑΕ, τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και τις μεταβιβάσεις πόρων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Οι μεταβιβάσεις πόρων από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών για την κάλυψη δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι - Περιφέρειες) αφορούν:

- την απόδοση των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ),
- την ειδική επιχορήγηση των Δήμων για την κάλυψη της μισθοδοσίας των σχολικών τροχονόμων και του προσωπικού καθαριότητας των σχολικών μονάδων, και
- το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι».

Πίνακας 3.14 Ανώτατα όρια δαπανών Φορέων Κεντρικής Διοίκησης Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2020 και 2021* (σε εκατ. ευρώ)

α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης		2020		2021	
			Εκτιμήσεις	εκ των οποίων παρεμβάσεις Covid-19	Προβλέψεις	εκ των οποίων παρεμβάσεις Covid-19
		Ταμειακό Σύνολο	4	0	4	0
1	Προεδρία της Δημοκρατίας	Τακτικός Προϋπολογισμός	4	0	4	
		ΠΔΕ	0		0	
		Ταμειακό Σύνολο	141	0	144	0
2	Βουλή των Ελλήνων	Τακτικός Προϋπολογισμός	140	0	143	
		ΠΔΕ	1		1	
		Ταμειακό Σύνολο	0	0	34	0
3	Προεδρία της Κυβέρνησης	Τακτικός Προϋπολογισμός	0	0	31	
		ΠΔΕ	0		3	
		Ταμειακό Σύνολο	3.200	111	2.987	0
4	Υπουργείο Εσωτερικών ¹	Τακτικός Προϋπολογισμός	3.046	111	2.815	
		ΠΔΕ	154		172	
		Ταμειακό Σύνολο	295	0	276	0
5	Υπουργείο Εξωτερικών	Τακτικός Προϋπολογισμός	283	0	262	
		ΠΔΕ	12		14	
		Ταμειακό Σύνολο	3.921	28	5.496	0
6	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	Τακτικός Προϋπολογισμός	3.811	28	5.482	
		ΠΔΕ	110		14	
		Ταμειακό Σύνολο	4.829	523	4.257	131
7	Υπουργείο Υγείας ²	Τακτικός Προϋπολογισμός	4.759	523	4.197	131
		ΠΔΕ	70		60	
		Ταμειακό Σύνολο	537	1	533	0
8	Υπουργείο Δικαιοσύνης	Τακτικός Προϋπολογισμός	529	1	510	
		ΠΔΕ	8		23	
		Ταμειακό Σύνολο	5.568	7	5.605	0
9	Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων	Τακτικός Προϋπολογισμός	4.828	7	4.895	
		ΠΔΕ	740		710	
		Ταμειακό Σύνολο	372	12	359	0
10	Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ³	Τακτικός Προϋπολογισμός	345	12	324	
		ΠΔΕ	27		35	
		Ταμειακό Σύνολο	2.255	1.518	800	0
11	Υπουργείο Οικονομικών	Τακτικός Προϋπολογισμός	760	23	777	
		ΠΔΕ	1.495	1.495	23	
		Ταμειακό Σύνολο	12.749	4.491	12.300	3.000
12	Υπουργείο Οικονομικών - Γενικές Κρατικές Δαπάνες	Τακτικός Προϋπολογισμός	12.749	4.491	12.300	3.000
		ΠΔΕ	0		0	
		Ταμειακό Σύνολο	1.074	78	1.199	0
13	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ⁴	Τακτικός Προϋπολογισμός	373	78	297	
		ΠΔΕ	701		902	
		Ταμειακό Σύνολο	417	0	762	0
14	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	Τακτικός Προϋπολογισμός	132	0	92	
		ΠΔΕ	285		670	
		Ταμειακό Σύνολο	24.719	3.615	22.689	2.452
15	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	Τακτικός Προϋπολογισμός	24.549	3.615	22.269	2.452
		ΠΔΕ	170		420	
		Ταμειακό Σύνολο	5.778	2.727	5.301	880
16	Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων	Τακτικός Προϋπολογισμός	167	0	186	
		ΠΔΕ	5.611	2.727	2.480	880
		Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας	0		2.635	
		Ταμειακό Σύνολο	1.347	6	1.585	50
17	Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών ⁵	Τακτικός Προϋπολογισμός	727	6	718	50
		ΠΔΕ	620		867	
		Ταμειακό Σύνολο	455	39	409	0
18	Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	Τακτικός Προϋπολογισμός	290	6	269	
		ΠΔΕ	165	33	140	
		Ταμειακό Σύνολο	89	49	57	0
19	Υπουργείο Τουρισμού	Τακτικός Προϋπολογισμός	43	6	36	
		ΠΔΕ	46	43	21	
		Ταμειακό Σύνολο	2.567	63	2.488	0
20	Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη ⁶	Τακτικός Προϋπολογισμός	2.498	63	2.414	
		ΠΔΕ	69		74	

Πίνακας 3.14 Ανώτατα όρια δαπανών Φορέων Κεντρικής Διοίκησης Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2020 και 2021*

α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης		2020		2021	
			Εκτιμήσεις	εκ των οποίων παρεμβάσεις Covid-19	Προβλέψεις	εκ των οποίων παρεμβάσεις Covid-19
21	Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης	Ταμειακό Σύνολο	173	11	236	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	93	11	146	
		ΠΔΕ	80		90	
22	Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου	Ταμειακό Σύνολο	110	0	128	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	53	0	97	
		ΠΔΕ	57		31	
23	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής	Ταμειακό Σύνολο	21	0	19	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	21	0	19	
		ΠΔΕ	0		0	
24	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας	Ταμειακό Σύνολο	29	0	27	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	29	0	27	
		ΠΔΕ	0		0	
25	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας	Ταμειακό Σύνολο	20	0	19	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	20	0	19	
		ΠΔΕ	0		0	
26	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου	Ταμειακό Σύνολο	34	0	33	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	34	0	33	
		ΠΔΕ	0		0	
27	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου	Ταμειακό Σύνολο	11	0	10	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	11	0	10	
		ΠΔΕ	0		0	
28	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης	Ταμειακό Σύνολο	12	0	11	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	12	0	11	
		ΠΔΕ	0		0	
29	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης	Ταμειακό Σύνολο	45	0	41	0
		Τακτικός Προϋπολογισμός	45	0	41	
		ΠΔΕ	0		0	
I	Ταμειακό Σύνολο μη χρηματοοικονομικών δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού	70.774	13.279	67.811	6.513	
A	Σύνολο δαπανών Τακτικού Προϋπολογισμού⁷	60.353	8.981	58.426	5.633	
I	Πρωτογενείς δαπάνες	55.658		53.916		
	<i>εκ των οποίων:</i>					
	<i>Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (ΕΜΣ) και παράλληλες δαπάνες Δημοσίου Χρέους</i>	43		40		
	<i>Αγορές οπλικών συστημάτων από εξοπλιστικά προγράμματα</i>	515		2.519		
	<i>Καταπτώσεις εγγυήσεων (σε ακαθάριστη βάση)</i>	702		525		
II	Τόκοι	4.695		4.510		
B	Σύνολο ΠΔΕ	10.421	4.298	6.750	880	
Γ	Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας	0		2.635		
	Εθνολογιστικές προσαρμογές⁸	1.442		627		
	Σύνολο δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	69.332		67.184		

* Στις εκτιμήσεις δαπανών των Υπουργείων 2020 περιλαμβάνονται δαπάνες που καλύφθηκαν από το τακτικό και το ειδικό αποθεματικό, εγγραφές σε ύψος δαπανών και δαπάνες για μεταναστευτικές ροές. Κατά συνέπεια το ύψος των εκτιμώμενων δαπανών έτους 2020 δεν είναι συγκρίσιμο με τις προβλέψεις προϋπολογισμού 2021.

Παρατηρήσεις:

- Οι συνολικές πιστώσεις που αφορούν σε παρεμβάσεις για Covid-19 που υλοποιούνται από το Υπουργείο Εσωτερικών το 2020 ανέρχονται σε 171 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 60 εκατ. περιλαμβάνονται στις οροφές του ειδικού φορέα «Γενικές Κρατικές Δαπάνες».
- Στις πιστώσεις για παρεμβάσεις Covid-19 του Υπουργείου Υγείας για το 2020 δεν περιλαμβάνεται η επιχορήγηση ύψους 263 εκατ. ευρώ προς τον ΕΟΠΥΥ λόγω των μειωμένων εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές κατά την περίοδο της πανδημίας.
- Οι συνολικές πιστώσεις που αφορούν σε παρεμβάσεις για Covid-19 που υλοποιούνται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού το 2020 ανέρχονται σε 42 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 30 εκατ. περιλαμβάνονται στις οροφές του ειδικού φορέα «Γενικές Κρατικές Δαπάνες».
- Οι συνολικές πιστώσεις που αφορούν σε παρεμβάσεις για Covid-19 που υλοποιούνται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων το 2020 ανέρχονται σε 150 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 72 εκατ. περιλαμβάνονται στις οροφές του ειδικού φορέα «Γενικές Κρατικές Δαπάνες».
- Οι συνολικές πιστώσεις που αφορούν σε παρεμβάσεις για Covid-19 που υλοποιούνται από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών το 2020 ανέρχονται σε 108 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 102 εκατ. περιλαμβάνονται στις οροφές του ειδικού φορέα «Γενικές Κρατικές Δαπάνες».
- Οι συνολικές πιστώσεις που αφορούν σε παρεμβάσεις για Covid-19 που υλοποιούνται από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη το 2020 ανέρχονται σε 94 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 31 εκατ. περιλαμβάνονται στις οροφές του ειδικού φορέα «Γενικές Κρατικές Δαπάνες».
- Στις παρεμβάσεις Covid-19 για το 2021 δεν συμπεριλαμβάνονται πιστώσεις ύψους 88 εκατ. ευρώ που αφορούν σε δράσεις του ΟΑΕΔ.
- Εθνολογιστικές προσαρμογές: (+) μείωση δαπανών / (-) αύξηση δαπανών.

Πίνακας 3.15 Ανώτατα όρια δαπανών Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών φορέων των Υπουργείων (σε εκατ. ευρώ)

Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές ¹	2020	2021
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
1 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	24,9	25,4
A Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού	11,6	11,4
B Συνήγορος του Πολίτη	7,2	7,2
Γ Εθνική Αρχή Διαφάνειας	6,1	6,8
2 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	4,0	4,6
A Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα	2,6	2,8
B Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών	1,3	1,8
3 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	0,9	1,1
A Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	0,1	0,1
B Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης	0,8	0,9
Γ Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων	0,1	0,1
4 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	478,3	506,3
A Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων	475,2	502,8
B Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες	1,1	1,2
Γ Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοηλεκτρονικής	2,0	2,3
5 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	1,8	1,8
A Συνήγορος του Καταναλωτή	1,8	1,8
6 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1,5	1,7
A Επιτροπή Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων	0,5	0,7
B Ρυθμιστική Αρχή Σιδηροδρόμων	1,0	1,0
Γ Επιτροπή Διερεύνησης Σιδηροδρομικών Ατυχημάτων και Συμβάντων	0,0	0,0
ΣΥΝΟΛΟ	511,4	541,0

¹ Οι ανωτέρω δαπάνες των ΑΔΑ είναι μέρος των ανωτάτων ορίων των δαπανών των Υπουργείων (βλ. πίνακα 3.14) και αφορούν δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού.

Ειδικότερα:

Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) και λοιπές μεταβιβάσεις στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού

Η βασικότερη πηγή εσόδων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού είναι οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ). Οι ΚΑΠ αποδίδονται μέσω του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών και προσδιορίζονται βάσει σχετικών διατάξεων με σκοπό την κάλυψη των λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών τους. Οι ΟΤΑ α' βαθμού λαμβάνουν περαιτέρω ειδική επιχορήγηση για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών, επιχορήγηση για βοηθήματα ένδειας και αντιμετώπισης άμεσων βιοτικών αναγκών λόγω φυσικών καταστροφών και αποδόσεις για λοιπούς σκοπούς.

ΟΤΑ α' βαθμού

Το 2020, οι αποδόσεις των ΚΑΠ στους ΟΤΑ α' βαθμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στο ποσό των 1.857 εκατ. ευρώ. Πέραν των αποδόσεων ΚΑΠ οι ΟΤΑ α' βαθμού θα λάβουν επιπλέον:

- ειδική επιχορήγηση ποσού ύψους 172 εκατ. ευρώ, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η δαπάνη μισθοδοσίας των σχολικών τροχονόμων, των σχολικών καθαριστριών, το κόστος του Προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι» και η συνέχιση της Δράσης «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» έτους 2019-2020,

- επιχορήγηση ποσού ύψους 28 εκατ. ευρώ για βοηθήματα ένδειας και αντιμετώπισης άμεσων βιοτικών αναγκών λόγω φυσικών καταστροφών,
- έκτακτη επιχορήγηση ποσού ύψους 116 εκατ. ευρώ για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- επιχορήγηση ποσού ύψους 171 εκατ. ευρώ (εκ των οποίων 60 εκατ. περιλαμβάνονται στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες) για την αντιμετώπιση των αναγκών της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19, και
- λοιπές αποδόσεις ποσού ύψους 5 εκατ. ευρώ ως έκτακτο αντισταθμιστικό τέλος στους Οργανισμούς Λιμένος Πειραιώς και Θεσσαλονίκης ΑΕ.

Το 2021, οι αποδόσεις των ΚΑΠ στους ΟΤΑ α' βαθμού, προβλέπεται να ανέλθουν στο ποσό των 1.914 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, θα λάβουν ειδική επιχορήγηση ύψους 155 εκατ. ευρώ, η οποία θα καλύψει το κόστος μισθοδοσίας των σχολικών τροχονόμων, του προσωπικού καθαριότητας των σχολικών μονάδων καθώς και το κόστος του Προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι», λοιπές αποδόσεις ύψους 5 εκατ. ευρώ και λοιπές επιχορηγήσεις 2 εκατ. ευρώ για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών.

ΟΤΑ β' βαθμού

Το 2020 οι αποδόσεις των ΚΑΠ στους ΟΤΑ β' βαθμού, εκτιμάται να διαμορφωθούν στα 652 εκατ. ευρώ, ενώ για το 2021 προβλέπεται να ανέλθουν στα 646 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 3.16 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού (σε εκατ. ευρώ)		
Κατηγορία	2020	2021
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
A. ΟΤΑ Α' βαθμού – Δήμοι (I + II + III + IV + V + VI)	2.290	2.076
I. ΚΑΠ Δήμων (α + β + γ)	1.857	1.914
α. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί του φόρου προστιθέμενης αξίας	668	725
β. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί των καθαρών συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων	1088	1.088
γ. Απόδοση στους Δήμους ποσοστού επί του ΕΝΦΙΑ	101	101
II. Ειδική επιχορήγηση σε ΟΤΑ α' βαθμού	172	155
III. Λοιπές αποδόσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού	5	5
IV. Λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού	29	2
V. Έκτακτη επιχορήγηση εξόφλησης ληξιπρόθεσμων οφειλών	116	0
VI. Δαπάνες Covid-19	111	0
B. ΟΤΑ Β' βαθμού – Περιφέρειες (I + II)	652	646
I. ΚΑΠ Περιφερειών (α+β)	652	646
α. Απόδοση στις Περιφέρειες ποσοστού επί του φόρου προστιθέμενης αξίας	202	190
β. Απόδοση στις Περιφέρειες ποσοστού επί των καθαρών συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων	450	456
II. Λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ β' βαθμού	0	0
Γ. ΚΑΠ ΟΤΑ α' και β' βαθμού (A.I + B.I)	2.509	2.560
Δ. Σύνολο μεταβιβάσεων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπ. Εσωτερικών (A + B)	2.942	2.722

Επισημαίνεται ότι ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Εσωτερικών για το 2020 ενισχύθηκε εκτός των άλλων και για δαπάνες λόγω Covid-19 με ποσό ύψους 171 εκατ. ευρώ (εκ των οποίων 60 εκατ. περιλαμβάνονται στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες), προκειμένου να επιχορηγηθούν οι ΟΤΑ α' βαθμού για την προμήθεια υγειονομικού και φαρμακευτικού υλικού, για τη λήψη μέτρων διαφύλαξης της δημόσιας υγείας εντός και πέριξ των καταυλισμών των Ρομά, για την υλοποίηση επισιτιστικών προγραμμάτων, για την απώλεια εσόδων τους λόγω της πανδημίας, καθώς και για την κάλυψη των εργοδοτικών εισφορών του αυξημένου αριθμού σχολικών καθαριστριών λόγω μετατροπής της σχέσης εργασίας σε ΙΔΟΧ από το Σεπτέμβριο του 2020.

Σημαντικά κονδύλια θα διατεθούν από το ΠΔΕ για τη χρηματοδότηση δράσεων για την τοπική αυτοδιοίκηση και τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης.

Στο πλαίσιο αυτό χρηματοδοτούνται δράσεις για την τοπική αυτοδιοίκηση και τις κοινωνικές της υποδομές (π.χ. Πρόγραμμα Φιλόδημος Ι και ΙΙ, κ.α), την πρόληψη και αντιμετώπιση ζημιών/ καταστροφών που προκαλούνται από θεομηνίες στους ΟΤΑ, τη βελτίωση της παραγωγικότητας και ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών, την άρση διοικητικών εμποδίων, τη διοικητική διαφάνεια και την καταπολέμηση της διαφθοράς, την ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας, τη μετατροπή των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) σε κέντρα ολοκληρωμένων συναλλαγών κ.α.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται στα 172 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Εξωτερικών

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εξωτερικών θα καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- εισφορές και άλλες υποχρεώσεις οι οποίες προκύπτουν από τη συμμετοχή της χώρας σε Διεθνείς Οργανισμούς, λειτουργικές δαπάνες, της Υπηρεσιακής Γενικής Γραμματείας, της Γενικής Γραμματείας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας, της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διπλωματίας και Αποδήμου Ελληνισμού, καθώς και των Αρχών Εξωτερικής Υπηρεσίας, και
- δράσεις στον τομέα παροχής διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας σε τρίτες χώρες.

Μέσω του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούνται κυρίως οριζόντιες δράσεις για τον διοικητικό εκσυγχρονισμό των οικείων υπηρεσιών, την ενίσχυση της εξαγωγικής επιχειρηματικότητας, καθώς και δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του. Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 14 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου έχουν προβλεφθεί πιστώσεις που θα καλύψουν δαπάνες για:

- την περίθαλψη των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων,
- την εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων και των χιλίων εξακοσίων (1.600) Επαγγελματιών Οπλιτών (ΕΠΟΠ) και χιλίων (1.000) Οπλιτών Βραχείας Ανακατάταξης (ΟΒΑ),
- τη συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων σε ειρηνευτικές αποστολές,
- την προμήθεια καυσίμων και την προμήθεια υγειονομικού υλικού για τα στρατιωτικά νοσοκομεία,
- τις εθνικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ,
- τις εισφορές του Υπουργείου και κυρίως της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας σε Διεθνείς Οργανισμούς, και
- τις νέες υποχρεώσεις που απορρέουν από την υλοποίηση σημαντικών εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Στις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού του 2020, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται και δαπάνες ύψους 27,85 εκατ. ευρώ για δράσεις που σχετίζονται με την υλοποίηση μέτρων αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης, όπως έκτακτη οικονομική ενίσχυση υπηρετούντων στα Στρατιωτικά Νοσοκομεία και στο ΝΙΜΤΣ, προσλήψεις επικουρικού ιατρικού προσωπικού, προμήθεια φαρμακευτικού και υγειονομικού υλικού, καθώς και για εξοπλισμό των ΜΕΘ στα ανωτέρω νοσοκομεία.

Μέσω του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούνται δαπάνες στρατιωτικών έργων και δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 14 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Υγείας

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου προβλέπονται πιστώσεις για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών παροχής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας της χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό, οι μεταβιβάσεις προς τα νοσηλευτικά ιδρύματα, τις μονάδες υγείας του συστήματος Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ) και τον ΕΟΠΥΥ αποσκοπούν στη διαρκή βελτίωση του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών, στην αναβάθμιση του επιπέδου εξυπηρέτησης των ασθενών, στην ανανέωση και στον εκσυγχρονισμό τόσο του ιατρικού εξοπλισμού όσο και των κτιριακών υποδομών, καθώς και στην εξασφάλιση της απρόσκοπτης διαδικασίας εφοδιασμού με ιατροφαρμακευτικό και λοιπό υλικό.

Επιπρόσθετα, οι μεταβιβάσεις προς τους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου προορίζονται να καλύψουν τόσο τις λειτουργικές ανάγκες, όσο και τις εξειδικευμένες δραστηριότητές τους κατά τομέα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ανάγκες προστασίας της δημόσιας υγείας, η συνέχιση παροχής υπηρεσιών από τις μονάδες ψυχικής υγείας, η καταπολέμηση των ναρκωτικών και η παροχή σχετικής φροντίδας, η διακομιδή έκτακτων περιστατικών που χρήζουν υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και η αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών και υγειονομικών καταστάσεων.

Στα ανώτατα όρια δαπανών του Υπουργείου Υγείας έχουν περιληφθεί δαπάνες που σχετίζονται με την υλοποίηση μέτρων αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού συνολικού ύψους 523 εκατ. ευρώ και 131 εκατ. ευρώ για τα έτη 2020 και 2021 αντίστοιχα. Επιπλέον, κατά το έτος 2020 ο ΕΟΠΠΥ επιχορηγήθηκε με επιπλέον 507 εκ. ευρώ, εκ των οποίων 263 εκατ. ευρώ αφορούν δαπάνες συνδεδεμένες με απώλεια εσόδων λόγω της πανδημίας.

Μέσω του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδοτούνται δαπάνες για την Υγεία – Πρόνοια που εξειδικεύονται σε δαπάνες για εξοπλισμό των νοσοκομείων, για λειτουργία παιδικών σταθμών και γηροκομείων, για δημιουργία δομών αποασυλοποίησης ψυχικά ασθενών, όπως και δομών παροχής φροντίδας ψυχικής υγείας. Επίσης το Υπουργείο υλοποιεί δράσεις στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 60 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Δικαιοσύνης

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού θα καλύψουν, εκτός των λειτουργικών και λοιπών δαπανών και δαπάνες για τη λειτουργία των Ανεξάρτητων Αρχών (Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών).

Επισημαίνεται ότι ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Δικαιοσύνης στο έτος 2020 ενισχύθηκε εκτός των άλλων και για δαπάνες λόγω Covid-19 με ποσό ύψους 1 εκατ. ευρώ προκειμένου να καλυφθούν δαπάνες που αφορούν σε απολυμάνσεις κτιρίων και προμήθειες μασκών, αντισηπτικών και φορητών υπολογιστών.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου χρηματοδοτούν κυρίως οριζόντιες δράσεις για τον διοικητικό εκσυγχρονισμό των οικείων υπηρεσιών και δομών.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 23 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Στον τακτικό προϋπολογισμό έχουν προβλεφθεί πιστώσεις για την κάλυψη των πολιτικών και δράσεων του Υπουργείου που αφορούν το σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος (και τις 3 βαθμίδες), αλλά και τους τομείς της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης.

Ειδικότερα, έχουν προβλεφθεί οι απαραίτητες πιστώσεις για:

- την απρόσκοπτη λειτουργία των επιχορηγούμενων από το Υπουργείο φορέων (ΑΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, και λοιπών νομικών προσώπων), προκειμένου να αναπτύξουν τις δράσεις τους,
- την καταβολή των εισφορών σε διεθνείς οργανισμούς,
- την κάλυψη λειτουργίας των δημόσιων ΙΕΚ,
- την κάλυψη μηνιαίας επιδότησης εισιτηρίου για τη δωρεάν μεταφορά των εκπαιδευόμενων στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, από την κατοικία τους στην έδρα της δομής που σπουδάζουν,
- την προμήθεια φοιτητικών συγγραμμάτων,
- τη συνέχιση του προγράμματος ενισχυτικής διδασκαλίας για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και
- την ειδική ενίσχυση, μέσω των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των φοιτητών που σπουδάζουν μακριά από τον τόπο κατοικίας τους, καθώς και την κάλυψη των δαπανών σίτισης αυτών.

Στις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2020 μεταξύ άλλων δαπανών περιλαμβάνονται και δαπάνες συνολικού ύψους 6,8 εκατ. ευρώ, οι οποίες διατέθηκαν για δράσεις που σχετίζονται με την υλοποίηση μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από τον Covid-19 και συγκεκριμένα για την κάλυψη έκτακτης δαπάνης μισθοδοσίας των καθαριστριών των σχολικών μονάδων, για την υποστήριξη απομακρυσμένης διδασκαλίας, πρόσθετες αποζημιώσεις εκπαιδευτικών λόγω αλλαγής της ημερομηνίας διεξαγωγής των πανελλαδικών εξετάσεων, για κάλυψη έκτακτων αναγκών των νοσοκομείων Αιγινήτειο και Αρεταίειο (έκτακτη οικονομική ενίσχυση προσωπικού, αγορά υγειονομικού υλικού, εφημερίες επικουρικών ιατρών).

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου χρηματοδοτούν έργα υποδομής, κτιριακές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό των ΑΕΙ και των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης, η διαρκής ανάγκη απόκτησης νέων γνώσεων και δεξιοτήτων υπηρετείται μέσω των δράσεων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που αφορούν στην Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων υλοποιεί το συγκεκριμένο Υπουργείο. Τέλος από το ΠΔΕ του Υπουργείου καλύπτονται δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Στις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων 2020 περιλαμβάνεται η πληρωμή αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών, καθώς και Ειδικού Εκπαιδευτικού και Βοηθητικού Προσωπικού, για την κάλυψη έκτακτων αναγκών.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 710 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού θα καλύψουν κυρίως δαπάνες:

- μισθοδοσίας του προσωπικού και πρόσληψης εποχικού προσωπικού για τη φύλαξη των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων,
- συντήρησης, διαμόρφωσης και προστασίας των αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, με στόχο την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- λειτουργικών αναγκών των αρχαιολογικών υπηρεσιών,
- λειτουργικών δαπανών για την ανάπτυξη «Εθνικής Πλατφόρμας Αθλητικής Ακεραιότητας», με σκοπό την καταπολέμηση της χειραγώγησης αθλητικών αγώνων,

- επιχορηγήσεων φορέων που προάγουν τον πολιτισμό και τον αθλητισμό μεταξύ αυτών και του νεοσύστατου ΝΠΙΔ με την επωνυμία «Κέντρο Πολιτισμού και Δημιουργίας ΑΚΡΟΠΟΛ»,
- κάλυψης πολιτιστικών εκδηλώσεων, συνεδρίων και προγραμμάτων διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού και
- προβολής των πολιτιστικών θησαυρών της χώρας, με σκοπό την καθιέρωσή της ως προορισμό υψηλού πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Στις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού του 2020, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται και δαπάνες συνολικού ύψους 42εκατ. ευρώ (εκ των οποίων 30 εκατ. περιλαμβάνονται στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες) για δράσεις που σχετίζονται με την υλοποίηση μέτρων αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης και συγκεκριμένα για την ενίσχυση πολιτιστικών φορέων στο πλαίσιο του προγράμματος «Όλη η Ελλάδα ένας πολιτισμός» και πρόσθετη επιχορήγηση σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης λόγω απώλειας εσόδων εξαιτίας της πανδημίας.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου χρηματοδοτούν έργα, όπως η κατασκευή, βελτίωση και αναδιοργάνωση μουσείων, η συντήρηση μνημείων και αρχαιολογικών χώρων και η συνολική ανάδειξή τους, καθώς και η κατασκευή και βελτίωση αθλητικών εγκαταστάσεων.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 35 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Οικονομικών

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου, πέραν των πιστώσεων που έχουν προβλεφθεί για τη λειτουργία των υπηρεσιών του, περιλαμβάνονται πιστώσεις και για το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, καθώς και για τη νέα Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης.

Επίσης, περιλαμβάνονται και οι πιστώσεις για την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, καθώς και το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης.

Τέλος, περιλαμβάνεται και ο ειδικός φορέας «Γενικές Κρατικές Δαπάνες» για την αντιμετώπιση διαφόρων οριζόντιων θεμάτων της κεντρικής διοίκησης. Οι πιστώσεις του εμφανίζονται διακριτά στον πίνακα και προβλέπεται να καλύψουν, μεταξύ άλλων, το αποθεματικό, τις πιστώσεις υπό κατανομή για νέες προσλήψεις, τις συντάξεις που πληρώνονται απευθείας από το κράτος, τις Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας, τις αποδόσεις στην ΕΕ, το επίδομα θέρμανσης, τις καταπτώσεις εγγυήσεων με εγγυητή το Ελληνικό Δημόσιο, τους τόκους και τα συναφή τραπεζικά έξοδα.

Στις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων 2020 του Υπουργείου ύψους 1.495 εκατ. ευρώ, περιλαμβάνονται η χορήγηση ενίσχυσης με τη μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής σε επιχειρήσεις που επλήγησαν οικονομικά λόγω της εμφάνισης και διάδοσης της νόσου του κορωνοϊού Covid-19 (περίπου 1.000 εκατ. ευρώ) και η αποζημίωση ειδικού σκοπού για την ενίσχυση επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων, το υπόλοιπο ποσό.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 23 εκατ. ευρώ.

Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

Στον Κρατικό Προϋπολογισμό και ειδικότερα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών, σε ξεχωριστούς ειδικούς φορείς, περιλαμβάνεται και ο προϋπολογισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ).

Ειδικότερα, στον τακτικό προϋπολογισμό έχουν προβλεφθεί συνολικές πιστώσεις ύψους 502,8 εκατ. ευρώ έναντι πρότασής της για πιστώσεις ύψους 553,8 εκατ. ευρώ και ανώτατου ορίου δαπανών ύψους

448,0 εκατ. ευρώ που προβλέπονταν για την ΑΑΔΕ στη σχετική εγκύκλιο κατάρτισης προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης οικονομικού έτους 2021. Σημειώνεται ότι στην κατηγορία «Παροχές σε εργαζομένους» έχουν περιληφθεί συνολικές πιστώσεις ύψους 45,4 εκατ. ευρώ για την κάλυψη του επιπλέον κόστους επανασχεδιασμού του μισθολογίου του προσωπικού της ΑΑΔΕ.

Τέλος, η ΑΑΔΕ συμμετέχει με έργα της σε μεγάλο μέρος του ΠΔΕ του φορέα.

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου έχουν προβλεφθεί πιστώσεις για την εκτέλεση της αποστολής του και ιδίως για την ανάπτυξη και βελτίωση των συνθηκών παραγωγής του αγροτικού τομέα, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας και την προώθηση του εξαγωγικού προσανατολισμού των αγροτικών προϊόντων, την εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής ασφάλειας των παραγόμενων και των εισαγόμενων τροφίμων στη χώρα και την αξιοποίηση των πόρων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) και της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ).

Σημαντικό μέρος των πιστώσεων αυτών θα διατεθεί για:

- την καταβολή στους αγρότες κρατικών οικονομικών ενισχύσεων, που έχουν εγκριθεί από την ΕΕ, μέσω του Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ),
- την επιχορήγηση εποπτευόμενων από το Υπουργείο φορέων για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας τους στο πλαίσιο της προαγωγής της αγροτικής ανάπτυξης της χώρας. Μεταξύ άλλων, για την επιχορήγηση του ΕΛΓΑ με σκοπό την κάλυψη των λειτουργικών του δαπανών έχουν προβλεφθεί πιστώσεις ύψους 30 εκατ. ευρώ και
- την κάλυψη του ελλείμματος του Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕ-ΓΕΠ).

Οι συνολικές πιστώσεις που αφορούν σε παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κορωνοϊού θα ανέλθουν το 2020 σε 150 εκατ. ευρώ και περιλαμβάνουν μέτρα για την ενίσχυση του αγροτικού τομέα.

Τα έργα του γεωργικού τομέα που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ περιλαμβάνουν έργα υποδομών για τη βελτίωση συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, οικονομικές ενισχύσεις γεωργικών προγραμμάτων, βελτιώσεις και εξοπλισμό κτηνιατρικών εργαστηρίων σε ακριτικές περιοχές, εγγειοβελτιωτικά έργα, έργα ενίσχυσης της αλιείας κ.λπ. Στις δαπάνες του Υπουργείου το 2021 περιλαμβάνονται μέτρα στήριξης αγροτών.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 902 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας θα καλύψουν κυρίως:

- την επιχορήγηση των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Φορέων (ΕΑΓΜΕ, ΟΦΥΠΕΚΑ, ΚΑΠΕ),
- τις αποδόσεις εσόδων στο Πράσινο Ταμείο, στον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) και στο Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) και
- τη χρηματοδότηση προγραμμάτων προστασίας του δασικού πλούτου της χώρας.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου χρηματοδοτούν έργα που συμβάλλουν στην προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη, καθώς και την προστασία των δασών. Στις δαπάνες για ενέργεια περιλαμβάνονται οι επιχορηγήσεις σε ενδιαμέσους φορείς για την πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 670 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Το μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεων του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου θα διατεθεί σε μεταβιβάσεις προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) και ειδικότερα προς τον e-ΕΦΚΑ για τη στήριξη του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας, προς τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) για την κάλυψη των ανέργων και την ενίσχυση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και προς τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ).

Πιο συγκεκριμένα, μέσω της ενίσχυσης του ΟΠΕΚΑ προβλέπεται να καταβληθούν:

- το επίδομα παιδιού,
- το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα,
- το επίδομα στέγασης,
- το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης ανασφάλιστων υπερηλίκων και η παροχή σε ανασφάλιστους υπερήλικες,
- οι προνοιακές παροχές σε χρήμα σε άτομα με αναπηρία,
- η καταβολή επιδόματος 2.000 ευρώ σε οικογένειες για κάθε νέα γέννηση παιδιού, και
- λοιπά προγράμματα, δράσεις και ενέργειες που αφορούν προνοιακές πολιτικές του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (χορήγηση σχολικών γευμάτων, οικονομική ενίσχυση σε ανάδοχους γονείς, εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών που διαβιούν σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές).

Επιπρόσθετα, αναμένεται να διατεθούν πιστώσεις για:

- τη χρηματοδότηση των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας και των λοιπών προνοιακών φορέων,
- την επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών για νέους εργαζόμενους με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας,
- την υλοποίηση του προγράμματος Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους και
- τη χορήγηση voucher για βρεφονηπιακούς σταθμούς.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι στα ανώτατα όρια δαπανών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων έχουν περιληφθεί δαπάνες που σχετίζονται με την υλοποίηση δράσεων αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης ύψους 3.615 εκατ. ευρώ και 2.452 εκατ. ευρώ για τα έτη 2020 και 2021 αντίστοιχα.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- η μείωση κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες των ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα,
- η κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών επί του ονομαστικού μισθού των εργαζομένων των οποίων οι συμβάσεις εργασίας τίθενται σε προσωρινή αναστολή, καθώς και των εργοδοτικών εισφορών των υπαλλήλων των εποχικών επιχειρήσεων,
- η κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών από τον κρατικό προϋπολογισμό και επιδότηση 200 ευρώ σε περίπτωση πρόσληψης μακροχρόνια ανέργου, για περίοδο 6 μηνών, στο πλαίσιο του προγράμματος για τη δημιουργία 100.000 νέων θέσεων εργασίας,
- το Πρόγραμμα «ΓΕΦΥΡΑ» που αφορά στην επιδότηση της πρώτης κατοικίας για δανειολήπτες που επλήγησαν από την πανδημία Covid-19,
- η καταβολή αποζημίωσης ειδικού σκοπού ύψους 534 ευρώ σε μηνιαία βάση των εργαζομένων των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν τεθεί σε προσωρινή αναστολή,
- η κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό του μέρους του δώρου Πάσχα που αναλογεί στη χρονική περίοδο της προσωρινής αναστολής της σύμβασης εργασίας,

- η προσαύξηση αποζημίωσης ειδικού σκοπού για τον μήνα Νοέμβριο 2020 και η κάλυψη του πρόσθετου κόστους του δώρου Χριστουγέννων των υπαλλήλων που λαμβάνουν αποζημίωση ειδικού σκοπού λόγω προσωρινής αναστολής της σύμβασης εργασίας και
- το Πρόγραμμα βραχυχρόνιας απασχόλησης «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» με κάλυψη 60% του καθαρού μισθού και των ασφαλιστικών εισφορών επί του ονομαστικού μισθού για τον χρόνο μειωμένης απασχόλησης.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου χρηματοδοτούν δράσεις που αφορούν την προώθηση της απασχόλησης με προγράμματα κατάρτισης και επανεκπαίδευσης, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω χρηματοδοτικών ενισχύσεων για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε όλους σχεδόν τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, με προτεραιότητα σε κλάδους και τομείς της οικονομίας που ενσωματώνουν την καινοτομία. Θεματικά εργαστήρια, υπηρεσίες καθοδήγησης, ενδυνάμωση της επιχειρηματικής υποστήριξης, καθώς και παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης των νέων, αποτελούν κάποια από τα μέσα επίτευξης των παραπάνω στόχων. Ειδικά για τους νέους ενισχύονται συστηματικά προγράμματα μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία, ώστε να υποστηριχθεί η απόκτηση πρώτης εργασιακής εμπειρίας, καθώς και η προώθηση της επιχειρηματικότητας.

Σημαντική παράμετρο αποτελεί η συνέργεια με δράσεις άλλων Υπουργείων με σκοπό τον συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα αυτών.

Τέλος, από το ΠΔΕ του Υπουργείου καλύπτονται δαπάνες στον μεταναστευτικό τομέα στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται στα 420 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου προβλέπεται να καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την προσέλκυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας,
- τη δημιουργία κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη της καινοτομίας, της βιομηχανίας και των μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων,
- την εξασφάλιση της λειτουργίας των βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων και άσκησης των τεχνικών επαγγελμάτων, καθώς και την ενίσχυση της ασφάλειας και της ποιότητας των βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών,
- την ανάπτυξη της έρευνας, την προαγωγή της τεχνολογίας, την ενσωμάτωση της καινοτομίας στην παραγωγή, την ανάπτυξη του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού και την ενίσχυση των εθνικών υποδομών έρευνας και καινοτομίας,
- τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς προς όφελος των καταναλωτών και του υγιούς ανταγωνισμού των επιχειρήσεων, καθώς και την προάσπιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών, την πληροφόρηση και ενημέρωσή τους,
- τη λειτουργία της Ανεξάρτητης Αρχής του Συνηγόρου του Καταναλωτή και
- τη λειτουργία της νεοσύστατης Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς.

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου χρηματοδοτούν πολιτικές ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων μέσω της χρηματοδότησης δράσεων στους τομείς βιομηχανίας-βιοτεχνίας, τουρισμού, προστασίας του περιβάλλοντος και στον πρωτογενή τομέα. Βασικό πλαίσιο για την υλοποίηση των πολιτικών ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων αποτελούν οι αναπτυξιακοί νόμοι.

Επίσης, για την ανάπτυξη και ενίσχυση των υπηρεσιών εμπορίου ενισχύονται από το ΠΔΕ δράσεις που αφορούν τον εκσυγχρονισμό χερσαίων εμπορευματικών και οδικών μεταφορών.

Επιπλέον, μέσω του ΠΔΕ, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων παρεμβαίνει για να χρηματοδοτήσει δράσεις στήριξης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, με υλοποίηση προγραμμάτων ενίσχυσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μεταποίησης, του τουρισμού, του εμπορίου και των υπηρεσιών.

Το Υπουργείο χρηματοδοτεί επίσης μέσω του ΠΔΕ, δράσεις για την έρευνα, την τεχνολογία, την ανάπτυξη βιομηχανικών ερευνών, την ενίσχυση ερευνητικού δυναμικού και παρεμβάσεις γενικότερου οικονομικού σχεδιασμού.

Μέσω του προϋπολογισμού του Υπουργείου επίσης, διατίθενται οι πόροι για τη χρηματοδότηση των έργων των 13 Περιφερειών της χώρας.

Στις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων 2020 του Υπουργείου, ύψους 5.611 εκατ. ευρώ, μεγάλο μέρος της δαπάνης αφορά μεταβιβάσεις στην Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα ΑΕ, μέσω της οποίας θα διατεθούν πόροι κυρίως για τους σκοπούς του Ταμείου Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας Covid-19 ύψους 1.780 εκατ. ευρώ και του Ταμείου Επιχειρηματικότητας II (ΤΕΠΙΧ II), ύψους 768 εκατ. ευρώ για τον ίδιο σκοπό. Επίσης, στις εκτιμήσεις περιλαμβάνεται και η δαπάνη για το μέτρο της επιδότησης δανείων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που πλήττονται από την ίδια αιτία, ύψους 179 εκατ. ευρώ περίπου.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 2.480 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό ύψους 1.310 εκατ. ευρώ αφορά το Περιφερειακό ΠΔΕ. Στις πιστώσεις του Υπουργείου περιλαμβάνεται ποσό 800 εκατ. ευρώ που θα διατεθεί στο Περιφερειακό ΠΔΕ για την αντιμετώπιση συνεπειών της πανδημίας μέσω του μέτρου μη επιστρεπτέας επιδότησης τόκων δανείων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και 80 εκατ. ευρώ για λοιπές δράσεις αντιμετώπισης των συνεπειών της πανδημίας Covid-19.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου έχουν προβλεφθεί πιστώσεις για την εκτέλεση της αποστολής του, όπως είναι η υλοποίηση των έργων υποδομών της χώρας και η ανάπτυξη μεταφορικών και συγκοινωνιακών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου προβλέπεται να καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- την επιχορήγηση των συγκοινωνιακών φορέων,
- την αποζημίωση των συγκοινωνιακών φορέων για την απώλεια εσόδων λόγω των απαλλαγών καταβολής κομίστρου στα μέσα μαζικής μεταφοράς,
- την επιδότηση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ ΑΕ,
- τη λειτουργία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας,
- την επιχορήγηση των λοιπών φορέων εποπτείας του, όπως Κτιριακές Υποδομές ΑΕ, Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας,
- τη λειτουργία της Επιτροπής Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων και
- τη λειτουργία της Ρυθμιστικής Αρχής Σιδηροδρόμων.

Οι συνολικές πιστώσεις που αφορούν σε παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κορωνοϊού θα ανέλθουν το 2020 σε 108 εκατ. ευρώ και περιλαμβάνουν κυρίως μέτρα για την ενίσχυση των συγκοινωνιακών φορέων.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν την κατασκευή εθνικών οδικών αξόνων, έργων μετρό, νέου σιδηροδρομικού δικτύου, επέκταση του προαστιακού σιδηροδρόμου Αθηνών, λιμενικών έργων και έργων για τα αεροδρόμια, καθώς και έργων του επαρχιακού οδικού δικτύου της χώρας. Επίσης, περιλαμβάνονται έργα κτιριακών υποδομών που συμβάλλουν σημαντικά στη βελτίωση των τομέων της υγείας, παιδείας και δικαιοσύνης (νοσοκομεία, σχολεία, δικαστικά μέγαρα, σωφρονιστικά ιδρύματα), καθώς και έργα για τη βελτίωση των υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 867 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου θα καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- τις δράσεις που συνδέονται με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στον τομέα της ναυτιλίας,
- τη φύλαξη των θαλασσιών οδών εισόδου στη χώρα και την κάλυψη των αναγκών που σχετίζονται με τις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές,
- την τριτοβάθμια εκπαίδευση των στελεχών του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής και τη ναυτική εκπαίδευση,
- τη χορήγηση στεγαστικού επιδόματος σε σπουδαστές των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού που σπουδάζουν μακριά από τον τόπο κατοικίας τους,
- την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα,
- τις δράσεις που συνδέονται με τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και της αρχιτεκτονικής των νησιωτικών περιοχών του Αιγαίου,
- τις δράσεις που συνδέονται με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της εθνικής νησιωτικής πολιτικής, και
- τις αποδόσεις εσόδων στο Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης (ΚΝΕ), στο Μετοχικό Ταμείο Ναυτικού (MTN) και στη Δημόσια Αρχή Λιμένων.

Στις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού 2020 περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και δαπάνες ύψους 6,3 εκατ. ευρώ για δράσεις που σχετίζονται με την υλοποίηση μέτρων αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης που αφορούν δαπάνες επιχορήγησης του Οίκου Ναύτου για αποζημίωση ειδικού σκοπού στους ναυτικούς και για την καταβολή επιδόματος ανεργίας σε άνεργους ναυτικούς, καθώς και άλλες λειτουργικές δαπάνες του Υπουργείου.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων χρηματοδοτεί δράσεις του Υπουργείου με αντικείμενο την επιδότηση των άγονων γραμμών, την ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών και την κάλυψη των τοπικών κοινωνικών αναγκών, καθώς και δράσεις στο μεταναστευτικό τομέα, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Μεγάλο μέρος των εκτιμώμενων πληρωμών έτους 2020 από το εθνικό σκέλος, αφορά συμβάσεις ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας για τη διασφάλιση της ελάχιστης θαλάσσιας συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης νησιωτικών περιοχών, λόγω έκτακτων συνθηκών, ύψους 33 εκατ. ευρώ.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 140 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου έχουν προβλεφθεί πιστώσεις που θα καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- τη λειτουργία των αστυνομικών επιχειρησιακών μονάδων, την προμήθεια σύγχρονων και αποτελεσματικών μέσων προστασίας του προσωπικού, τη συντήρηση και προμήθεια ανταλλακτικών των υπηρεσιακών οχημάτων,
- τη σίτιση των προσωρινά ημεδαπών κρατούμενων στα κατά τόπους καταστήματα κράτησης,
- την προστασία των δασών από πυρκαγιές με τη χρήση επίγειων μονάδων και εναέριων μέσων του Πυροσβεστικού Σώματος,
- τη σίτιση και διαμονή των αλλοδαπών στα προαναχωρησιακά κέντρα, σε εναρμόνιση με το διεθνώς επικρατούν πλαίσιο,
- την κάλυψη δαπανών για την αποτελεσματική λειτουργία της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, στο πλαίσιο τόσο της αντιμετώπισης των συνεπειών της πανδημίας όσο και ευρύτερα του συντονισμού του συνόλου των δράσεων πολιτικής προστασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την αντιμετώπιση πάσης φύσεως καταστροφών κατά τη διάρκεια της ειρηνικής περιόδου,
- την εφαρμογή της σωφρονιστικής και αντεγκληματικής πολιτικής και τέλος,

- την υλοποίηση και επίβλεψη του έργου «Κατασκευή νέου, αναβάθμιση-επισκευή υφιστάμενου τεχνικού εμποδίου και συναφών έργων κατά μήκος της οριογραμμής της Ελληνοτουρκικής Μεθορίου στην ΠΕ Έβρου», για την ανάσχεση των μεταναστευτικών ροών.

Το 2020 θα διατεθούν πιστώσεις ύψους 94 εκατ. ευρώ (εκ των οποίων 31 εκατ. περιλαμβάνονται στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες) για δράσεις που σχετίζονται με την υλοποίηση μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κορωνοϊό.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων παρέχει σημαντική χρηματοδότηση δράσεων του Υπουργείου στον μεταναστευτικό τομέα, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 74 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Τουρισμού

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού θα καλύψουν κυρίως δαπάνες για:

- την προβολή της χώρας στο εξωτερικό ως σημαντικού και ελκυστικού τουριστικού προορισμού,
- την τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση,
- τη λειτουργία νέων Σχολών Ξεναγών στην Κέρκυρα, Κρήτη και Ρόδο,
- τη χορήγηση στεγαστικού επιδόματος των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Σχολών Τουριστικών Επαγγελματών, που σπουδάζουν μακριά από τον τόπο κατοικίας τους,
- τη διασφάλιση ποιότητας του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος,
- την εκπόνηση συμβουλευτικών μελετών από εξειδικευμένους φορείς και τη διεξαγωγή πρωτογενούς έρευνας στις ξένες αγορές, προκειμένου να διαμορφωθεί στρατηγική μάρκετινγκ για την ανάκαμψη του τουρισμού,
- την προώθηση αναπτυξιακών πρωτοβουλιών στον τομέα του τουρισμού και
- την επιχορήγηση και απόδοση εσόδων στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού.

Το 2020 διατέθηκαν πιστώσεις ύψους 5,7 εκατ. ευρώ για δράσεις που σχετίζονται με την υλοποίηση μέτρων αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών του κορωνοϊού Covid-19 και αφορούν δαπάνες επιχορήγησης του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ) για λειτουργικές δαπάνες λόγω απώλειας εσόδων, καθώς και μίσθωσης τουριστικών καταλυμάτων για την κάλυψη αναγκών δημόσιας υγείας.

Σημαντικό μέρος της χρηματοδότησης της δράσης του Υπουργείου προέρχεται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Το 2020 η εκτιμώμενη δαπάνη περιλαμβάνει πληρωμές για το πρόγραμμα «Τουρισμός για όλους», καθώς και για τη διαφημιστική δαπάνη του ΕΟΤ συνολικού ύψους 43 εκατ. ευρώ. Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 21 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου έχουν προβλεφθεί πιστώσεις για την εκτέλεση της αποστολής του Υπουργείου και ειδικότερα για την ανάπτυξη της ψηφιακής πολιτικής, την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και την ανάπτυξη τηλεπικοινωνιακών και ταχυδρομικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν προβλεφθεί, μεταξύ άλλων, πιστώσεις για την εφαρμογή του έργου ΣΥΖΕΥΞΙΣ II και για την κάλυψη της ετήσιας συνδρομής της χώρας για τη συμμετοχή της στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (ESA).

Σημαντικά ποσά θα διατεθούν το 2021 από το ΠΔΕ για τη χρηματοδότηση δράσεων του Υπουργείου στον τομέα ανάπτυξης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, δικτύωσης του δημόσιου τομέα (ΣΥΖΕΥΞΙΣ II), ψηφιακού μετασχηματισμού και ψηφιακής σύγκλισης.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 90 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου

Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου έχουν προβλεφθεί πιστώσεις για την εκτέλεση της αποστολής του και κυρίως για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για τη μετανάστευση, τόσο σχετικά με τη νόμιμη είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, όσο και σχετικά με την ταυτοποίηση και υποδοχή πολιτών τρίτων χωρών που εισέρχονται στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, καθώς και για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για τη χορήγηση ασύλου ή άλλων μορφών διεθνούς προστασίας. Πιο συγκεκριμένα, σημαντικό μέρος των πιστώσεων αυτών θα διατεθεί για:

- την εύρυθμη εκτέλεση των διαδικασιών και τη λειτουργική ετοιμότητα των συστημάτων συλλογής και διαχείρισης δεδομένων για την έκδοση των αδειών διαμονής των πολιτών τρίτων χωρών,
- τη λειτουργία της Αρχής Προσφυγών,
- τον συντονισμό και την αποτελεσματική δράση των υπηρεσιών υποδοχής και ταυτοποίησης και τον προσδιορισμό των αναγκών ίδρυσης και επέκτασης κέντρων υποδοχής και δομών φιλοξενίας,
- τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την εποπτεία της εθνικής στρατηγικής για την προστασία των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους ανηλίκων,
- την πιστοποίηση και τον έλεγχο Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) μη κερδοσκοπικού Χαρακτήρα και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων,
- την παροχή προστασίας των αιτούντων και των ατόμων που διαπιστωμένα χρήζουν διεθνούς προστασίας και
- τη στήριξη των τοπικών κοινωνιών που επιβαρύνονται από τη λειτουργία μονάδων φιλοξενίας.

Το νεοσυσταθέν Υπουργείο ανέλαβε το μεγαλύτερο μέρος των έργων με αντικείμενο τον μεταναστευτικό τομέα, τα οποία μέχρι το 2019 εντάσσονταν στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

Το σύνολο των δαπανών του Υπουργείου στο ΠΔΕ έτους 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα 31 εκατ. ευρώ.

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

Οι πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων προβλέπεται μεταξύ άλλων να καλύψουν δαπάνες για:

- τις υπηρεσίες που αφορούν σε θέματα αλλοδαπών και μετανάστευσης και
- τη χωροταξία, την περιβαλλοντική πολιτική και την εποπτεία, καθώς και την προστασία και εκμετάλλευση των δασών.

5. Νομικά Πρόσωπα Κεντρικής Κυβέρνησης

5.1 Λοιπά νομικά πρόσωπα

Ο προϋπολογισμός των λοιπών νομικών προσώπων της Κεντρικής Κυβέρνησης απεικονίζεται στους πίνακες 3.17, 3.18, 3.19 και 3.20.

Πίνακας 3.17 Προϋπολογισμός λοιπών νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης (περιλαμβάνονται οι ΑΔΑ και το ΑΚΑΓΕ) (σε εκατ. ευρώ)		
	2020	2021
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
Έσοδα	5.897	6.468
Έσοδα υπέρ τρίτων	69	88
Πωλήσεις	403	447
Έσοδα από τόκους	599	511
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	1.511	1.491
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	545	585
Λοιπά έσοδα	2.769	3.347
Δαπάνες	4.117	4.324
Αμοιβές προσωπικού	705	721
Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων	69	88
Λοιπές μεταβιβάσεις	259	154
Τόκοι	99	110
Δαπάνες επενδύσεων	381	594
Λοιπές δαπάνες	2.604	2.658
Ισοζύγιο	1.780	2.145
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων ¹	8	42
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές	1.023	20
Ισοζύγιο κατά ESA	2.810	2.207

¹ Το θετικό πρόσημο στη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων σημαίνει βελτίωση του αποτελέσματος.

Με βάση την πορεία εξέλιξης των μεγεθών των προϋπολογισμών των λοιπών νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης, το ισοζύγιο για το 2020 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 2.810 εκατ. ευρώ, ενώ για το 2021 προβλέπεται ότι θα ανέλθει στα 2.207 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 603 εκατ. ευρώ.

Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στις αυξημένες μεταβιβάσεις από το ΠΔΕ το έτος 2020 προς το Ταμείο Επιχειρηματικότητας II (ΤΕΠΙΧ II) και το Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων Covid-19 (τα οποία διαχειρίζεται η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα ΑΕ) στο πλαίσιο των μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας.

Η ανωτέρω επίπτωση στο ισοζύγιο του 2021 αντισταθμίζεται εν μέρει από τη βελτίωση του αποτελέσματος άλλων φορέων, καθώς και του Ειδικού Λογαριασμού Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Συμπαράγωγής Ηλεκτρισμού Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ).

Στον πίνακα 3.18 εμφανίζονται τα δημοσιονομικά αποτελέσματα (στόχοι), που αναμένεται να πετύχουν οι φορείς για το έτος 2021. Στους στόχους αυτούς περιλαμβάνονται οι προσαρμογές που αφορούν στη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων, καθώς και οι λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές.

**Πίνακας 3.18 Ισοζύγιο λοιπών νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης
(εκτός ΑΔΑ και ΑΚΑΓΕ) ανά Υπουργείο
(σε εκατ. ευρώ)**

	2020	2021
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
1 Προεδρία της Κυβέρνησης	-	-1
Ισοζύγιο	-	-1
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	-	0
2 Υπουργείο Εσωτερικών	2	1
Ισοζύγιο	2	1
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
3 Υπουργείο Εξωτερικών	4	1
Ισοζύγιο	4	1
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
4 Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	1	0
Ισοζύγιο	1	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
5 Υπουργείο Υγείας	44	22
Ισοζύγιο	45	-4
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	-1	26
6 Υπουργείο Δικαιοσύνης	32	21
Ισοζύγιο	35	9
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	-3	12
7 Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων	76	59
Ισοζύγιο	67	58
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	9	2
8 Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού	-66	2
Ισοζύγιο	-68	1
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	3	1
9 Υπουργείο Οικονομικών	240	288
Ισοζύγιο	230	268
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές	10	20
10 Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	20	10
Ισοζύγιο	20	10
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
11 Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	-278	155
Ισοζύγιο	-278	155
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
12 Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	2	3
Ισοζύγιο	2	2
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	1
13 Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων	1.056	52
Ισοζύγιο	43	52
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές	1.013	0
14 Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών	104	50
Ισοζύγιο	104	50
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
15 Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	-7	5
Ισοζύγιο	-7	5
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
16 Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
17 Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης	-1	0
Ισοζύγιο	-1	0
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων	0	0
Σύνολο Υπουργείων κατά ESA	1.230	668
Ισοζύγιο	199	606
Μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων ¹	8	42
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές	1.023	20

¹ Το θετικό πρόσημο στη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων σημαίνει βελτίωση του αποτελέσματος.

Νομικά πρόσωπα ανά υπουργείο πλην ΑΔΑ και ΑΚΑΓΕ

Προεδρία της Κυβέρνησης

Στην εποπτεία της Προεδρίας της Κυβέρνησης υπάγεται το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ) ΑΕ, για το οποίο προβλέπεται το 2021 αρνητικό αποτέλεσμα ύψους 0,6 εκατ. ευρώ. Ο εν λόγω φορέας, το έτος 2020, υπαγόταν στην εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών.

Υπουργείο Εσωτερικών

Στην εποπτεία του Υπουργείου περιλαμβάνονται το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), το Κέντρο Διαφύλαξης Αγιορείτικης Κληρονομιάς (ΚεΔΑΚ), η ΕΥΑΘ Παγίων, καθώς και η Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας ΑΕ.

Το αποτέλεσμα των ανωτέρω νομικών προσώπων για το έτος 2020 εκτιμάται σε πλεόνασμα ύψους 2,2 εκατ. ευρώ, ενώ για το έτος 2021 σε πλεόνασμα ύψους 1 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Εξωτερικών

Στα νομικά πρόσωπα εποπτείας του Υπουργείου περιλαμβάνονται η Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου ΑΕ, με κύριο στόχο την προσέλκυση, την υποδοχή και τη διατήρηση επενδύσεων στην Ελλάδα, καθώς και την ανάπτυξη κάθε είδους εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών και η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO.

Για το 2021 οι ανωτέρω φορείς προβλέπεται να εμφανίσουν πλεόνασμα ύψους 1 εκατ. ευρώ, το οποίο θα προέλθει από την Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου ΑΕ.

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

Στην εποπτεία του Υπουργείου περιλαμβάνονται έξι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, το σύνολο των οποίων προβλέπεται να εμφανίσει θετικό αποτέλεσμα ύψους 0,4 εκατ. ευρώ για το 2021. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων τους προέρχεται από ίδια έσοδα, ενώ οι δαπάνες τους αφορούν κυρίως επενδύσεις και αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων.

Υπουργείο Υγείας

Τα νομικά πρόσωπα εποπτείας του Υπουργείου Υγείας, στα οποία περιλαμβάνονται το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ), ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ), το Εθνικό Κέντρο Αιμοδοσίας (ΕΚΕΑ), η Ανώνυμη Εταιρεία Μονάδων Υγείας (ΑΕΜΥ) ΑΕ, το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΨΥ), ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ), το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ), το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού (ΙΥΠ), το Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών (ΕΚΕΨΥΕ) και ο Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων (ΕΟΜ), αναμένεται να εμφανίσουν θετικό αποτέλεσμα ύψους 22,4 εκατ. ευρώ για το 2021.

Υπουργείο Δικαιοσύνης

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει στην εποπτεία του το Ταμείο Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑΧΔΙΚ), την Εθνική Σχολή Δικαστών και τις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων.

Τα νομικά πρόσωπα του εν λόγω Υπουργείου προβλέπεται να εμφανίσουν θετικό αποτέλεσμα ύψους 31,5 εκατ. ευρώ για το 2020 και 20,7 εκατ. ευρώ για το 2021, το οποίο προέρχεται κυρίως από τη δραστηριότητα του ΤΑΧΔΙΚ.

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Στην εποπτεία του Υπουργείου περιλαμβάνονται τόσο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΑΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, βιβλιοθήκες, κ.λπ.), όσο και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας, το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ), το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» κ.λπ.), το σύνολο των οποίων προβλέπεται για το 2021 να παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 59,4 εκατ. ευρώ.

Επισημαίνεται ότι κύρια πηγή εσόδων των εποπτευόμενων φορέων αποτελούν οι μεταβιβάσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό, καθώς και οι πόροι από χρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Από τη δραστηριότητα των νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το εν λόγω Υπουργείο, προβλέπεται ότι το 2021 θα προκύψει θετικό αποτέλεσμα ύψους 2 εκατ. ευρώ, το οποίο θα προέλθει από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ), παρόλο που τα έσοδά του θα επηρεασθούν από τις επιπτώσεις της πανδημίας του Covid-19.

Υπουργείο Οικονομικών

Στα εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα του Υπουργείου περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠΔ), η Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (ΕΕΣΥΠ) ΑΕ, το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) ΑΕ, η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ) ΑΕ και το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ).

Οι φορείς του εν λόγω Υπουργείου προβλέπεται να εμφανίσουν για το έτος 2021 πλεόνασμα ύψους 287,7 εκατ. ευρώ, το οποίο θα προέλθει κυρίως από το ΤΕΚΕ, το ΤΠΔ και την ΕΤΑΔ ΑΕ.

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Το Υπουργείο έχει υπό την εποπτεία του, μεταξύ άλλων νομικών προσώπων, το Ταμείο Γεωργίας και Κτηνοτροφίας (ΤΓΚ), το οποίο διαχειρίζεται και διαθέτει τους πόρους και τα περιουσιακά του στοιχεία με σκοπό τη γεωργική ανάπτυξη της χώρας, και τον Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ) με βασική αποστολή του τη διασφάλιση της εισαγωγής, παραγωγής και διακίνησης υγιεινών τροφίμων. Στους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου περιλαμβάνεται και ο Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «ΔΗΜΗΤΡΑ» (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ), ο οποίος διασφαλίζει την ποιότητα του γάλακτος και μεριμνά για την πιστοποίηση των αγροτικών προϊόντων, καθώς και για την προαγωγή της έρευνας και της επαγγελματικής κατάρτισης στον τομέα της γεωργίας.

Τα νομικά πρόσωπα του εν λόγω Υπουργείου προβλέπεται να εμφανίσουν το 2021 πλεόνασμα ύψους 10,1 εκατ. ευρώ, το οποίο προέρχεται κυρίως από το ΤΓΚ και τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Τα νομικά πρόσωπα εποπτείας του Υπουργείου για το έτος 2020 εκτιμάται ότι θα εμφανίσουν αρνητικό αποτέλεσμα ύψους 277,7 εκατ. ευρώ, το οποίο προέρχεται κυρίως από τον Ειδικό Λογαριασμό Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ), τα έσοδα του οποίου επηρεάστηκαν από την πανδημία του Covid-19. Για το έτος 2021 προβλέπεται πλεόνασμα ύψους 154,5 εκατ. ευρώ, που προέρχεται κυρίως από τον Ειδικό Λογαριασμό ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ.

Στους εποπτευόμενους φορείς του εν λόγω Υπουργείου περιλαμβάνονται επίσης, μεταξύ άλλων, η Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ), το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ), ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ), η Ελ-

ληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων (ΕΔΕΥ) ΑΕ, καθώς και η Δημόσια Εταιρεία Συμμετοχών Ανεξάρτητου Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ) ΑΕ.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Στους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου περιλαμβάνονται τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών (ΚΚΠΠ), το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (ΚΕΑΤ), το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (ΕΙΚ), το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), καθώς επίσης και το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).

Για το έτος 2021 οι ανωτέρω φορείς προβλέπεται να παρουσιάσουν πλεόνασμα ύψους 3 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Στα νομικά πρόσωπα εποπτείας του Υπουργείου, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα ΑΕ, που έχει ως βασικό σκοπό την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και τη διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε πηγές χρηματοδότησης, καθώς και η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων ΑΕ, με κύριο στόχο την ανάπτυξη της οικονομίας μέσω της συμμετοχής σε επενδυτικά σχήματα, τα οποία θα πρέπει να επενδύουν αποκλειστικά σε μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα.

Επίσης, στους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου περιλαμβάνονται ερευνητικοί, τεχνολογικοί φορείς και ειδικοί λογαριασμοί κονδυλίων έρευνας, με βασική αποστολή την ανάπτυξη της έρευνας, την προαγωγή της τεχνολογίας, της καινοτομίας, την ανάπτυξη του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού και την ενίσχυση των εθνικών υποδομών έρευνας και καινοτομίας.

Τα νομικά πρόσωπα του Υπουργείου προβλέπεται να εμφανίσουν το 2021 πλεόνασμα ύψους 51,9 εκατ. ευρώ.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Οι εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου για το έτος 2021 προβλέπεται να εμφανίσουν πλεόνασμα, ύψους 49,7 εκατ. ευρώ, το οποίο προέρχεται κυρίως από την εταιρεία Κτιριακές Υποδομές (ΚΤΥΠ) ΑΕ, η οποία αποτελεί τον ενιαίο κατασκευαστικό φορέα του Ελληνικού Δημοσίου.

Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

Τα νομικά πρόσωπα εποπτείας του Υπουργείου, στα οποία περιλαμβάνονται Οργανισμοί Λιμένων και Λιμενικά Ταμεία, προβλέπεται να εμφανίσουν το 2021 πλεόνασμα ύψους 4,6 εκατ. ευρώ, το οποίο προέρχεται κυρίως από τους Οργανισμούς Λιμένων. Οι φορείς αυτοί υλοποιούν σημαντικού ύψους επενδυτικά προγράμματα εκσυγχρονισμού και ασφάλειας των εγκαταστάσεών τους, τα οποία χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και από ίδιους πόρους.

Επίσης, περιλαμβάνεται και η αυτοτελής και ανεξάρτητη υπηρεσιακή μονάδα, Δημόσια Αρχή Λιμένων, που έχει ως βασικό σκοπό την επίτευξη των προγραμματικών στόχων του ελληνικού λιμενικού συστήματος.

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Το Υπουργείο εποπτεύει το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕΜΕΑ) και το Κέντρο Επανάταξης Αποφυλακισμένων «ΕΠΑΝΟΔΟΣ», τα οποία αναμένεται να παρουσιάσουν οριακά θετικό αποτέλεσμα το έτος 2021.

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Το Υπουργείο εποπτεύει, το Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων και Ενημέρωσης (ΕΚΟΜΕ) ΑΕ, που λειτουργεί ως φορέας ανάπτυξης της βιομηχανίας των οπτικοακουστικών μέσων, της επιστημονικής έρευνας, μελέτης και προώθησης νέων τεχνολογιών, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ), με θεσμικό ρόλο τη συλλογή, συσσώρευση, οργάνωση, τεκμηρίωση, διάχυση εντός και εκτός της χώρας και την ψηφιακή διατήρηση της επιστημονικής, τεχνολογικής και πολιτιστικής πληροφορίας που παράγεται στην Ελλάδα, καθώς και το Εθνικό Δίκτυο Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ) ΑΕ, το οποίο παρέχει δικτυακές και υπολογιστικές υπηρεσίες σε ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, σε φορείς της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και σε φορείς του δημόσιου, ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Το έτος 2020 ταξινομήθηκε στη γενική κυβέρνηση η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης (ΗΔΙΚΑ) ΑΕ, η οποία υποστηρίζει την αποτελεσματική λειτουργία των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και παροχής υγείας και την εξυπηρέτηση των πολιτών, μέσω της παροχής σύγχρονων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, καθώς και το Ελληνικό Κέντρο Διαστήματος (ΕΛΚΕΔ), με βασικό σκοπό τη διαμόρφωση στρατηγικής στον τομέα του διαστήματος.

Οι εποπτευόμενοι φορείς του εν λόγω Υπουργείου προβλέπεται να εμφανίσουν το 2021 πλεόνασμα ύψους 0,4 εκατ. ευρώ.

Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (ΑΔΑ)

Στο ισοζύγιο των νομικών προσώπων της Κεντρικής Κυβέρνησης συμπεριλαμβάνεται και το αποτέλεσμα των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (ΑΔΑ) που έχουν νομική προσωπικότητα και είναι οι ακόλουθες:

Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)

Η Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών έχει ως αποστολή την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών ύστερα από την άσκηση προδικαστικής προσφυγής.

Ο προϋπολογισμός της Αρχής για το 2021 προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος.

Εθνική Αναλογιστική Αρχή (ΕΑΑ)

Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή έχει ως βασική αποστολή την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της κοινωνικής ανταποδοτικότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Στις αρμοδιότητές της συγκαταλέγονται η σύνταξη αναλογιστικών εκθέσεων αναφορικά με τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, ο καθορισμός των προδιαγραφών των αναλογιστικών μελετών, ο έλεγχος της οικονομικής λειτουργίας και βιωσιμότητας των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης αναφορικά με το πρόγραμμα παροχών και επενδύσεων, καθώς και η γνωμοδότηση για ειδικότερα θέματα αναλογιστικής αποτίμησης ασφαλιστικών οργανισμών.

Για το έτος 2021 η Αρχή προβλέπεται να παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 0,6 εκατ. ευρώ.

Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)

Η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων αποτελεί τον εθνικό ρυθμιστή που εποπτεύει και ελέγχει την αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών, στην οποία δραστηριοποιούνται οι εταιρείες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, ασύρματων επικοινωνιών και διαδικτύου, καθώς και την ταχυδρομική αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται οι εταιρείες παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφοράς. Επιπλέον, η Αρχή ασκεί αρμοδιότητες για τις συνθήκες ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές.

Για το έτος 2020 εκτιμάται ότι η Αρχή θα εμφανίσει έλλειμμα ύψους 11 εκατ. ευρώ, ενώ για το 2021 προβλέπεται θετικό αποτέλεσμα ύψους 1,7 εκατ. ευρώ. Η βελτίωση του αποτελέσματος της Αρχής οφείλεται κυρίως στην απόδοση χαμηλότερου μερίσματος στον κρατικό προϋπολογισμό.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή έχει ως σκοπό τη συστηματική παραγωγή επίσημων στατιστικών, καθώς και τη διενέργεια επιστημονικών ερευνών και την κατάρτιση μελετών, οι οποίες αφορούν όλους τους τομείς της δραστηριότητας του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, υποστηρίζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, χάραξης και αξιολόγησης πολιτικών της Κυβέρνησης και των φορέων του Δημοσίου, υποβάλλονται σε διεθνείς φορείς σύμφωνα με τις υποχρεώσεις της χώρας και αφορούν στο γενικό κοινό ή σε κατηγορίες χρηστών στατιστικών στοιχείων στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό. Ο προϋπολογισμός της Αρχής για το 2021 προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος.

Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο (ΕΔΣ)

Το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο έχει ως κύριες αρμοδιότητες την αξιολόγηση των μακροοικονομικών προβλέψεων, στις οποίες βασίζονται το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) και ο ετήσιος Κρατικός Προϋπολογισμός, την αξιολόγηση της εφαρμογής των δημοσιονομικών κανόνων που ενσωματώνονται στο εθνικό πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης, καθώς επίσης και την παρακολούθηση ως προς τη συμμόρφωση με τους αριθμητικούς δημοσιονομικούς κανόνες.

Το 2021 προβλέπεται ισοσκελισμένος προϋπολογισμός για την Αρχή.

Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ)

Η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων έχει ως βασικό σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας, της αποτελεσματικότητας, της συνοχής και της εναρμόνισης των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων με το εθνικό και το ευρωπαϊκό δίκαιο, τη διαρκή βελτίωση του νομικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και τον έλεγχο της τήρησής του από το Δημόσιο και τις αναθέτουσες αρχές.

Ο προϋπολογισμός της Αρχής για το 2021 προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος.

Επιτροπή Ανταγωνισμού

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει ως βασική αποστολή τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς και την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, που οδηγεί σε μείωση των τιμών, βελτίωση της ποιότητας και του εύρους των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, διεύρυνση των επιλογών για τους καταναλωτές και αύξηση της αγοραστικής τους δύναμης, καθώς και σε ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και σε ανάπτυξη της οικονομίας.

Για το 2021 η Αρχή προβλέπεται να εμφανίσει έλλειμμα ύψους 1 εκατ. ευρώ.

Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ)

Η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων έχει ως αποστολή τη ρύθμιση, την εποπτεία και τον έλεγχο των αγορών παροχής υπηρεσιών διεξαγωγής παιγνίων, τη μέριμνα για την προστασία των παικτών και του κοινωνικού συνόλου, ειδικότερα δε των ανηλίκων και των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, καθώς και τον έλεγχο της απόδοσης των δημόσιων εσόδων.

Για το έτος 2021 η Αρχή προβλέπεται να παρουσιάσει έλλειμμα ύψους 4 εκατ. ευρώ.

Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ)

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας παρακολουθεί και εποπτεύει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας και γνωμοδοτεί στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας και στις αρμόδιες αρχές για τη χορήγηση

αδειών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων που αφορούν την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού και την προστασία των καταναλωτών.

Για το 2021 η Αρχή προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα ύψους 2 εκατ. ευρώ.

Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (ΡΑΛ)

Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων έχει ως αποστολή την εποπτεία και τη διασφάλιση της νομιμότητας των σχέσεων μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων του εθνικού λιμενικού συστήματος, με έμφαση στην τήρηση της συμβατικής τάξης και την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ελεύθερου ανταγωνισμού.

Ο προϋπολογισμός της Αρχής για το 2021 προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος.

Πίνακας 3.19 Ισοζύγιο Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (ΑΔΑ) (σε εκατ. ευρώ)		
	2020 Εκτιμήσεις	2021 Προβλέψεις
Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών	0	0
Εθνική Αναλογιστική Αρχή	1	1
Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων	-11	2
Ελληνική Στατιστική Αρχή	22	0
Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο	0	0
Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων	0	0
Επιτροπή Ανταγωνισμού	0	-1
Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων	-4	-4
Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας	2	2
Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	9	-1

Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ)

Το ΑΚΑΓΕ συστάθηκε με το άρθρο 149 του ν. 3655/2008 με βασικό σκοπό τη δημιουργία αποθεματικών στο πλαίσιο της διασφάλισης των συντάξεων των νέων γενεών.

Οι πηγές εσόδων του ΑΚΑΓΕ είναι:

- η επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό,
- τα έσοδα από την Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) που προέρχονται από την κύρια και την επικουρική σύνταξη,
- η μεταβίβαση ποσών από τον ΕΦΚΑ ως αντιστάθμισμα της μείωσης των εσόδων του από την αλλαγή που επήλθε στον τρόπο υπολογισμού της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων με βάση τις διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 4585/2018 και
- τα έσοδα από την απόδοση της περιουσίας του.

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του ΑΚΑΓΕ για το 2021 προβλέπεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 1.539 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 32 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων για το 2020. Η μεταβολή οφείλεται αφενός στη συνολική μείωση των εσόδων του κατά 68 εκατ. ευρώ και ειδικότερα:

- στη μείωση κατά 20 εκατ. ευρώ της κρατικής επιχορήγησης, η οποία ισούται με ποσοστό 4% επί των ετησίων συνολικών εσόδων από το ΦΠΑ (ν. 4254/2014),
- στη μείωση κατά 35 εκατ. ευρώ των εσόδων από τόκους και προσόδους κινητών αξιών και
- στη μείωση κατά 13 εκατ. ευρώ των μεταβιβάσεων από ΟΚΑ (ν. 4585/2018)

και αφετέρου στην αύξηση κατά 34 εκατ. ευρώ των εσόδων από την εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων επί της κύριας και της επικουρικής σύνταξης.

Πίνακας 3.20 Προϋπολογισμός ΑΚΑΓΕ (σε εκατ. ευρώ)		
	2020 Εκτιμήσεις	2021 Προβλέψεις
Έσοδα	1.573	1.539
Εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων (κύρια σύνταξη)	236	247
Εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων (επικουρική σύνταξη)	124	147
Έσοδα από τόκους και προσόδους κινητών αξιών	215	180
Μεταβιβάσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό (ν. 4254/2014)	585	565
Μεταβιβάσεις από ΟΚΑ (ν. 4585/2018)	413	400
Δαπάνες	2	0
Μεταβιβάσεις για το Πρόγραμμα "Βοήθεια στο σπίτι"	2	0
Ισοζύγιο κατά ESA	1.571	1.539

5.2 Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί

Στον υποτομέα των νομικών προσώπων της Κεντρικής Κυβέρνησης περιλαμβάνονται και οι προϋπολογισμοί των επαναταξινομημένων Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, του ΕΛΕΓΕΠ, καθώς και των πέντε (5) συμβάσεων παραχώρησης αυτοκινητοδρόμων. Οι φορείς αυτοί, ανά Υπουργείο, εμφανίζονται στον πίνακα 3.21.

Πίνακας 3.21 ΔΕΚΟ ανά Υπουργείο	
1	Προεδρία της Κυβέρνησης <i>Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ) ΑΕ</i>
2	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας <i>Ελληνικά Άμυντικά Συστήματα (ΕΑΣ) ΑΒΕΕ</i>
3	Υπουργείο Υγείας <i>Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ)</i>
4	Υπουργείο Οικονομικών <i>Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (ΕΑΒ) ΑΕ</i>
5	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων <i>Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ)</i> <i>Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ)</i> <i>Ειδικός Λογαριασμός Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ)</i>
6	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας <i>Πράσινο Ταμείο</i>
7	Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων <i>Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) ΑΕ</i>
8	Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών <i>ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ</i> <i>ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ ΑΕ</i> <i>ΟΣΕ ΑΕ</i> <i>ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ</i> <i>Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ) ΑΕ</i> <i>Οδικές Συγκοινωνίες (ΟΣΥ) ΑΕ</i> <i>Σταθερές Συγκοινωνίες (ΣΤΑΣΥ) ΑΕ</i> <i>Οργανισμός Συγκοινωνιακού Έργου Θεσσαλονίκης (ΟΣΕΘ) ΑΕ</i> <i>Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ) υπό εκκαθάριση</i> <i>Συμβάσεις Παραχώρησης Αυτοκινητοδρόμων</i>
9	Υπουργείο Τουρισμού <i>Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ)</i>
10	Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης <i>Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚτΠ) ΑΕ</i>

Στον πίνακα 3.22 αποτυπώνονται τα συνολικά οικονομικά μεγέθη των προϋπολογισμών των ανωτέρω φορέων για τα έτη 2020 και 2021, ενώ στον πίνακα 3.23 απεικονίζεται το ισοζύγιο τους ανά υπουργείο, σύμφωνα με την μεθοδολογία ESA.

Πίνακας 3.22 Προϋπολογισμός ΔΕΚΟ κατά ESA (σε εκατ. ευρώ)		
	2020 Εκτιμήσεις	2021 Προβλέψεις
Έσοδα	2.841	3.018
Έσοδα από πωλήσεις	836	1.071
Έσοδα από τόκους	100	87
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	505	584
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	567	775
Λοιπά έσοδα	833	501
Δαπάνες	2.337	2.838
Αμοιβές προσωπικού	583	599
Τόκοι	306	278
Δαπάνες επενδύσεων	463	678
Λοιπές δαπάνες	985	1.283
Ισοζύγιο (προ καταπτώσεων εγγυήσεων)	504	180
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές (καταπτώσεις εγγυήσεων*)	618	77
Ισοζύγιο κατά ESA (με καταπτώσεις εγγυήσεων)	1.122	257

* Οι καταπτώσεις εγγυήσεων είναι σε ακαθάριστη βάση.

Πίνακας 3.23 Ισοζύγιο ΔΕΚΟ ανά Υπουργείο κατά ESA (σε εκατ. ευρώ)		
	2020 Εκτιμήσεις	2021 Προβλέψεις
1 Προεδρία της Κυβέρνησης	-	8
Ισοζύγιο	-	8
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-	0
2 Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	47	34
Ισοζύγιο	9	-2
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	37	36
3 Υπουργείο Υγείας	9	1
Ισοζύγιο	9	1
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
4 Υπουργείο Οικονομικών	19	1
Ισοζύγιο	19	1
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
5 Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	349	91
Ισοζύγιο	349	91
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
6 Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	240	172
Ισοζύγιο	240	172
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
7 Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
8 Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών	448	-55
Ισοζύγιο	-133	-96
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	581	41
9 Υπουργείο Τουρισμού	11	5
Ισοζύγιο	11	5
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
10 Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης	0	0
Ισοζύγιο	0	0
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Σύνολο Υπουργείων κατά ESA (με καταπτώσεις εγγυήσεων)	1.122	257
Ισοζύγιο (προ καταπτώσεων εγγυήσεων)	504	180
Λοιπές εθνικολογιστικές προσαρμογές (καταπτώσεις εγγυήσεων)	618	77

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα 3.23 το ισοζύγιο των ΔΕΚΟ κατά ESA (με καταπτώσεις εγγυήσεων) στο έτος 2021, προβλέπεται σε πλεόνασμα ύψους 257 εκατ. ευρώ, έναντι εκτίμησης για πλεόνασμα ποσού 1.122 εκατ. ευρώ στο έτος 2020.

Η μείωση αυτή προκύπτει κυρίως από τη διαμόρφωση στο έτος 2021 του ποσού των καταπτώσεων εγγυήσεων σε ιδιαίτερα χαμηλότερα επίπεδα (77 εκατ. ευρώ στο έτος 2021, έναντι 618 εκατ. ευρώ στο έτος 2020), επίπτωση η οποία ωστόσο είναι ουδέτερη σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης.

Κύριες πηγές εσόδων των ανωτέρω φορέων, αποτελούν τα έσοδα από πωλήσεις υπηρεσιών και οι επιχορηγήσεις του Κρατικού Προϋπολογισμού για την υλοποίηση επενδυτικών δαπανών, ιδιαίτερα στους τομείς των μεταφορών, των υποδομών, της πληροφορικής, των επικοινωνιών και των νέων τεχνολογιών.

Η ανάλυση των ΔΕΚΟ ανά Υπουργείο, έχει ως εξής:

- Στην Προεδρία της Κυβέρνησης ανήκει η εποπτεία της Ελληνικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης (ΕΡΤ ΑΕ), βασική αποστολή της οποίας είναι η ποιοτική και πολυδιάστατη ενημέρωση και ψυχαγωγία του κοινωνικού συνόλου, μέσω της συνεχούς αναβάθμισης του ραδιοτηλεοπτικού προγράμ-

ματος, με ελεύθερη πρόσβαση του περιεχομένου του σε όλες τις μορφές μετάδοσης, τόσο για το σύνολο της Επικράτειας όσο και για τον απόδημο ελληνισμό. Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της ΕΡΤ για το έτος 2021 προβλέπεται θετικό στο ποσό των 8 εκατ. ευρώ, στο οποίο περιλαμβάνεται και απόδοση μερίσματος στο Ελληνικό Δημόσιο ποσού 16 εκατ. ευρώ. Η μείωση του αποτελέσματος στο έτος 2021 σε σχέση με το έτος 2020, κατά το οποίο υπαγόταν στο Υπουργείο Οικονομικών, με εκτιμώμενο αποτέλεσμα ποσού 40 εκατ. ευρώ, οφείλεται κυρίως στις αυξημένες δαπάνες που προβλέπονται για την ανάπτυξη του ενημερωτικού και ψυχαγωγικού προγράμματος.

- Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας περιλαμβάνεται η εταιρεία Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (ΕΑΣ) ΑΒΕΕ, το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της οποίας προβλέπεται θετικό στα 34 εκατ. ευρώ στο έτος 2021, έναντι του ποσού των 47 εκατ. ευρώ στο έτος 2020.
- Στο Υπουργείο Υγείας εποπτευόμενη ΔΕΚΟ είναι ο Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ), σκοπός του οποίου είναι η παροχή υπηρεσιών για την προστασία και τη βελτίωση της υγείας και την αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης του πληθυσμού, ενισχύοντας την ικανότητα του Εθνικού Συστήματος Υγείας, με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση των απειλών από μεταδιδόμενα νοσήματα. Για το έτος 2021 προβλέπεται πλεόνασμα ποσού 1 εκατ. ευρώ, έναντι 9 εκατ. ευρώ στο έτος 2020.
- Στο Υπουργείο Οικονομικών εποπτευόμενος φορέας είναι η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (ΕΑΒ) ΑΕ, με θετικό αποτέλεσμα στο έτος 2021 ποσού 1 εκατ. ευρώ, έναντι εκτιμώμενου αρνητικού αποτελέσματος ποσού 21 εκατ. ευρώ στο έτος 2020. Σημειώνεται ότι μέχρι το έτος 2020 υπαγόταν στο Υπουργείο Οικονομικών και η Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ) ΑΕ, με εκτιμώμενο αποτέλεσμα ποσού 40 εκατ. ευρώ, ενώ από το έτος 2021 ο εν λόγω φορέας ανήκει στην εποπτεία της Προεδρίας της Κυβέρνησης.
- Στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων υπάγονται ο Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ), ο οποίος αποτελεί κεντρικό φορέα ασφαλιστικής κάλυψης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα, ο Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), με σκοπό τη διαχείριση των εισροών από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), καθώς και ο Ειδικός Λογαριασμός Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ). Στη διαμόρφωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος σε χαμηλότερο επίπεδο στο έτος 2021 έναντι του έτους 2020, συνετέλεσε ιδιαίτερα το αποτέλεσμα του ΕΛΕΓΕΠ.
- Στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας περιλαμβάνεται ο φορέας «Πράσινο Ταμείο», τα έσοδα του οποίου προέρχονται κυρίως από τη ρύθμιση αυθαιρέτων κτισμάτων, τα τέλη διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης, τα πρόστιμα από παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, καθώς και τα έσοδα από πρόστιμα που επιβάλλονται στους παραβάτες της δασικής νομοθεσίας. Το αποτέλεσμα του Πράσινου Ταμείου στο έτος 2021 προβλέπεται να διαμορφωθεί στο ποσό των 171,8 εκατ. ευρώ και είναι μειωμένο σε σχέση με τις εκτιμήσεις του έτους 2020, λόγω της προβλεπόμενης αύξησης των προγραμμάτων που χρηματοδοτεί ο εν λόγω φορέας, με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Στην εποπτεία του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων υπάγεται η Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) ΑΕ, με αποστολή τη στήριξη και ενίσχυση της Δημόσιας Διοίκησης για την αποτελεσματική διαχείριση και εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καλύπτοντας κυρίως ανάγκες σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, συστήματα, εργαλεία και διαδικασίες, μεταφορά τεχνογνωσίας και υλικοτεχνική υποδομή. Ο προϋπολογισμός της ΜΟΔ ΑΕ προβλέπεται να είναι ισοσκελισμένος στο έτος 2021.
- Στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών περιλαμβάνονται οι φορείς ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ, ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ ΑΕ, Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ) ΑΕ, ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ, Οργανισμός

Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ) ΑΕ, Οδικές Συγκοινωνίες (ΟΣΥ) ΑΕ, Σταθερές Συγκοινωνίες (ΣΤΑΣΥ) ΑΕ, Οργανισμός Συγκοινωνιακού Έργου Θεσσαλονίκης (ΟΣΕΘ) ΑΕ, Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ) - υπό εκκαθάριση, καθώς και οι συμβάσεις παραχώρησης πέντε (5) αυτοκινητοδρόμων. Το ισοζύγιο των φορέων του εν λόγω Υπουργείου στο έτος 2021 προβλέπεται αρνητικό ύψους 55 εκατ. ευρώ, έναντι εκτιμώμενου πλεονάσματος 448 εκατ. ευρώ στο έτος 2020. Κύριος λόγος είναι οι μειωμένες μεταβιβάσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό για καταπτώσεις εγγυήσεων της ΟΣΕ ΑΕ, ωστόσο η σχετική επίπτωση είναι ουδέτερη σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης.

- Στο Υπουργείο Τουρισμού περιλαμβάνεται ο εποπτευόμενος φορέας Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), κυριότερη δράση του οποίου αποτελεί η διαφήμιση και η προβολή της χώρας ως σημαντικού τουριστικού προορισμού. Τα έσοδα του ΕΟΤ προέρχονται κυρίως από την απόδοση ποσοστού επί των μικτών κερδών του Δημοσίου, των Καζίνο Κέρκυρας και Πάρνηθας, καθώς και από την ενίσχυσή του από τον Κρατικό Προϋπολογισμό για την κάλυψη τόσο των λειτουργικών όσο και των επενδυτικών δαπανών, συμπεριλαμβανομένης και της αναφερόμενης ανωτέρω κύριας δραστηριότητας. Η οικονομική επίδοση του οργανισμού για το έτος 2020 εκτιμάται να διαμορφωθεί στο ποσό των 11 εκατ. ευρώ, ενώ για το έτος 2021 προβλέπεται να διαμορφωθεί στο ποσό των 5 εκατ. ευρώ.
- Τέλος, στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης περιλαμβάνεται η Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚτΠ) ΑΕ, η οποία αναμένεται να διαδραματίσει στο έτος 2021 όσο και κατά τα επόμενα έτη έναν ιδιαίτερα σημαντικό και κρίσιμο ρόλο για την επιτυχή εφαρμογή του «Ψηφιακού Μετασχηματισμού» της Δημόσιας Διοίκησης, μέσω της διαχείρισης και εκτέλεσης μεγάλης κλίμακας δράσεων και έργων, που αφορούν στην υλοποίηση του ενιαίου δικτύου «ΣΥΖΕΥΞΙΣ II». Το επενδυτικό πρόγραμμα της εταιρείας χρηματοδοτείται από πόρους του Κρατικού Προϋπολογισμού. Το αποτέλεσμα του προϋπολογισμού της στο έτος 2021 αναμένεται ισοσκελισμένο.

5.3 Νοσοκομεία – Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ)

Κατά το τρέχον έτος ο τομέας της υγείας, εν μέσω της πανδημίας Covid-19 αντιμετωπίζει πρωτοφανείς προκλήσεις, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη στήριξη και θωράκιση της λειτουργίας του τόσο σε επιχειρησιακό επίπεδο όσο και σε επίπεδο χρηματοδότησης. Παράλληλα συνεχίζονται οι προσπάθειες για την υλοποίηση διαρθρωτικών παρεμβάσεων με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους ασφαλισμένους και τους ανασφάλιστους πολίτες.

Οι μεταρρυθμιστικές δράσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη αφορούν κυρίως:

- την αποδοτικότερη παρακολούθηση και διαχείριση αποθηκών και παρακαταθηκών,
- τον μετασχηματισμό του πλαισίου προμηθειών των νοσοκομείων,
- την ενεργειακή αναβάθμιση νοσοκομείων, καθώς και την αποδοτικότερη διαχείριση μολυσματικών αποβλήτων.

Τα δημόσια νοσοκομεία και το σύστημα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ) εκτιμάται ότι στο τέλος του 2020 θα παρουσιάσουν αρνητικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα ύψους 70 εκατ. ευρώ. Τα έξοδα της τρέχουσας χρήσης αποτυπώνουν τη σημαντική ενίσχυση των νοσοκομείων-ΠΦΥ σε προσωπικό, εξοπλισμό και υγειονομικό υλικό για την αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών στις υγειονομικές μονάδες λόγω της ενσκήψασας πανδημίας. Οι έκτακτοι αυτοί παράγοντες αναμένεται να επηρεάσουν εν μέρει, αλλά σε μικρότερο βαθμό και το επόμενο έτος. Για τη χρηματοδότηση των επιτακτικών αυτών αναγκών αυξήθηκαν σημαντικά και οι μεταβιβάσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό σε σχέση με το 2019.

Για το έτος 2021 προβλέπεται αρνητικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα ύψους 14 εκατ. ευρώ, βελτιωμένο κατά 56 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων για το έτος 2020.

Η εκτίμηση των πληρωμών για το 2021 στον ακόλουθο πίνακα σε σχέση με τα έξοδα (σε δεδουλευμένη βάση) είναι προσαυξημένη κατά το ποσό των απλήρωτων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών (σε καθαρή/net βάση) ύψους 450 εκατ. ευρώ περίπου, προκειμένου να γίνουν οι αναλήψεις και οι πληρωμές τους εντός του έτους, σύμφωνα με τις δημοσιολογιστικές διατάξεις, λαμβάνοντας υπόψη και τη δέσμευση της χώρας στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας για ελαχιστοποίηση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων μέχρι τα μέσα του 2021.

Τέλος, σημειώνεται ότι το επιτρεπόμενο όριο της φαρμακευτικής δαπάνης των δημόσιων νοσοκομείων σε δεδουλευμένη βάση για το έτος 2021 παραμένει στα ίδια επίπεδα με το 2020 και διαμορφώνεται σε 528 εκατ. ευρώ. Από το επίπεδο αυτό και πέρα ενεργοποιείται ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (clawback).

Πίνακας 3.24 Ταμειακοί προϋπολογισμοί Νοσοκομείων και ΠΦΥ (σε εκατ. ευρώ)		
	2020 Εκτιμήσεις	2021 Προβλέψεις
I. Νοσοκομεία		
Έσοδα	2.675	2.765
Ίδια έσοδα	192	206
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	1.236	1.310
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	888	888
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	62	64
Αντικριζόμενα έσοδα	297	298
Δαπάνες	2.846	3.199
Αγαθά	1.324	1.456
Δαπάνες προσωπικού	599	658
Υπηρεσίες	564	723
Δαπάνες για επενδύσεις	62	64
Αντικριζόμενα έξοδα	297	298
Ταμειακό Ισοζύγιο	-171	-434
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	67	405
Ισοζύγιο κατά ESA	-104	-28
II. Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ)		
Έσοδα	342	248
Ίδια έσοδα	29	32
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	249	152
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	0	0
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	38	38
Αντικριζόμενα έσοδα	26	26
Δαπάνες	307	289
Αγαθά	100	82
Δαπάνες προσωπικού	49	49
Υπηρεσίες	94	94
Δαπάνες για επενδύσεις	38	38
Αντικριζόμενα έξοδα	26	26
Ταμειακό Ισοζύγιο	34	-41
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-1	55
Ισοζύγιο κατά ESA	33	14
Νοσοκομεία και ΠΦΥ συγκεντρωτικά (I+II)		
Έσοδα	3.017	3.014
Ίδια έσοδα	221	238
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	1.484	1.462
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	888	888
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	100	102
Αντικριζόμενα έσοδα	323	324
Δαπάνες	3.153	3.488
Αγαθά	1.424	1.538
Δαπάνες προσωπικού	648	707
Υπηρεσίες	658	817
Δαπάνες για επενδύσεις	100	102
Αντικριζόμενα έξοδα	323	324
Ταμειακό Ισοζύγιο	-136	-474
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	66	460
Ισοζύγιο κατά ESA	-70	-14

6. Κοινωνικός προϋπολογισμός

Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης

Το ισοζύγιο των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (Ασφαλιστικά Ταμεία, ΟΑΕΔ, ΕΟΠΥΥ, ΟΠΕΚΑ και ΝΑΤ) για το 2021 προβλέπεται να διαμορφωθεί κατά ESA σε πλεόνασμα ύψους 754 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας βελτίωση κατά 578 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2020.

Ασφαλιστικά Ταμεία

Το ισοζύγιο των ασφαλιστικών ταμείων κατά ESA για το 2021 προβλέπεται να παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 418 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 283 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων για το οικονομικό έτος 2020.

Ειδικότερα, στο σκέλος των εσόδων εκτιμάται ότι θα σημειωθεί μείωση ύψους 1.085 εκατ. ευρώ, γεγονός που οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης κατά 1.978 εκατ. ευρώ, δεδομένου ότι εντός του 2020 ο e-ΕΦΚΑ επιχορηγήθηκε με το ποσό των 1.400 εκατ. ευρώ για την εφάπαξ καταβολή των αναδρομικών των συντάξεων. Επιπλέον, μειωμένες κατά 632 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2020 αναμένεται να είναι και οι έκτακτες μεταβιβάσεις που λαμβάνει ο e-ΕΦΚΑ για την κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων που πλήττονται από την πανδημία Covid-19, λόγω της ανάγκης εφαρμογής λιγότερων μέτρων ανάσχεσης της πανδημίας εντός του 2021.

Αντίθετα, εκτιμάται ότι οι ασφαλιστικές εισφορές, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων από ρυθμίσεις οφειλών, θα είναι αυξημένες κατά 1.088 εκατ. ευρώ, ενόψει της αναμενόμενης επανεκκίνησης της οικονομικής δραστηριότητας και της ενίσχυσης της απασχόλησης.

Οι δαπάνες εκτιμάται ότι το 2021 θα παρουσιάσουν μείωση κατά 1.046 εκατ. ευρώ σε σχέση με το τρέχον έτος, απεικονίζοντας από τη μία τις μειωμένες μεταβιβάσεις προς τρίτους λόγω της καταβολής των αναδρομικών των συντάξεων εντός του 2020 και από την άλλη την αύξηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης κατά 499 εκατ. ευρώ, η οποία κυρίως οφείλεται στην εκκαθάριση εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης εντός του 2021.

Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)

Το ισοζύγιο του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) για το 2021 εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε πλεόνασμα ύψους 91 εκατ. ευρώ, έναντι της εκτίμησης για έλλειμμα ύψους 720 εκατ. ευρώ το 2020, παρουσιάζοντας βελτίωση κατά 811 εκατ. ευρώ.

Το έλλειμμα για το 2020 οφείλεται στην υλοποίηση και χρηματοδότηση παρεμβάσεων για την προστασία των ανέργων που επλήγησαν από την πανδημία Covid-19 εκτιμώμενου ύψους 932 εκατ. ευρώ.

Ως προς το σκέλος των εσόδων, οι ασφαλιστικές εισφορές για το 2021, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων από τη ρύθμιση οφειλών, αναμένεται να είναι μειωμένες κατά 650 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2020. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην εφαρμογή από 1/1/2021 του μέτρου της μείωσης κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες των ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα με συνολικό κόστος 816 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένης και της απώλειας στον e-ΕΦΚΑ), στο πλαίσιο των παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας Covid-19.

Για την αναπλήρωση των εσόδων αυτών, έχει προβλεφθεί στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων έτους 2021 ισόποση (816 εκατ. ευρώ) μεταβίβαση προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης και ειδικότερα: το ποσό των 571,2 εκατ. ευρώ θα δοθεί ως επιχορήγηση προς τον ΟΑΕΔ, καλύπτοντας την καθαρή απώλεια εσόδων για τον Οργανισμό, ενώ ποσό ύψους 244,8 εκατ. ευρώ που θα έπρεπε να επιστραφεί από τον ΟΑΕΔ στον e-ΕΦΚΑ ως κοινωνικός πόρος του άρθρου 42 του ν. 3863/10 θα δοθεί απευθείας ως επιχορήγηση στον e-ΕΦΚΑ.

Στο σκέλος των δαπανών προβλέπεται ότι θα παρουσιαστεί μείωση κατά 972 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2020, κυρίως λόγω της ανάγκης εφαρμογής λιγότερων μέτρων στήριξης των ανέργων εντός του 2021 εξαιτίας της αναμενόμενης ανάσχεσης της πανδημίας. Εκτιμάται ωστόσο ότι η δαπάνη για την εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης θα είναι αυξημένη κατά 47 εκατ. ευρώ.

Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ)

Το ισοζύγιο του ΕΟΠΥΥ για το οικονομικό έτος 2020 εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε πλεόνασμα ύψους 263 εκατ. ευρώ, ενώ για το 2021 προβλέπεται να διαμορφωθεί στα 248 εκατ. ευρώ.

Τα έσοδα του φορέα εκτιμάται ότι θα παρουσιάσουν μείωση κατά 57 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2020. Η μεταβολή αυτή οφείλεται από τη μία στην αναμενόμενη αύξηση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων από ρυθμίσεις οφειλών, κατά 255 εκατ. ευρώ ως αποτέλεσμα της επανεκκίνησης της οικονομικής δραστηριότητας και της ενίσχυσης της απασχόλησης και από την άλλη στη μείωση των μεταβιβάσεων από το κράτος κατά 308 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα, εκτιμάται ότι το ύψος των πρόσθετων επιχορηγήσεων που θα εισπράξει ο ΕΟΠΥΥ εντός του 2020 θα ανέλθει σε 500 εκατ. ευρώ περίπου, γεγονός που οφείλεται στην ανάγκη αποκατάστασης της απαιτούμενης ταμειακής ρευστότητας που προκλήθηκε από τη μείωση των εσόδων του από ασφαλιστικές εισφορές εν μέσω πανδημίας, στην εξαίρεση από το όριο της φαρμακευτικής δαπάνης της δαπάνης των εμβολίων που εντάσσονται στο πρόγραμμα εθνικού εμβολιασμού με δημοσιονομικό κόστος 100 εκατ. ευρώ για το 2020 και την κάλυψη της δαπάνης συμψηφισμού του clawback της φαρμακευτικής δαπάνης με ποσοστά επί των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης (άρθρο 11 του ν. 4052/2012, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει).

Για το 2021, η επιχορήγηση του ΕΟΠΥΥ εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 300 εκατ. ευρώ, προκειμένου να καλυφθεί η εξαίρεση από το όριο της φαρμακευτικής δαπάνης της δαπάνης των εμβολίων που εντάσσονται στο πρόγραμμα εθνικού εμβολιασμού με δημοσιονομικό κόστος 170 εκατ. ευρώ.

Παράλληλα, επισημαίνεται η συνεχιζόμενη προσπάθεια μείωσης του ύψους των απλήρωτων υποχρεώσεων του Οργανισμού προς τρίτους, μέσω της επιτάχυνσης των πληρωμών από τα ταμειακά διαθέσιμα και του συμψηφισμού υποχρεώσεων με οφειλόμενα ποσά από τους μηχανισμούς αυτόματων επιστροφών και εκπτώσεων (clawback και rebate).

Τέλος, σημειώνεται ότι τα επιτρεπόμενα όρια της φαρμακευτικής δαπάνης και της δαπάνης των παρόχων υγείας σε δεδουλευμένη βάση για το έτος 2021 παραμένουν σταθερά σε σχέση με το 2020 και διαμορφώνονται σε 2.088 εκατ. ευρώ (εκ των οποίων 87 εκατ. ευρώ για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη και 2.001 εκατ. ευρώ για τη λοιπή φαρμακευτική δαπάνη του ΕΟΠΥΥ) και 1.553 εκατ. ευρώ αντίστοιχα.

ΟΠΕΚΑ – ΝΑΤ

Το ισοζύγιο του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) και του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (ΝΑΤ) για το οικονομικό έτος 2020 εμφανίζεται αρνητικό κατά 68 εκατ. ευρώ, λόγω κάλυψης της δαπάνης σχολικών γευμάτων από επιχορηγήσεις προηγούμενων ετών προς τον Οργανισμό. Για το 2021 προβλέπεται ότι το ισοζύγιο θα είναι αρνητικό κατά 4 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας βελτίωση ύψους 64 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2020.

Για το 2021 προβλέπεται η συνέχιση της καταβολής των προνοιακών παροχών και οικονομικών ενισχύσεων που έχουν ήδη νομοθετηθεί και υλοποιούνται, όπως:

- η παροχή σε ανασφάλιστους υπερήλικες,
- το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης ανασφάλιστων υπερηλικών,
- το επίδομα παιδιού,

- το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα,
- η επιδότηση στέγασης,
- οι προνοιακές παροχές σε χρήμα σε άτομα με αναπηρία,
- η χορήγηση επιδόματος ύψους 2.000 ευρώ για κάθε νέο παιδί που γεννιέται και
- λοιπά προγράμματα και δράσεις που αφορούν προνοιακές πολιτικές.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο των παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας Covid-19 στην ελληνική οικονομία, προβλέπεται η υλοποίηση του Προγράμματος «ΓΕΦΥΡΑ» που αφορά στην επιδότηση της πρώτης κατοικίας για δανειολήπτες που επλήγησαν από την πανδημία ύψους 108 και 280 εκατ. ευρώ για τα έτη 2020 και 2021 αντίστοιχα, ενώ παράλληλα ο ΟΠΕΚΑ αναλαμβάνει την καταβολή του επιδόματος στέγασης που θεσπίζει ο κώδικας διευθέτησης οφειλών και παροχής δεύτερης ευκαιρίας σε δανειολήπτες, με δημοσιονομικό κόστος 100 εκατ. ευρώ για το 2021.

Πίνακας 3.25 Προϋπολογισμοί Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (σε εκατ. ευρώ)		
	2020 Εκτιμήσεις	2021 Προβλέψεις
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης		
α) Ασφαλιστικά Ταμεία		
Έσοδα	43.731	42.646
Ασφαλιστικές εισφορές	13.001	13.927
Ρύθμιση οφειλών	1.032	1.194
Μεταβιβάσεις από ΑΚΑΓΕ	0	0
Κοινωνικοί πόροι	591	393
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό ⁽¹⁾	16.838	14.860
Αντικριζόμενα έσοδα		
Απόδοση περιουσίας	1.108	1.108
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	11.015	11.043
Λοιπά έσοδα	146	121
Δαπάνες	43.298	42.252
Συντάξεις	28.736	29.235
Κύριας ασφάλισης	24.825	25.451
Επικουρικής ασφάλισης	3.911	3.784
Λοιπές παροχές ασθένειας	216	216
Προνοιακές παροχές	807	633
Λοιπές μεταβιβάσεις σε τρίτους	2.027	610
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	11.015	11.043
Λοιπές δαπάνες	334	340
Δαπάνες προσωπικού	294	316
Ταμειακό ισοζύγιο	432	393
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	269	25
Ισοζύγιο κατά ESA	701	418
β) ΟΑΕΔ		
Έσοδα	2.824	2.664
Ασφαλιστικές εισφορές	1.677	998
Ρύθμιση οφειλών	185	214
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	585	1.076
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	150	150
Απόδοση περιουσίας	71	71
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	98	98
Λοιπά έσοδα	58	58
Δαπάνες	3.544	2.573
Επιδόματα ανεργίας	2.148	1.328
Προγράμματα απασχόλησης	453	500
Λοιπές προνοιακές παροχές	111	104
Μεταβιβάσεις στο ΙΚΑ	511	313
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	98	98
Δαπάνες προσωπικού	99	106
Επενδυτικές δαπάνες	12	12
Λοιπές δαπάνες	112	112
Ταμειακό ισοζύγιο	-720	91
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	-720	91

**Πίνακας 3.25 Προϋπολογισμοί Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης
(σε εκατ. ευρώ)**

	2020 Εκτιμήσεις	2021 Προβλέψεις
γ) ΕΟΠΥΥ		
Έσοδα	5.566	5.509
Ασφαλιστικές εισφορές	4.144	4.363
Ρύθμιση οφειλών	229	265
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	608	300
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	215	230
Απόδοση περιουσίας	95	70
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	260	260
Λοιπά έσοδα	15	20
Δαπάνες	5.852	5.610
Φαρμακευτική δαπάνη	2.488	2.358
Λοιπές παροχές ασθένειας	2.030	1.934
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	260	260
Δαπάνες προσωπικού	41	44
Λοιπές δαπάνες	115	114
Μεταβιβάσεις προς φορείς Γενικής Κυβέρνησης <i>εκ των οποίων σε νοσοκομεία</i>	919 888	900 888
Ταμειακό ισοζύγιο	-287	-102
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	550	350
Ισοζύγιο κατά ESA	263	248
δ) ΟΠΕΚΑ, NAT (μη ασφαλιστικές αρμοδιότητες)		
Έσοδα	3.555	4.186
Ασφαλιστικές εισφορές	6	6
Απόδοση περιουσίας	14	14
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	3.385	4.017
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	150	150
Δαπάνες	3.623	4.190
Παροχές σε ανασφάλιστους υπερέλικες	145	145
Οικογενειακά επιδόματα	1.065	1.153
Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα	672	767
Επιδόματα ΑμΕΑ	816	825
Επιδότηση της πρώτης κατοικίας για δανειολήπτες που επλήγησαν από την πανδημία Covid-19 (Πρόγραμμα Γέφυρα)	108	280
Σχολικά γεύματα	60	74
Επίδομα γέννησης	125	170
Στεγαστικό Επίδομα	360	402
Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και παροχής δεύτερης ευκαιρίας σε δανειολήπτες	0	100
Λοιπά προγράμματα	97	99
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	150	150
Δαπάνες προσωπικού	12	12
Λοιπές δαπάνες	13	13
Ταμειακό ισοζύγιο	-68	-4
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	-68	-4
Συνολικό ταμειακό ισοζύγιο ΟΚΑ	-643	379
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	819	375
Συνολικό ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA	176	754

Περαιτέρω αναμένεται να εφαρμοστούν δράσεις και πολιτικές από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων που παρουσιάζονται αναλυτικά παρακάτω:

α) Κοινωνική Ασφάλιση (Ασφαλιστικά Ταμεία)

Κατά το έτος 2021 υλοποιούνται σε εφαρμογή του ν. 4670/2020 σημαντικές τομές στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης με την ψηφιοποίηση και ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών του ασφαλιστικού / συνταξιοδοτικού συστήματος προς τους πολίτες.

Το πληροφοριακό σύστημα «ΑΤΛΑΣ» αποτελεί μια σημαντική μεταρρύθμιση στο σύστημα με άμεση αντανάκλαση στις παρεχόμενες υπηρεσίες στον πολίτη. Μια γραφειοκρατική, χρονοβόρα και δαδα-λώδης διαδικασία που αποτελούσε το μεγαλύτερο πρόβλημα εδώ και δεκαετίες για όλους τους ασφα-

λισμένους που ολοκληρώνουν τον εργασιακό τους βίο και την κοινωνική ασφάλιση, αλλάζει. Με την αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων, η διαδικασία απονομής σύνταξης μετασχηματίζεται και αντικαθίσταται από την ψηφιακή απονομή σύνταξης μέσω της πλατφόρμας "ΑΤΛΑΣ", ελαχιστοποιώντας τον χρόνο απονομής χωρίς να απαιτείται η εμπλοκή των δικαιούχων/συνταξιούχων στη διαδικασία.

Η παραγωγική λειτουργία της ψηφιακής απονομής σύνταξης ξεκίνησε το 2020 με στόχο έως το τέλος του 2021 να απονέμεται ψηφιακά το 85% των υποβαλλόμενων αιτήσεων συνταξιοδότησης. Παράλληλα, θεσπίζεται μια νέα πρωτοβουλία, η υποχρεωτική, περιοδική δημοσίευση της έκθεσης «ΑΤΛΑΣ», με την οποία παρουσιάζονται κρίσιμα και σημαντικά στοιχεία του ασφαλιστικού συστήματος και του e-ΕΦΚΑ που μέχρι τώρα αποτελούσαν μόνιμο πεδίο αμφισβητήσεων, πολιτικών διενέξεων και κοινοβουλευτικού ελέγχου. Στόχος της καινοτομίας αυτής είναι η διαφανής απεικόνιση του ασφαλιστικού συστήματος και η αξιόπιστη ενημέρωση των μελλοντικών συνταξιούχων, της πορείας ολοκλήρωσης των εκκρεμών συντάξεων και της προόδου του ψηφιακού μετασχηματισμού της διαδικασίας απονομής συντάξεων.

Σημαντική επίσης μεταρρύθμιση που σχεδιάζεται το 2021 στο ασφαλιστικό σύστημα είναι η μετάβαση από το διανεμητικό στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα επικουρικής ασφάλισης. Με τη θέσπιση επικουρικής ασφάλισης κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα επιδιώκεται η άμβλυνση του δημογραφικού και των δημοσιονομικών κινδύνων, δημιουργείται εθνική αποταμίευση και ενισχύονται οι εγχώριες επενδύσεις προς όφελος της οικονομικής μεγέθυνσης.

Για τη στήριξη της οικονομίας και την ενίσχυση της απασχόλησης εφαρμόζεται μέσα στο 2021 η περαιτέρω μείωση των ασφαλιστικών εισφορών για τον ιδιωτικό τομέα, κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες. Συνυπολογίζοντας την ήδη εφαρμοσθείσα μείωση από το β' εξάμηνο του 2020 κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες οι ασφαλιστικές εισφορές στη μισθωτή εργασία μειώνονται σωρευτικά κατά 3,90 ποσοστιαίες μονάδες (από 40,56% σε 36,66%). Η μείωση του μη μισθολογικού κόστους μέσω της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών αναμένεται να επιδράσει θετικά στην απασχόληση, αυξάνοντας τα κίνητρα για προσλήψεις και μειώνοντας αντίστοιχα τα κίνητρα για αδήλωτη απασχόληση και τονώνοντας το διαθέσιμο εισόδημα των μισθωτών. Η προγραμματιζόμενη μείωση των εισφορών εφαρμόζεται στις εισφορές υπέρ τρίτων και δεν θίγει τις ανταποδοτικές εισφορές κύριας και επικουρικής ασφάλισης.

Στον προϋπολογισμό του 2021 έχει ενσωματωθεί η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών. Για την κάλυψη της απώλειας εσόδων που δημιουργείται στον ΟΑΕΔ και στον e-ΕΦΚΑ έχει αντίστοιχα αυξηθεί η κρατική επιχορήγηση.

β) Αγορά εργασίας

Στον τομέα της αγοράς εργασίας δημιουργούνται νέες προοπτικές για τους εργαζόμενους με σαφές και σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο εργασιακών σχέσεων.

Το νέο εργασιακό θεσμικό πλαίσιο εκσυγχρονίζει τους θεσμούς στην αγορά εργασίας, υποστηρίζει την παραγωγικότητα, την καινοτομία και την εξωστρέφεια. ενώ συμβάλλει στη διαμόρφωση φιλικού, επενδυτικού περιβάλλοντος, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην προσέλκυση στη χώρα ανθρώπινου κεφαλαίου και νέων ιδιωτικών επενδύσεων.

Για την ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας εφαρμόζονται συνεπείς πολιτικές που ενισχύουν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, βελτιώνουν την ποιότητα και την ανθεκτικότητα των θέσεων εργασίας. Το έτος 2021 είναι σε εξέλιξη το πρόγραμμα για τη δημιουργία 100.000 νέων θέσεων εργασίας μέσω επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών για έξι μήνες καθώς και επιπλέον επιδότησης σε περίπτωση πρόσληψης μακροχρόνια ανέργων.

Για την επίτευξη του στόχου της καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας, αναβαθμίζεται το υφιστάμενο Πληροφοριακό Σύστημα ΕΡΓΑΝΗ με στόχο την απλούστευση των διαδικασιών και τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής και ολοκληρώνεται η μελέτη για τη διαδικασία καθολικής εφαρμογής της ανάλυσης κινδύνου στους ελέγχους του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας.

γ) Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

Οι πολιτικές που θα εφαρμοστούν το 2021 αφορούν δράσεις επιδοματικής πολιτικής με στόχο την άμβλυση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της ανεργίας, προγράμματα ενεργητικών πολιτικών με στόχο την ανάσχεση της ανεργίας και βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης των ανέργων. Επίσης θα εφαρμοστούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης σε αρμονία με την εθνική στρατηγική και συμφωνία με τις τοπικές ανάγκες ενώ θα ενισχυθεί ο θεσμός της μαθητείας με εισαγωγή νέων ειδικοτήτων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

δ) Κοινωνική Αλληλεγγύη

Στον τομέα της Πρόνοιας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, βασικές προτεραιότητες αποτελούν:

- καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών κοινωνικής στήριξης,
- η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία και
- η προώθηση σύγχρονων και αποτελεσματικών πολιτικών στήριξης της οικογένειας

Για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών κοινωνικής στήριξης, προωθούνται δράσεις αναβάθμισης της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών στον τομέα της κοινωνικής προστασίας (κέντρα πρόνοιας και υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας ηλικιωμένων) και αφετέρου τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία των μονάδων παιδικής προστασίας που λειτουργούν ως ΝΠΙΔ.

Επίσης δράσεις για την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων, ως το πλέον κατάλληλο μέτρο για την κάλυψη της πλήρους προστασίας τους, σε συνεργασία με το Υπουργείο Μετανάστευσης.

Με τον εθνικό μηχανισμό συντονισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης εξασφαλίζεται η ενοποίηση των αιτήσεων για τα εθνικά κοινωνικά επιδόματα, οι οποίες με την ολοκλήρωση της δράσης, θα υποβάλλονται μέσω του Εθνικού Μητρώου Ωφελουμένων.

Επίσης σχεδιάζεται δέσμη έργων για την κοινωνική ενσωμάτωση των Ρομά με έμφαση σε στέγαση, εκπαίδευση, υγεία και απασχόληση ενώ προωθούνται δράσεις υποστήριξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων όπως των παιδιών, των παιδιών/νέων με αναπηρία με άξονες την πρόληψη της ιδρυματοποίησης τους, την αποϊδρυματοποίηση και την κοινωνική τους ένταξη.

Για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία προωθούνται δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία και την ενίσχυση της αυτόνομης διαβίωσής τους, με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων τους και την εξάλειψη των εμποδίων στην ισότιμη κοινωνική συμμετοχή.

Επίσης υλοποιούνται προγράμματα ενεργούς ένταξης στην αγορά εργασίας για άτομα με αναπηρία όπως προγράμματα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και προγράμματα προώθησης της απασχόλησης.

Για την προώθηση σύγχρονων και αποτελεσματικών πολιτικών στήριξης της οικογένειας αναλαμβάνονται δράσεις που αποσκοπούν στην παροχή κατάλληλων και ποιοτικών υπηρεσιών φροντίδας των παιδιών, αφενός μέσω της φύλαξης σε βρεφονηπιακούς σταθμούς και αφετέρου με την παροχή υπηρεσιών φύλαξης παιδιών, δημιουργώντας ένα πλαίσιο ασφαλείας για την ομαλή συμμετοχή των γυναικών μητέρων στην αγορά εργασίας.

Για τη στήριξη της οικογένειας συνεχίζεται η χορήγηση του επιδόματος γέννησης σε κάθε οικογένεια που αποκτά παιδί, με σκοπό την ενίσχυση της οικογενειακής συνοχής και την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων.

Εκσυγχρονίζεται το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για την αναδοχή και την υιοθεσία, με όρους αποτελεσματικότητας και διαφάνειας, με στόχο την ελαχιστοποίηση της παραμονής των παιδιών σε δομές φροντίδας.

Σχεδιάζεται πρόγραμμα πρώιμης παρέμβασης για την υποστήριξη του παιδιού και της οικογένειας, ξεκινάει από τον προγεννητικό έλεγχο της μητέρας και διατρέχει την ανάπτυξη του παιδιού από τη στιγμή της γέννησής του μέχρι και τα 6 έτη.

Τέλος γίνεται χαρτογράφηση και ανάλυση υπηρεσιών των υφιστάμενων βρεφονηπιακών σταθμών ολοκληρωμένης φροντίδας σε παιδιά βρεφικής και προσχολικής ηλικίας με αναπηρία με στόχο την επέκτασή τους.

ε) Προώθηση πολιτικών για ίση μεταχείριση και ίσες ευκαιρίες των δύο φύλων

Στα μέτρα ενίσχυσης της ισότητας των φύλων περιλαμβάνεται η θεσμοθέτηση της άδειας πατρότητας που αποτελεί κομβικής σημασίας έργο στη γεφύρωση της ανισότητας μεταξύ των φύλων στην εργασία. Το νέο θεσμικό πλαίσιο παρέχει ευκαιρίες στους πατέρες για ανάληψη μέρους της μη αμειβόμενης εργασίας που αναλαμβάνουν οι γυναίκες - μητέρες, οι οποίες αντίστοιχα θα αποκτήσουν περισσότερο χρόνο για αμειβόμενη απασχόληση. Το μέτρο αυτό μακροπρόθεσμα αναμένεται να συμβάλλει θετικά στη βελτίωση του δείκτη που μετράει το χάσμα στην απασχόληση μεταξύ των δύο φύλων.

Ολοκληρώνεται το Εθνικό Σχέδιο Δράσης ισότητας των φύλων που προβλέπει οριζόντιες και κάθετες παρεμβάσεις για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις επί μέρους πολιτικές και την άρση των ανισοτήτων.

Υλοποιούνται δράσεις για τη μελέτη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών καθώς και για την παροχή συμβουλευτικής και υποστήριξης στα θύματα από εξειδικευμένες δομές.

7. Ενοποιημένος προϋπολογισμός Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) αποτελούν υποτομέα της Γενικής Κυβέρνησης. Ο εν λόγω υποτομέας αποτελείται από τους Δήμους (ΟΤΑ α' βαθμού), τις Περιφέρειες (ΟΤΑ β' βαθμού) και τα νομικά πρόσωπα αυτών, τα οποία είναι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Για την εκπλήρωση της αποστολής και της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους μεταφέρονται πόροι από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, οι οποίοι είναι αναγκαίοι για την εύρυθμη λειτουργία τους.

Το ταμειακό ισοζύγιο του ενοποιημένου προϋπολογισμού των ΟΤΑ προκύπτει από τη διαφορά των ταμειακών, μη χρηματοοικονομικών εσόδων και των δαπανών. Προσθέτοντας την εθνικολογιστική προσαρμογή για τη μεταβολή των απλήρωτων υποχρεώσεων λαμβάνουμε το ισοζύγιο κατά ESA. Τα έσοδα διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα, εκ των οποίων τις κυριότερες πηγές αποτελούν οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ), οι οποίοι αποδίδονται μέσω του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών, οι επιχορηγήσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) και τα λοιπά ίδια έσοδα. Αντίστοιχα, τα έξοδα διακρίνονται σε αμοιβές προσωπικού, δαπάνες για επενδύσεις και λοιπές δαπάνες.

Εκτιμήσεις 2020

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του ενοποιημένου προϋπολογισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το 2020, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία αναμένεται να ανέλθει σε πλεόνασμα ύψους 80 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 121 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον δημοσιονομικό στόχο του προϋπολογισμού του 2020.

Οι κυριότεροι παράγοντες που συνέβαλαν στην απόκλιση του δημοσιονομικού αποτελέσματος είναι, η σημαντική υστέρηση των λοιπών (ιδίων) εσόδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας, καθώς και η παράταση των διασταυρώσεων και επαληθεύσεων των στοιχείων των τετραγωνικών μέτρων και εισοδημάτων για τον ορθό υπολογισμό των τελών, που θα είχαν θετική επίπτωση στα λοιπά ίδια έσοδά τους και η οποία μετατέθηκε στο επόμενο οικονομικό έτος.

Οι επιπτώσεις της πανδημίας και η λήψη μέτρων για την αποτροπή της διάδοσης και διασποράς του ιού, είχαν σαν αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση των λοιπών (ιδίων) εσόδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και σε αντιστάθμιση της μείωσης αυτής μεταβιβάστηκαν πόροι από το κράτος ύψους 171 εκατ. ευρώ (εκ των οποίων 60 εκατ. ευρώ περιλαμβάνονται στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες) για την προμήθεια υγειονομικού/φαρμακευτικού υλικού, την παροχή μέσων προστασίας στους εργαζόμενους των ΟΤΑ, την πρόσληψη προσωπικού για τον καθαρισμό των σχολικών κτηρίων, την υλοποίηση επισιτιστικών προγραμμάτων και λοιπά.

Πέραν αυτών, από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, οι ΟΤΑ επιχορηγήθηκαν εκτάκτως με ποσό ύψους 116 εκατ. ευρώ για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τρίτους. Η επιχορήγηση αυτή συγκράτησε την περαιτέρω επιδείνωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος.

Επιπλέον, μεταβιβάστηκαν πόροι ύψους 28 εκατ. ευρώ στους Δήμους για βοηθήματα ένδειας και αντιμετώπισης άμεσων βιοτικών αναγκών λόγω των φυσικών καταστροφών που έπληξαν διάφορες περιοχές της χώρας, πέραν το ποσών που χορηγήθηκαν από το Υπουργείο Υποδομών.

Προβλέψεις 2021

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του ενοποιημένου προϋπολογισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το 2021, βάσει του τρέχοντος μακροοικονομικού σεναρίου αναμένεται να διαμορφωθεί σε έλλειμμα ύψους 4 εκατ. ευρώ, χαμηλότερο κατά 84 εκατ. ευρώ, έναντι της εκτίμησης για το 2020. Ο κυριότερος λόγος της επιδείνωσης του αποτελέσματος είναι η αυξημένη πρόβλεψη επενδυτικών δαπανών λόγω σχετικών προγραμμάτων.

Τα λοιπά έσοδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης το 2021 εμφανίζονται αυξημένα έναντι της εκτίμησης του 2020, κυρίως λόγω της μετάθεσης της θετικής δημοσιονομικής επίπτωσης στα λοιπά ίδια έσοδα από τις διασταυρώσεις και επαληθεύσεις των στοιχείων των τετραγωνικών μέτρων για τον ορθό υπολογισμό των τελών, το 2021.

Οι μεταβιβάσεις από τον τακτικό προϋπολογισμό εμφανίζονται μειωμένες, λόγω μη σχετικής πρόβλεψης για συνέπειες της πανδημίας και για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται εκτός των ΚΑΠ, της ειδικής επιχορήγησης και των λοιπών αποδόσεων και επιχορηγήσεων, και μεταβιβάσεις από άλλα Υπουργεία, εκτός του Υπουργείου Εσωτερικών και ειδικότερα, από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ποσό ύψους 25 εκατ. ευρώ.

Σημειώνεται ότι η μείωση των προνοιακών παροχών οφείλεται αποκλειστικά στη χρηματοδότηση εντός του 2020 ποσού ύψους 74 εκατ. ευρώ της δαπάνης για τη Δράση «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» από τον τακτικό προϋπολογισμό αντί του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Για την ορθή αποτύπωση του αποτελέσματος της Γενικής Κυβέρνησης το ανωτέρω ποσό εμφανίστηκε στα έσοδα των μεταβιβάσεων από τον τακτικό προϋπολογισμό και στις δαπάνες στην κατηγορία των προνοιακών παροχών για το 2020, διαδικασία η οποία δεν επαναλαμβάνεται το 2021, καθώς από το σχολικό έτος 2020-2021 το σύνολο του προϋπολογισμού της εν λόγω Δράσης, το οποίο είναι αυξημένο, χρηματοδοτείται όπως τα προηγούμενα χρόνια εξ ολοκλήρου από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Πίνακας 3.26 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού (σε εκατ. ευρώ)

Κατηγορία	2020	2021
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
I. Αποδόσεις Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ)	2.509	2.560
α. ΚΑΠ Δήμων	1.857	1.914
β. ΚΑΠ Περιφερειών	652	646
II. Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών	433	162
α. Ειδική επιχορήγηση σε ΟΤΑ α' βαθμού	172	155
β. Λοιπές αποδόσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού	5	5
γ. Λοιπές επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ α' βαθμού	29	2
δ. Έκτακτη επιχορήγηση εξόφλησης ληξιπρόθεσμων οφειλών	116	0
ε. Δαπάνες Covid-19 σε ΟΤΑ α' βαθμού	111	0
III. Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό λοιπών Υπουργείων	18	41
Σύνολο μεταβιβάσεων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό στους ΟΤΑ (I + II + III)	2.960	2.764

Πίνακας 3.27 Ενοποιημένος προϋπολογισμός ΟΤΑ
(σε εκατ. ευρώ)

Κατηγορία	2020	2021
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
A Έσοδα (1+2+3+4+5+6)	7.287	7.462
1 Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	2.960	2.764
2 Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ	1.032	1.145
3 Τόκοι	44	50
4 Έσοδα από προγράμματα της ΕΕ	33	33
5 Λοιπά έσοδα	2.297	2.532
- Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	1.009	1.128
- Έσοδα από φόρους, λοιπά τέλη, δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών	429	500
- Λοιπά ίδια έσοδα	347	353
- Έσοδα ΠΟΕ	512	551
6 Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	922	939
B Δαπάνες (1+2+3+4+5+6)	7.322	7.420
1 Αμοιβές προσωπικού	2.558	2.609
2 Προνοιακές παροχές	222	149
3 Τόκοι	46	51
4 Δαπάνες για επενδύσεις	1.494	1.780
5 Λοιπές δαπάνες	2.057	1.869
- Πληρωμές ΠΟΕ	429	263
- Μεταβιβάσεις σε τρίτους	292	273
- Λοιπές λειτουργικές δαπάνες	1.335	1.333
6 Αποδόσεις εσόδων υπέρ Δημοσίου και τρίτων	945	962
Γ Ταμειακό ισοζύγιο (A – B)	-35	42
Δ Εθνικολογιστικές προσαρμογές	115	-46
Ε Ισοζύγιο κατά ESA (Γ + Δ)	80	-4

8. Ληξιπρόθεσμες οφειλές της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους

Η εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους, η αποφυγή δημιουργίας νέων, καθώς και η θέσπιση και υλοποίηση μεταρρυθμίσεων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα δομικά αίτια δημιουργίας τους, συνιστούν στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας¹ τόσο αυτοτελείς στόχους όσο και επιμέρους συνιστώσες για την εξυγίανση των προϋπολογισμών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης (ΦΓΚ) και την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας.

Για την υποβοήθηση και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ΦΓΚ ως προς την επίτευξη των ανωτέρω στόχων, συστάθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών/Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ήδη από τα τέλη του 2019² Συντονιστική Επιτροπή για την παρακολούθηση της εξέλιξης και τη διαχείριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους των ΦΓΚ (εφεξής: Συντονιστική Επιτροπή).

Στο πλαίσιο του έργου της Συντονιστικής Επιτροπής, υιοθετήθηκε τον Οκτώβριο του 2019 ένα ευρύ σχέδιο δράσης για την εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των ΦΓΚ, το οποίο περιλαμβάνει οριζόντιες και τομεακές δράσεις, καθώς και ποσοτικοποιημένους στόχους ανά υποτομέα ή ΦΓΚ. Σύμφωνα με το εν λόγω σχέδιο, το ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων σε καθαρή βάση³ των ΦΓΚ προς τρίτους, αλλά και το ύψος των εκκρεμών επιστροφών φόρων θα πρέπει να έχουν ελαχιστοποιηθεί μέχρι τον Δεκέμβριο του τρέχοντος έτους (2020). Αντίστοιχα, το σχέδιο προβλέπει την εκκαθάριση και αποπληρωμή σχεδόν στο σύνολό τους των υποχρεώσεων που απορρέουν από εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης μέχρι τα μέσα του 2021.

Ωστόσο, η υλοποίηση του προαναφερόμενου σχεδίου δράσης επηρεάστηκε αρνητικά κυρίως σε όρους χρόνου και ποσών αποπληρωμής, λόγω της ενσκήψασας υγειονομικής κρίσης και των μέτρων που υιοθετήθηκαν για την ανάσχεση της πανδημίας. Ιδίως τα μέτρα απαγόρευσης κυκλοφορίας (lock-down) κατά το β' κυρίως τρίμηνο του 2020 είχαν ως αποτέλεσμα σημαντικές καθυστερήσεις στις διαδικασίες εκκαθάρισης και πληρωμής των υποχρεώσεων των ΦΓΚ.

Προς τον σκοπό αποκατάστασης του ρυθμού υλοποίησης του σχεδίου δράσης για την εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους και την επίτευξη των συναφών στόχων ελαχιστοποίησης ή/και μηδενισμού αυτών, οι φορείς έχουν υιοθετήσει κατά περίπτωση μέτρα για την κατά το δυνατόν ταχύτερη και αποτελεσματικότερη απομείωση των συσσωρευμένων ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους.

Ενδεικτικά παρατίθενται τα ακόλουθα:

- **Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)**

Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις των ΟΤΑ προς τρίτους ανήλθαν τον μήνα Σεπτέμβριο στο ποσό των 230 εκατ. ευρώ και αφαιρουμένων των προσαρμογών σε 180 εκατ. ευρώ.

Για την ταχεία εκκαθάριση και αποπληρωμή τους, τα Υπουργεία Οικονομικών και Εσωτερικών συμφώνησαν στην υλοποίηση, μέχρι τα τέλη Νοεμβρίου 2020, προγράμματος ενίσχυσης των ΟΤΑ από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, που ανέρχεται μέχρι του ποσού των 120 εκατ. ευρώ⁴. Σύμφωνα με τη σχετική διάταξη, το 60% των πιστώσεων που διατίθενται στο πλαίσιο του προγράμματος, παρακρατεί-

¹ EU Commission, Enhanced Surveillance Report Greece, November 2019, p. 1-145.

² Η Επιτροπή συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 138560 ΕΞ 2019/5.12.2019 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής (τ. Υ.Ο.Δ.Δ. 1056).

³ Το ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων σε καθαρή (net) βάση προκύπτει ύστερα από την αφαίρεση των υποχρεώσεων που συμψηφίζονται με clawback/rebate. Εξαιρούνται, επίσης, αιτήσεις επιστροφής φόρων κάτω των ενενήντα (90) ημερών, καθώς και περιπτώσεις που ο δικαιούχος δεν έχει ανταποκριθεί παρά τη σχετική ειδοποίησή του και, τέλος, οι αιτήσεις επικουρικών συντάξεων. Επίσης, έχουν συμφωνηθεί λοιπές προσαρμογές (ιδίως οφειλές υπό δικαστική διαμάχη, κατασχέσεις, πάγιες προκαταβολές), για τις οποίες συλλέγονται μηνιαία στοιχεία από δείγμα φορέων.

⁴ Άρθρο 6 ν. 4281/2014 (Α' 160), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 69 του ν. 4714/2020 (Α' 148) και υπ' αριθμ. 2/31648/ΔΠΓΚ/2020 (Β' 3238), 2/35908/ΔΠΓΚ/2020 (Β' 4211) υπουργικές αποφάσεις.

ται ισόποσα κατά τα έτη 2022 έως και 2027 από τους προβλεπόμενους στα άρθρα 259 και 260 του ν.3852/2010 πόρους που εγγράφονται κατ' έτος στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών για τους ΟΤΑ.

Τα εν λόγω ποσά παρακρατούνται από τους υπόχρεους ΟΤΑ, στο πλαίσιο της μηνιαίας διαδικασίας κατανομής από το Υπουργείο Εσωτερικών των αποδιδόμενων σε αυτούς Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, αρχής γενομένης από την 1^η Ιανουαρίου 2022.

Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μέρος της προσπάθειας για τη συνολική αντιμετώπιση του ζητήματος της δημιουργίας νέων ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους από τους ΟΤΑ. Ειδικότερα, συμπληρώνεται από έναν νέο μηχανισμό αποτροπής σώρευσης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, που υλοποιείται σε συνεργασία με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠ&Δ)⁵. Βασικό χαρακτηριστικό του νέου μηχανισμού αποτελεί η θέσπιση υποχρέωσης δέσμευσης από τους ΟΤΑ ποσού ταμειακών διαθεσίμων ίσου με το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών τους σε τρίτους σε ειδικό λογαριασμό που θα τηρείται ανά φορέα στο ΤΠ&Δ. Σε περίπτωση πλημμελούς ή μη τήρησης της υποχρέωσης αυτής, τυχόν έλλειμμα θα παρακρατείται από το σκέλος των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων που αφορούν σε λειτουργικές και λοιπές δαπάνες των ΟΤΑ.

- **Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)**

Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις των ΟΚΑ προς τρίτους ανήλθαν τον μήνα Σεπτέμβριο στο ποσό των 410 εκατ. ευρώ και αφαιρουμένων των προσαρμογών σε 156 εκατ. ευρώ. Παρατηρήθηκε δηλαδή μείωση ύψους 144 εκατ. ευρώ στις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις σε καθαρή βάση, σε σχέση με τις αντίστοιχες του Ιουλίου, γεγονός που οφείλεται κυρίως στις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί προς την κατεύθυνση αυτή. Συγκεκριμένα:

Επειδή το μεγαλύτερο τμήμα των εν λόγω υποχρεώσεων προέρχεται από παλαιές οφειλές του κλάδου υγείας των τέως ΟΚΑ, που εντάχθηκαν στον Εθνικό Οργανισμό Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ), ο Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) έθεσε σε πλήρη λειτουργία από 25 Αυγούστου του τρέχοντος έτους μια νέα ηλεκτρονική πλατφόρμα – μηχανισμό εκκαθάρισης και εξόφλησης των εν λόγω ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων⁶. Οι πιθανοί δικαιούχοι, ήτοι φυσικά και νομικά πρόσωπα πάροχοι υπηρεσιών υγείας, υποβάλλουν προαιρετικά στην πλατφόρμα τις αιτήσεις και τα δικαιολογητικά για την εξόφληση των απαιτήσεών τους. Η προστιθέμενη αξία της πλατφόρμας, η οποία αποτυπώθηκε στις επιδόσεις του Σεπτεμβρίου, έγκειται στο ότι διευκολύνει τον εντοπισμό οφειλών που δεν μπορούν να αποπληρωθούν για λόγους νομικούς ή διαδικαστικούς/τεχνικούς που δεν ανάγονται σε υπαιτιότητα του φορέα. Ενδεικτικά αναφέρονται η δικαστική διεκδίκηση των οφειλόμενων ποσών, η πάροδος μεγάλου χρονικού διαστήματος από τη δημιουργία της οφειλής, αλλά και η ελλιπής τεκμηρίωση από την πλευρά των πιθανών δικαιούχων. Στις περιπτώσεις αυτές, τα ποσά των οφειλών εντάχθηκαν στις αντίστοιχες κατηγορίες προσαρμογών, μειώνοντας το συνολικό ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του υποτομέα προς τρίτους.

Αντίστοιχη ηλεκτρονική πλατφόρμα λειτουργεί στον ΕΟΠΥΥ, προκειμένου να αποπληρωθούν ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις προς παρόχους και ασφαλισμένους για τις οφειλές του πρώην ΟΠΑΔ/Τομέας Ασφαλισμένων Δημοσίου, καθώς και των πρώην Οίκου Ναύτου και ΤΑΥΤΕΚΩ, οι οποίες είχαν δημιουργηθεί πριν την ένταξή τους στον ΕΟΠΥΥ, ήτοι πριν από το 2012.

Μεταξύ των δράσεων που πραγματοποιεί ο φορέας για τη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της εν λόγω πλατφόρμας, περιλαμβάνεται ο συντονισμός των Περιφερειακών του Διευθύνσεων (ΠΕ-ΔΙ), ώστε να διενεργείται έλεγχος κατά περίπτωση, αλλά και η αποστολή οδηγιών για την επιτάχυνση της διαδικασίας εξόφλησης. Επιπλέον, διατυπώνονται συστάσεις και παρέχονται κατευθύνσεις, προκειμένου οι οφειλές να διατυπώνονται ορθά στο σύστημα και να είναι δυνατή η συμπερίληψή τους στις προσαρμογές, μειώνοντας τελικά το συνολικό ύψος των οφειλών.

⁵ Άρθρο 107 ν. 4714/2020 (Α'148) και σχετική αιτιολογική έκθεση.

⁶ Άρθρο 118 ν. 4714/2020(Α'148) και την Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. οικ. 32518/10263/10.8.2020 (Β' 3484) των Υπουργών Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων και Επικρατείας, καθώς και Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. οικ. 32377/1796/7.8.2020 (Β' 3520) των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων.

- **Εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης**

Πρόκειται για την κατηγορία οφειλών στην οποία αποτυπώθηκε έντονα η επίπτωση της υγειονομικής κρίσης, καθώς επηρεάστηκε από τον περιορισμό του αριθμού του εμπλεκόμενου προσωπικού κατά τη διάρκεια του lockdown, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ήδη από τις αρχές του έτους είχε σημειωθεί αξιόλογη αύξηση του αριθμού των νέων αιτήσεων συνταξιοδότησης.

Προκειμένου να αποτραπεί η περαιτέρω σώρευση οφειλών στην κατηγορία αυτή, υιοθετήθηκαν δράσεις που απαντούν σε δομικά προβλήματα της διαδικασίας. Η βασικότερη καινοτομία αφορά στην Ηλεκτρονική Υπηρεσία Υποβολής Αίτησης Συνταξιοδότησης, η οποία παρέχει στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να υποβάλει ηλεκτρονικά αίτηση για απονομή σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος ή για απονομή ή μεταβίβαση λόγω θανάτου στον e-ΕΦΚΑ. Μάλιστα, μέρος της υπηρεσίας αυτής που αφορά στην αίτηση απονομής σύνταξης γήρατος σε αγρότες και αίτηση μεταβίβασης λόγω θανάτου λειτουργεί ήδη από 23/7/2020 στο πλαίσιο του πληροφοριακού συστήματος «ΑΤΛΑΣ», παρέχοντας μερική αυτοματοποίηση της διαδικασίας απονομής και διαλειτουργικότητα στη συλλογή των δικαιολογητικών. Κατά τον τρόπο αυτό, απελευθερώνονται ταυτόχρονα πολύτιμοι πόροι σε ανθρώπινο δυναμικό, προκειμένου να επιταχυνθεί ο ρυθμός εκκαθάρισης των εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης στις υπόλοιπες κατηγορίες.

Τέλος, δυνάμει των οριζομένων στις διατάξεις των άρθρων 115 και 116 του ν.4714/2020 και προς τον σκοπό αντιμετώπισης της συνεχιζόμενης σώρευσης εκκρεμών αιτήσεων στην κατηγορία των συντάξεων, θεσπίστηκε αυξημένο ύψος προσωρινής σύνταξης.

Η εξέλιξη των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης και των εκκρεμών επιστροφών φόρων παρατίθεται στους πίνακες 3.28 και 3.29 αντίστοιχα.

**Πίνακας 3.28 Εξέλιξη ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων Γενικής Κυβέρνησης
Δεκέμβριος 2018 – Σεπτέμβριος 2020***
(σε εκατ. ευρώ)

Φορέας Γενικής Κυβέρνησης	Δεκ. 2018	Δεκ. 2019	Μάρτ. 2020	Ιούν. 2020	Σεπτ. 2020
Κράτος	49	55	99	52	75
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)	187	176	257	265	230
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)	668	506	484	507	410
Νοσοκομεία	294	344	680	756	778
Λοιπά Νομικά Πρόσωπα	300	244	279	269	206
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις Γεν. Κυβέρνησης	1.498	1.326	1.799	1.849	1.699

* Στις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις των νοσοκομείων και του ΕΟΠΥΥ περιλαμβάνονται και ποσά clawback και rebate που δεν έχουν συμψηφιστεί.

**Πίνακας 3.29 Εξέλιξη εκκρεμών επιστροφών φόρων
Δεκέμβριος 2018 – Σεπτέμβριος 2020**
(σε εκατ. ευρώ)

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

	Δεκ. 2018	Δεκ. 2019	Μάρτ. 2020	Ιούν. 2020	Σεπτ. 2020
Εκκρεμείς επιστροφές φόρων	506	667	610	612	1.002
Εκκρεμείς επιστροφές φόρων άνω των 90 ημερών (ληξιπρόθεσμες επιστροφές) από την ημερομηνία έκδοσης του ΑΦΕΚ	340	371	433	288	307
α) εκ των οποίων ποσό που δε μπορεί να αποπληρωθεί λόγω εξωγενών παραγόντων (μη ανταπόκριση δικαιούχου ή μη προσκόμιση δικαιολογητικών)	254	290	337	247	243
β) λοιπές εκκρεμείς επιστροφές φόρων άνω των 90 ημερών (ληξιπρόθεσμες επιστροφές)	85	81	96	41	64
Εκκρεμείς επιστροφές φόρων κάτω των 90 ημερών (μη ληξιπρόθεσμες επιστροφές) από την ημερομηνία έκδοσης του ΑΦΕΚ	166	296	177	323	695

9. Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2020-2021

Η Ελληνική πολιτεία κλήθηκε να αντιμετωπίσει εντός του 2020, σε όρους δημοσιονομικής πολιτικής, μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στη σύγχρονη ιστορία του τόπου. Η πανδημία Covid-19 επιφέρει σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και στη χώρα μας, δυσμενείς οικονομικές συνέπειες οι οποίες ξεπερνούν σε ένταση και εύρος τις οικονομικές συνέπειες οποιουδήποτε άλλου γεγονότος μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Παρόλο που η αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας υπήρξε η μεγαλύτερη πρόκληση για το τρέχον έτος, η οικονομική και δημοσιονομική διαχείριση των εθνικών θεμάτων, μέσω της ενίσχυσης της Εθνικής Άμυνας και των δαπανών για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, οδήγησαν σε πρόσθετες έκτακτες παρεμβάσεις, οι οποίες επιβαρύνουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του τρέχοντος και των επόμενων ετών.

Επιπλέον, εντός του 2020 παρουσιάζονται αυξημένες δαπάνες για αποκατάσταση των ζημιών από φυσικές καταστροφές (αποζημιώσεις και έργα υποδομών για πλημμύρες στην Περιφερειακή Ενότητα Ευβοίας, σε πολλές περιοχές της χώρας από τον Μεσογειακό Κυκλώνα «Ιανό» και την πρόσφατη σεισμική δραστηριότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Σάμου). Παράλληλα, εντός του 2020 διατίθενται και τα απαραίτητα κονδύλια για την καταβολή αναδρομικών ποσών στους συνταξιούχους του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα.

Δημοσιονομικές παρεμβάσεις αντιμετώπισης των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας

Με την εμφάνιση της πανδημίας Covid-19 κατά το 1^ο εξάμηνο του 2020, η πολιτεία έθεσε σε άμεση εφαρμογή μία σειρά παρεμβάσεων με στόχο την αναχαίτιση της εξάπλωσης του ιού και την οικονομική ενίσχυση των πληττόμενων κλάδων της οικονομίας. Οι παρεμβάσεις αυτές χωρίζονται σε 62 κατηγορίες μέτρων (πίνακας 3.30) συνολικής αξίας 31.437 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 23.891 εκατ. ευρώ αφορούν το 2020 και 7.546 εκατ. ευρώ αναμένεται να επηρεάσουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2021.

Τα μέτρα αυτά σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν άμεσα, δεδομένου ότι δεν υπήρχε προηγούμενη εμπειρία για την αντιμετώπιση παρόμοιου ιστορικού συμβάντος, τουλάχιστον στη μεταπολεμική ιστορία, ώστε να έχουν αναπτυχθεί πρότυπες εγχώριες ή διεθνείς πρακτικές. Πολλά από τα μέτρα αυτά υιοθετήθηκαν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και πλέον αποτελούν εργαλειοθήκη για μελλοντική αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών ανάλογων επιδημιολογικών φαινομένων. Σε αυτό το πλαίσιο, αξίζει να αναφερθεί η σημαντική συμβολή των Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και των συναρμόδιων Υπουργείων και φορέων, που εργάστηκαν ακατάπαυστα για την υλοποίηση αυτού του πλήθους πολιτικών σε ασφυκτικά χρονικά περιθώρια.

Οι 62 κατηγορίες μέτρων αποτελούνται από πολλαπλάσια μέτρα και κανονιστικές προσαρμογές, διότι η πλειονότητά τους αναπροσαρμόζονταν σε πραγματικό χρόνο, είτε ως προς την περίμετρο των δικαιούχων βάσει των ΚΑΔ ή άλλων κριτηρίων, είτε ως προς τη δομή τους, με αλλαγές στο ύψος της ωφέλειας ή τον τρόπο υπολογισμού αυτής, είτε ως προς τη χρονική διάρκεια ή την τεχνική εφαρμογή τους. Είναι ενδεικτικό ότι από τις 25 Φεβρουαρίου 2020 και έως τις 19 Νοεμβρίου 2020 έχουν εκδοθεί 978 κανονιστικές πράξεις για την αντιμετώπιση των επιδημιολογικών και οικονομικών συνεπειών της πανδημίας.

Οι παρεμβάσεις στοχεύουν στη στήριξη των φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων, δηλαδή του ιδιωτικού τομέα, αλλά και του Εθνικού Συστήματος Υγείας τα οποία και επλήγησαν ιδιαίτερα από την πανδημία Covid-19. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις εστιάζουν στη στήριξη:

- των επιχειρήσεων που παρουσιάζουν μείωση εσόδων λόγω της πανδημίας,

- των εργαζομένων των πληττόμενων κλάδων, με ειδική μέριμνα για τους εποχικά εργαζόμενους και τους απασχολούμενους στους κλάδους του τουρισμού, του πολιτισμού, του αθλητισμού, της ψυχαγωγίας και του επισιτισμού,
- των ελευθέρων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων,
- των ανέργων,
- των αγροτών,
- των ιδιοκτητών ακινήτων,
- των δανειοληπτών,
- του Εθνικού Συστήματος Υγείας με την προμήθεια εξοπλισμού, υγειονομικού υλικού και την ενίσχυση του προσωπικού,
- των μεταφορών με ειδική πρόνοια για τις αεροπορικές μεταφορές, την ακτοπλοΐα, τις χερσαίες μεταφορές και την ενίσχυση των συγκοινωνιακών φορέων και
- των κλάδων του τουρισμού, του πολιτισμού και του αθλητισμού.

Οι 62 κατηγορίες μέτρων, χωρίζονται σε:

- 22 παρεμβάσεις που αφορούν στη μείωση των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης με κόστος 4.920 εκατ. ευρώ το 2020 και 1.783 εκατ. ευρώ το 2021. Σημειώνεται ότι το ύψος των παρεμβάσεων για το 2021 ανέρχεται σε 2.239 εκατ. ευρώ, ωστόσο 223 εκατ. ευρώ αναμένεται να επιστραφούν από αναστολές φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων του 2020, από τον Μάιο του 2021 και έπειτα, στο πλαίσιο των 12 ή 24 δόσεων (παρεμβάσεις Α, πίνακας 3.30),
- 34 παρεμβάσεις που αφορούν αύξηση δαπανών Γενικής Κυβέρνησης, με κόστος 10.730 εκατ. ευρώ το 2020 και 5.539 εκατ. ευρώ το 2021. Από αυτές, δαπάνες ύψους 1.749 εκατ. ευρώ το 2020 και 880 εκατ. ευρώ το 2021 συγχρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ (παρεμβάσεις Β και Ε, πίνακας 3.30),
- 4 παρεμβάσεις δημοσιονομικά ουδέτερες, που ωστόσο ήταν σημαντικές για τη λειτουργία της ιδιωτικής οικονομίας τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και τη σχέση αυτής με το Τραπεζικό σύστημα (παρεμβάσεις Γ, πίνακας 3.30) και
- 2 παρεμβάσεις παροχής ρευστότητας, συγχρηματοδοτούμενες από το ΠΔΕ, που έχουν ταμειακή επιβάρυνση 2.548 εκατ. ευρώ για το 2020, οι οποίες με τη μόχλευση των ποσών που διατίθενται από το τραπεζικό σύστημα αντιστοιχούν σε παροχή ρευστότητας στον ιδιωτικό τομέα της Ελληνική οικονομίας ύψους 8.241 εκατ. ευρώ (παρεμβάσεις Δ, πίνακα 3.30).

Επιπλέον, έχει προβλεφθεί πόσο 3 δισ. ευρώ ως ειδικό αποθεματικό για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών του κορωνοϊού το 2021, υπό τη μορφή πιστώσεων υπό κατανομή στις γενικές κρατικές δαπάνες.

Οι 62 παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένου του ειδικού αποθεματικού, έχουν συνολικό ύψος 31.437 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 23.891 εκατ. ευρώ αφορούν το 2020 (συμπεριλαμβάνοντας τη μόχλευση των χρηματοοικονομικών εργαλείων ύψους 5.693 εκατ. ευρώ). Το ταμειακό κόστος για το 2020 ανέρχεται σε 18.198 εκατ. ευρώ. Το μεγαλύτερο μέρος, ήτοι ποσό 11.625 εκατ. ευρώ επιφέρει άμεσο δημοσιονομικό κόστος, ποσό 1.567 εκατ. ευρώ αφορά αναστολές φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων και ποσό 5.006 εκατ. ευρώ αφορά παρεμβάσεις παροχής ρευστότητας. Το ύψος των παρεμβάσεων για το 2021 ανέρχεται στο ποσό των 7.546 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 6.936 εκατ. προκαλούν δημοσιονομική επίπτωση και 610 εκατ. εκτιμάται ότι θα δαπανηθούν σε παρεμβάσεις παροχής ρευστότητας που προκαλούν ταμειακή επίπτωση.

Ειδικά για το 2021 οι παρεμβάσεις που επηρεάζουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα αφορούν:

- τη μείωση κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες των ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα, με κόστος 816 εκατ. ευρώ,
- την αναστολή καταβολής Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης στον ιδιωτικό τομέα, με κόστος 767 εκατ. ευρώ,

- την κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών από τον κρατικό προϋπολογισμό και την επιδότηση 200 ευρώ, σε περίπτωση πρόσληψης μακροχρόνια ανέργου, για περίοδο 6 μηνών, στο πλαίσιο του προγράμματος για τη δημιουργία 100.000 νέων θέσεων εργασίας, με κόστος 322 εκατ. ευρώ για το 2021,
- το πρόγραμμα «ΓΕΦΥΡΑ», που αφορά στην επιδότηση της πρώτης κατοικίας για δανειολήπτες που επλήγησαν από την πανδημία Covid-19, με κόστος 280 εκατ. ευρώ για το 2021,
- την επέκταση της μείωσης του ΦΠΑ και αναστολές τελών σε διάφορες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών κλάδων που πλήττονται από την πανδημία έως τον Απρίλιο του 2021, με συνολικό κόστος 113 εκατ. ευρώ για το 2021.

Παράλληλα, η καταβολή αποζημιώσεων ειδικού σκοπού σε απασχολούμενους ή επιχειρήσεις που βρίσκονται, είτε σε προσωρινή αναστολή εργασιών, είτε συμμετέχουν στο Πρόγραμμα «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» κατά τα τέλη του 2020, αναμένεται να λάβει χώρα τον Ιανουάριο του 2021 και συνεπώς να επηρεάσει το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του εν λόγω έτους.

Επιπλέον, το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2021 επηρεάζεται από την κάλυψη της μισθοδοσίας του έκτακτου υγειονομικού προσωπικού που προσλήφθηκε εντός του 2020 και του προσωπικού που προσλαμβάνεται για την κάλυψη των αναγκών των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς.

Το ειδικό αποθεματικό για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών του κορωνοϊού το 2021 ύψους 3 δισ. ευρώ, έχει προβλεφτεί ώστε να καλύψει αναμενόμενες δαπάνες από την επέκταση του μέτρου της επιστρεπτέας προκαταβολής, την επέκταση μέτρων στήριξης της απασχόλησης και του εισοδήματος και επιπλέον δαπάνες Υγείας τους πρώτους μήνες του 2021. Η κατανομή μεταξύ των μέτρων στήριξης θα εξαρτηθεί από αντικειμενικά γεγονότα, όπως οι οικονομικές συνέπειες του δεύτερου κύματος της πανδημίας σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας και τον αριθμό των δικαιούχων.

Πίνακας 3.30 Παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας Covid-19 στην ελληνική οικονομία την περίοδο 2020-2021 (σε εκατ. ευρώ)

α/α	Περιγραφή	2020	2021
A	Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης	-4.920	-1.783
1	Μείωση κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες των ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα	0	-816
2	Αναστολή καταβολής Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης στον ιδιωτικό τομέα	0	-767
3	Μείωση προκαταβολής φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων σε ελεύθερους επαγγελματίες και επιχειρήσεις που επλήγησαν από την πανδημία Covid-19	-1.600	0
4	Κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών επί του ονομαστικού μισθού, των εργαζομένων των οποίων οι συμβάσεις εργασίας τίθενται σε προσωρινή αναστολή	-838	-246
5	Κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών των υπαλλήλων των επιχειρήσεων	-240	0
6	Αναστολή πληρωμών ΦΠΑ σε επιχειρήσεις, αυτοαπασχολούμενους και ελεύθερους επαγγελματίες	-744	174
7	Αναστολή πληρωμών των τρεχουσών ασφαλιστικών εισφορών για επιχειρήσεις, αυτοαπασχολούμενους και ελεύθερους επαγγελματίες	-315	46
8	Αναστολή πληρωμών βεβαιωμένων οφειλών και δόσεων ρυθμίσεων φορολογικών υποχρεώσεων για επιχειρήσεις, αυτοαπασχολούμενους, εργαζόμενους και ελεύθερους επαγγελματίες	-251	0
9	Αναστολή πληρωμών δόσεων ρυθμίσεων οφειλών προς τα ασφαλιστικά ταμεία για επιχειρήσεις, αυτοαπασχολούμενους και ελεύθερους επαγγελματίες	-247	0
10	Αναστολή πληρωμής φορολογικών υποχρεώσεων για τους ιδιοκτήτες ακινήτων που έλαβαν μειωμένο ενοίκιο	-10	4
11	Συμψηφισμός κατά 25% με μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις της εμπρόθεσμης καταβολής ΦΠΑ	-154	0
12	Έκπτωση κατά 25% στις ρυθμισμένες φορολογικές και ασφαλιστικές οφειλές που πληρώθηκαν εμπρόθεσμα, από εργαζόμενους εταιρειών που επλήγησαν από την πανδημία καθώς και από επιχειρήσεις, ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενους	-101	0
13	Μη καταβολή δημοτικών τελών για επιχειρήσεις των οποίων η λειτουργία αναστάλη με κρατική εντολή λόγω της πανδημίας Covid-19	-160	0
14	Μείωση συντελεστή ΦΠΑ στις υπηρεσίες μεταφοράς προσώπων και των αποσκευών τους	-94	-54
15	Μείωση συντελεστή ΦΠΑ σε μη αλκοολούχα ποτά και σε υπηρεσίες διάθεσης μη αλκοολούχων ποτών και ροφημάτων	-67	-38
16	Μείωση συντελεστή ΦΠΑ στα εισιτήρια κινηματογράφων, θεατρικών παραστάσεων και συναυλιών	-11	-6

Πίνακας 3.30 Παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας Covid-19 στην ελληνική οικονομία την περίοδο 2020-2021 (σε εκατ. ευρώ)

α/α	Περιγραφή	2020	2021
17	Μείωση συντελεστή ΦΠΑ στο τουριστικό πακέτο από 80/20 σε 90/10	-1	-1
18	Μείωση συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 6%, για προϊόντα και παρασκευάσματα ατομικής υγιεινής (μάσκες, γάντια κλπ.)	-0,4	-0,3
19	Αναστολή πληρωμής τέλους συνδρομητικής τηλεόρασης	-5	-14
20	Έκπτωση φόρου, για εκμισθωτές ακινήτων που έλαβαν μειωμένο μίσθωμα λόγω της πανδημίας	-69	0
21	Απώλεια εσόδων ΕΤΑΔ και ΟΤΑ από την μείωση κατά 40% για επαγγελματικές μισθώσεις επιχειρήσεων που επλήγησαν από την πανδημία Covid-19	-13	-1
22	Απώλεια φορολογικών εσόδων από την μείωση 40% στις μισθώσεις κύριας κατοικίας εργαζομένων των οποίων η σύμβαση εργασίας είναι σε αναστολή, στις μισθώσεις για την κάλυψη στεγαστικών αναγκών φοιτητών που είναι τέκνα/εξαρτημένα μέλη των ως άνω, καθώς και στις επαγγελματικές μισθώσεις επιχειρήσεων	0	-63
B	Παρεμβάσεις στο σκέλος των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης	-10.730	-2.539
1	Χρηματοδότηση επιχειρήσεων με τη μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής	-5.368	0
2	Κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών από τον κρατικό προϋπολογισμό και επιδότηση 200 ευρώ σε περίπτωση πρόσληψης μακροχρόνια ανέργου, για περίοδο 6 μηνών, στο πλαίσιο του προγράμματος για τη δημιουργία 100.000 νέων θέσεων εργασίας	-26	-322
3	Πρόγραμμα «ΓΕΦΥΡΑ» που αφορά στην επιδότηση της πρώτης κατοικίας για δανειολήπτες που επλήγησαν από την πανδημία Covid-19	-108	-280
4	Αποζημίωση ειδικού σκοπού ύψους 534 ευρώ σε μηνιαία βάση των εργαζομένων των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν τεθεί σε προσωρινή αναστολή	-1.624	-439
5	Κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό του μέρους του δώρου Πάσχα που αναλογεί στη χρονική περίοδο της προσωρινής αναστολής της σύμβασης εργασίας	-130	0
6	Κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών και του επιδόματος αδειάς των εργαζομένων σε ξενοδοχεία δωδεκάμηνης λειτουργίας	-23	0
7	Προσαύξηση αποζημίωσης ειδικού σκοπού για τον μήνα Νοέμβριο 2020 και κάλυψη του πρόσθετου κόστους του δώρου Χριστουγέννων των υπαλλήλων που λαμβάνουν αποζημίωση ειδικού σκοπού λόγω προσωρινής αναστολής της σύμβασης εργασίας	-215	-301
8	Αποζημίωση ειδικού σκοπού ύψους 534 ευρώ σε μηνιαία βάση στους εποχικά εργαζόμενους του τουριστικού κλάδου	-208	0
9	Αποζημίωση ειδικού σκοπού ύψους 534 ευρώ σε μηνιαία βάση για αυτοαπασχολούμενους, ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων (με έως και 20 υπαλλήλους) και ελεύθερους επαγγελματίες που επλήγησαν από την πανδημία Covid-19, βάση συγκεκριμένων ΚΑΔ	-495	0
10	Αποζημίωση ειδικού σκοπού ύψους 600 ευρώ σε έξι επιστημονικούς κλάδους (οικονομολόγους/ λογιστές, μηχανικούς, δικηγόρους, ιατρούς, εκπαιδευτικούς και ερευνητές)	-103	0
11	Πρόγραμμα βραχυχρόνιας απασχόλησης «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» με κάλυψη 60% του καθαρού μισθού και των ασφαλιστικών εισφορών επί του ονομαστικού μισθού για το χρόνο μειωμένης απασχόλησης	-76	-24
12	Κάλυψη πρόσθετου κόστους του προγράμματος βραχυχρόνιας απασχόλησης «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» για καταβολή επιδόματος αδειάς και δώρου Χριστουγέννων	0	-18
13	Παράταση του τακτικού επιδόματος ανεργίας, καθώς και του επιδόματος μακροχρόνιας ανεργίας κατά δύο μήνες	-770	-78
14	Έκτακτο επίδομα ανεργίας, ύψους 400 ευρώ, σε φυσικά πρόσωπα που έγιναν μακροχρόνια άνεργοι	-117	0
15	Επέκταση του επιδόματος ανεργίας στους εποχικούς εργαζόμενους	-28	0
16	Επιδότηση επιτοκίου των επιχειρηματικών δανείων των επιχειρήσεων οι οποίες ανήκουν σε πλητόμενους κλάδους, υπό την προϋπόθεση της διατήρησης των θέσεων εργασίας	-179	0
17	Κάλυψη δαπανών λόγω της πανδημίας Covid-19 για την ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας (εξοπλισμός/ υποδομές και αναλώσιμα)	-367	0
18	Προσλήψεις έκτακτου υγειονομικού προσωπικού	-85	-131
19	Καταβολή έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης του Πάσχα στους εργαζόμενους των νοσοκομείων, του ΕΟΔΥ, του ΕΚΑΒ, και της Πολιτικής Προστασίας	-90	0
20	Κάλυψη των έκτακτων δαπανών, λόγω της πανδημίας Covid-19, των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης	-292	0
21	Νέες προσλήψεις στα μέσα μεταφοράς (ΟΣΥ/ΣΤΑΣΥ), χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) επιπλέον λεωφορείων και σύμβαση με ΚΤΕΛ	-4	-50
22	Άδεια ειδικού σκοπού για εργαζόμενους με παιδιά που φοιτούν σε σχολεία (για την περίοδο που τα σχολεία είναι κλειστά λόγω της πανδημίας Covid-19)	-20	0
23	Ενίσχυση του προγράμματος κοινωνικού τουρισμού του Υπουργείου Τουρισμού	-20	-80
24	Ενίσχυση του προγράμματος κοινωνικού τουρισμού του ΟΑΕΔ	-17	-10
25	Κάλυψη της διαφημιστικής δαπάνης του ΕΟΤ	-23	0
26	Επιπρόσθετη στήριξη του πρωτογενούς τομέα παραγωγής από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	-150	0
27	Επιπλέον επιχορήγηση στο Υπουργείο Πολιτισμού για την ενίσχυση του κλάδου του πολιτισμού	-25	0
28	Αποζημίωση σε εταιρείες ΚΤΕΛ και την ΤΡΑΙΝΟΣΕ για τους περιορισμούς που επιβλήθηκαν στις θέσεις επιβατών	-49	0
29	Αποζημίωση ακτοπλοϊκών γραμμών	-53	0
30	Αποζημίωση σε ερασιτεχνικούς αθλητικούς συλλόγους	-12	0
31	Αποζημίωση ανά θέση επιβάτη στις αεροπορικές εταιρείες	-6	0
32	Καταβολή του 50% του απολεσθέντος μισθώματος στους ιδιοκτήτες ακινήτων που εισπράτουν μειωμένο νοίκιο κατά 40% λόγω της πανδημίας	-29	0

Πίνακας 3.30 Παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας Covid-19 στην ελληνική οικονομία την περίοδο 2020-2021 (σε εκατ. ευρώ)

α/α	Περιγραφή	2020	2021
33	Ενίσχυση επιχειρήσεων του πολιτισμού λόγω περιορισμού θέσεων σε θέατρα, κινηματογράφους, συναυλιακούς χώρους κλπ.	-19	-6
34	Μη επιστρεπτέα επιχορήγηση σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις μέσω των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	0	-800
Γ	Δημοσιονομικά ουδέτερες παρεμβάσεις	0	0
1	Αναστολή αποπληρωμής δόσεων των ενήμερων τραπεζικών δανείων για επιχειρήσεις που πλήττονται από την πανδημία	0	0
2	Αναστολή πληρωμής επιταγών των επιχειρήσεων που πλήττονται από την πανδημία	0	0
3	Παροχή δυνατότητας στις επιχειρήσεις που πλήττονται από την πανδημία να θέσουν τους εργαζόμενους τους σε μερική απασχόληση, για δύο εβδομάδες ανά μήνα	0	0
4	Αποπληρωμή όλων των εκκρεμών επιστροφών φόρων έως και 30.000 ευρώ που βρίσκονται υπό τη διαδικασία ελέγχου από τη φορολογική αρχή	0	0
Δ	Παρεμβάσεις παροχής ρευστότητας	-2.548	0
1	Ταμείο Εγγυοδοσίας της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας	-1.780	0
2	Κεφάλαιο κίνησης στο πλαίσιο του Ταμείου Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II)	-768	0
Ε	Πιστώσεις υπό κατανομή για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας Covid-19		-3.000
	Συνολικό Ταμειακό Κόστος των Παρεμβάσεων (A+B+Γ+Δ+E)	-18.198	-7.323
	<i>Εκ των οποίων:</i>		
A.	Παρεμβάσεις που αφορούν στην αναβολή είσπραξης εσόδων	-1.567	223
B.	Παρεμβάσεις που επιβαρύνουν άμεσα το δημοσιονομικό αποτέλεσμα	-11.625	-6.936
Γ.	Παρεμβάσεις παροχής ρευστότητας (προ μόχλευσης)	-5.006	-610
	Παρεμβάσεις ανά κατηγορία και πηγή χρηματοδότησης		
1	Μείωση εσόδων	-4.920	-2.239
2	Δημοσιονομικές δαπάνες που χρηματοδοτούνται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό	-8.981	-4.427
3	Δημοσιονομικές δαπάνες που συγχρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ	-1.749	-880
4	Χρηματοδοτικά εργαλεία που συγχρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ	-2.548	
5	Μόχλευση χρηματοδοτικών εργαλείων που συγχρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ	-5.693	
	Συνολική Αξία των Παρεμβάσεων (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	-23.891	-7.546

Σημείωση: το θετικό πρόσημο (+) δηλώνει αύξηση εσόδου ή μείωση δαπάνης και το αρνητικό πρόσημο (-) δηλώνει μείωση εσόδου ή αύξηση δαπάνης

Λοιπές δημοσιονομικές παρεμβάσεις

Εκτός από τις δημοσιονομικές παρεμβάσεις που αναφέρονται στην αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας, η δημοσιονομική αποτύπωση των ετών 2020 και 2021 επηρεάζεται από μια σειρά άλλων παρεμβάσεων που αφορούν, είτε αντιμετώπιση έκτακτων υποχρεώσεων του κράτους και ζημιές από φυσικές καταστροφές, είτε νέες αναπτυξιακές παρεμβάσεις. Αυτές περιλαμβάνουν:

- την καταβολή αναδρομικών ποσών σε συνταξιούχους δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ύψους 1,4 δισ. ευρώ περίπου το 2020,
- την αντιμετώπιση των ζημιών από φυσικές καταστροφές, με κόστος που αναμένεται να ξεπεράσει στα 230 εκατ. ευρώ το 2020,
- την εξαίρεση της δαπάνης των εμβολίων που εντάσσονται στο πρόγραμμα εθνικού εμβολιασμού, από το όριο της φαρμακευτικής δαπάνης του ΕΟΠΥΥ, με δημοσιονομικό κόστος 100 εκατ. ευρώ για το 2020 και 170 εκατ. ευρώ για το έτος 2021,
- την αύξηση του ορίου της νοσοκομειακής φαρμακευτικής δαπάνης του ΕΟΠΥΥ κατά 30 εκατ. ευρώ για τα έτη 2020 και 2021,
- την αυξημένη επιχορήγηση προς τον ΕΟΠΥΥ κατά 377 εκατ. ευρώ το 2020, επιπλέον της αύξησης του ορίου της φαρμακευτικής δαπάνης ανωτέρω κατά 30 εκατ. ευρώ και της εξαίρεσης των εμβολίων από το όριο της φαρμακευτικής δαπάνης, με δημοσιονομικό κόστος 100 εκατ. ευρώ,
- το πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπρόθεσμων οφειλών των ΟΤΑ ύψους περίπου 116 εκατ. ευρώ,
- τη θέσπιση του κώδικα διευθέτησης οφειλών και παροχής δεύτερης ευκαιρίας σε δανειολήπτες, με δημοσιονομικό κόστος 100 εκατ. ευρώ για το 2021,
- την υπεραπόσβεση δαπανών έρευνας και ανάπτυξης (R&D), με δημοσιονομικό κόστος 35 εκατ. ευρώ για το 2021,

- την υπερέκπτωση για επενδύσεις σε πράσινη οικονομία, ενέργεια και ψηφιοποίηση (επιβαρύνει το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του έτους 2022),
- την κατάργηση του ΕΝΦΙΑ σε μικρά και απομακρυσμένα νησιά με δημοσιονομικό κόστος 1,5 εκατ. ευρώ για το 2020 και 1,5 εκατ. ευρώ για το 2021,
- την έκτακτη ενίσχυση των ευάλωτων νοικοκυριών, με την διπλή καταβολή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, ύψους περίπου 55 εκατ. ευρώ, τον Δεκέμβριο του 2020.

Παράλληλα, τόσο για το 2020 όσο και για το 2021 έχει δοθεί προτεραιότητα σε παρεμβάσεις που αφορούν στην αντιμετώπιση θεμάτων Εθνικής Άμυνας και Ασφάλειας, καθώς και μεταναστευτικών ροών (πίνακας 3.31). Ειδικότερα, οι πληρωμές για την Εθνική Άμυνα (εξοπλιστικά προγράμματα) αναμένεται να ανέλθουν στο ποσό των 2,5 δισ. ευρώ το 2021, αυξημένες κατά 2 δισ. ευρώ περίπου σε σχέση με το 2020. Οι δαπάνες για τις μεταναστευτικές ροές το 2021 προβλέπεται να ανέλθουν σε 564 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 414 εκατ. ευρώ καλύπτονται από τον τακτικό προϋπολογισμό.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, το σύνολο των παρεμβάσεων για την ενίσχυση της Ελληνικής οικονομίας και την αντιμετώπιση των πολλαπλών κρίσεων (υγειονομική, οικονομική, μεταναστευτική, φυσικών καταστροφών) προσεγγίζει τα 27 δισ. ευρώ το 2020 και αναμένεται να υπερβεί τα 10 δισ. ευρώ το 2021, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι πόροι που θα απορροφηθούν στα πλαίσια του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

**Πίνακας 3.31 Εθνική Άμυνα και Μεταναστευτικό
(σε εκατ. ευρώ)**

	2020	2021
Εξοπλιστικά προγράμματα		
Πληρωμές	515*	2.519
Φυσικές παραλαβές	460	1.472
Δαπάνες μεταναστευτικών ροών		
Τακτικός Προϋπολογισμός	405	414
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων	200	150

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε ένα νέο έκτακτο μέσο για την αντιμετώπιση των οικονομικών και των κοινωνικών συνεπειών της πανδημίας, το Next Generation EU. Το Next Generation EU στοχεύει στη στήριξη των κρατών-μελών για να ανακάμψουν, να ανασυνταχθούν και εξέλθουν από την κρίση πιο δυνατά μέσα από ένα φάσμα μέσων για τη στήριξη επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στα κράτη-μέλη. Βασικά εργαλεία αποτελούν ο νέος Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και η πρωτοβουλία REACT EU.

Η Ελληνική οικονομία θα ενισχυθεί με χρηματοδοτικά εργαλεία του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας, όπως απεικονίζεται στον πίνακα 3.32. Κατά την περίοδο 2021-2026 η ελληνική οικονομία αναμένεται να ωφεληθεί με 32 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 19,3 δισ. ευρώ αφορούν επιχορηγήσεις και 12,7 δισ. ευρώ δάνεια με ευνοϊκό επιτόκιο και όρους. Ειδικότερα από τα 19,3 δισ. ευρώ, τα 16,2 δισ. ευρώ αφορούν το πρόγραμμα Recovery and Resilience Facility, ποσό 2,3 δισ. ευρώ το REACT-EU, ποσό 0,4 δισ. ευρώ το Just Transition Fund και ποσό 0,4 δισ. ευρώ το European Agricultural Fund for Rural Development.

**Πίνακας 3.32 Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας & REACT-EU
(σε εκατ. ευρώ)**

		2020	2021
Recovery and Resilience Facility	Επιχορηγήσεις	0	2.635*
	Δάνεια	0	1.272
REACT-EU	Επιχορηγήσεις	0	1.600**
Σύνολο			5.507

* Το ποσό των 2.635 έχει περιληφθεί ως έσοδο στις μεταβιβάσεις κεντρικής κυβέρνησης και ως δαπάνη στις πιστώσεις υπό κατανομή του πίνακα 3.2

** Το ποσό αυτό είναι επιπλέον των δαπανών του ΠΔΕ που περιλαμβάνονται στον πίνακα 3.2.

Για τη χρήση του Recovery and Resilience Facility τα κράτη μέλη θα καταρτίσουν **εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας**, στα οποία παρουσιάζεται η μεταρρυθμιστική και επενδυτική ατζέντα τους για τα έτη 2021-26. Τα σχέδια θα επανεξεταστούν και θα προσαρμοστούν ανάλογα με τις ανάγκες το 2022, ώστε να ληφθεί υπόψη η τελική κατανομή των κονδυλίων για το 2023.

Η Επιτροπή θα αξιολογήσει τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εντός δύο μηνών από την υποβολή τους βασιζόμενη σε μία σειρά κριτηρίων, όπως:

- συνεκτικότητα με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις,
- ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού, δημιουργία θέσεων εργασίας και οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα του κράτους μέλους και
- αποτελεσματική συμβολή στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, που αναμένεται ότι τελικά θα πρέπει να απορροφήσουν το 37% και το 20% αντίστοιχα, των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας.

Η θετική αξιολόγηση των αιτήσεων πληρωμών θα εξαρτηθεί από την ικανοποιητική εκπλήρωση των σχετικών οροσήμεων και στόχων.

Η αξιολόγηση των σχεδίων ανάκαμψης και σταθερότητας εγκρίνεται από το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία βάσει πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω σχετικής εκτελεστικής πράξης. Οι νομικές δεσμεύσεις θα αναληφθούν έως την 31η Δεκεμβρίου 2023. Οι σχετικές πληρωμές θα γίνουν έως την 31η Δεκεμβρίου 2026.

Το προσχέδιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης κατατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 18 Νοεμβρίου 2020 και ξεκίνησε η σχετική διαβούλευση με την Επιτροπή. Στις 25 Νοεμβρίου θα ξεκινήσει και η σχετική δημόσια διαβούλευση επί των στρατηγικών κατευθύνσεων του Σχεδίου, ενώ το τελικό Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Σταθερότητας αναμένεται να υποβληθεί στα Ευρωπαϊκά Όργανα κατά το πρώτο τρίμηνο του 2021 και να εγκριθεί στο αμέσως επόμενο τρίμηνο, κατά τη διάρκεια του οποίου αναμένεται να υπάρξει η πρώτη εκταμίευση (προκαταβολή) για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ενώ είναι πιθανό να υπάρξει εντός του 2021 και μια ακόμα εκταμίευση, αφού αυτές είναι εξαμηνιαίες.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αφορά επενδύσεις, προγράμματα (όπως προγράμματα κατάρτισης ή ενεργειακής αναβάθμισης), καθώς και μεταρρυθμίσεις που υλοποιήθηκαν από τον Φεβρουάριο του 2020 και εντεύθεν, συνεπώς η απορρόφηση των σχετικών πόρων μπορεί και πρόκειται να ξεκινήσει πριν την επίσημη έγκρισή του. Η μακροοικονομική επίπτωση των παρεμβάσεων που θα γίνουν στο πλαίσιο αυτό εντός του 2021, λόγω των σημαντικών επενδυτικών δαπανών που περι-

λαμβάνει ο Μηχανισμός θα επηρεάσουν θετικά το ΑΕΠ και τα δημόσια έσοδα τόσο του 2021 όσο και του 2022 και των επόμενων ετών.

Πέραν του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, κατά το 2021 σημαντική θα είναι και η συμβολή του React-EU, το οποίο αφορά σε ένα πρόγραμμα γέφυρα, περιλαμβάνοντας δράσεις και δαπάνες για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας Covid-19. Το πρόγραμμα αυτό επικεντρώνεται στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, τη διατήρηση και δημιουργία θέσεων εργασίας, την ενίσχυση των οικονομικά ευάλωτων πολιτών, την παροχή κεφαλαίου κίνησης και την ενίσχυση των επενδύσεων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Σημαντικοί πόροι στους τομείς αυτούς θα διοχετευτούν εντός του 2021 μέσω του React-EU.

Αθροιστικά οι πόροι που προβλέπονται το 2021 από όλα τα εργαλεία του μηχανισμού του Next Generation EU, περιλαμβανομένων και των δανείων αναμένεται να ξεπεράσουν τα 5,5 δισ. ευρώ με αντίστοιχο ποσοστό απορρόφησης, με την εξαίρεση μόνο κάποιων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν το 2020 και θα πληρωθούν, εφόσον περιληφθούν στα σχετικά εργαλεία, το 2021.

10. Κύριες πηγές κινδύνου για τις δημοσιονομικές προβλέψεις

Πέρα από την αβεβαιότητα που επισημάνθηκε και παραπάνω ότι ενέχουν οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις λόγω της πανδημίας και του τρόπου εξέλιξής της, υπάρχουν πάντα και άλλοι εξωγενείς κίνδυνοι (όπως γεωπολιτικές και πολιτικές εντάσεις, μεταναστευτικές ροές κλπ) που μπορεί να επηρεάσουν τα οικονομικά μεγέθη.

I. Ανάλυση ευαισθησίας

Υπό τις παρούσες συνθήκες, οι σημαντικότεροι κίνδυνοι σχετίζονται με την εξέλιξη της πανδημίας και συγκεκριμένα με την έκταση και τη χρονική διάρκεια των περιοριστικών μέτρων, καθώς και με τη χρονική στιγμή κατά την οποία θα καταστεί εφικτός ο εμβολιασμός του πληθυσμού. Σε περίπτωση που η εξάπλωση της πανδημίας απαιτήσει ισχυρότερα ή μεγαλύτερης διάρκειας περιοριστικά μέτρα, θα υπάρξει αρνητικός αντίκτυπος στα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά μεγέθη. Το ίδιο θα συμβεί και εάν υπάρξουν καθυστερήσεις στη διαδικασία ολοκλήρωσης των κλινικών δοκιμών και έγκρισης του εμβολίου ή στη διαδικασία εμβολιασμού. Αντιθέτως, σε περίπτωση ταχείας υποχώρησης του δεύτερου κύματος της πανδημίας και ευνοϊκών εξελίξεων ως προς την παραγωγή και διάθεση του εμβολίου, ο αντίκτυπος θα είναι θετικός και η ταχύτερη οικονομική ανάκαμψη θα επιδράσει θετικά στα δημοσιονομικά μεγέθη.

Η παρούσα ανάλυση ευαισθησίας αποσκοπεί στο να εκτιμήσει την πορεία των κύριων δημοσιονομικών μεταβλητών κάτω από διαφορετικές υποθέσεις περί του ρυθμού μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας κατά το 2021. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ανάλυσης έχει εκτιμηθεί η επίδραση στο εκτιμώμενο δημοσιονομικό αποτέλεσμα για το 2021 από μία μείωση του ρυθμού ονομαστικής μεγέθυνσης του ΑΕΠ κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο του Προϋπολογισμού. Η επίπτωση αυτή έχει εκτιμηθεί μέσω των ελαστικοτήτων που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής δημοσιονομικής εποπτείας και οι οποίες περιγράφονται στην έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής “Report on Public Finances in EMU 2018”.

Η μείωση του ρυθμού ονομαστικής μεγέθυνσης κατά 1,5 ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο συνεπάγεται ότι το ΑΕΠ του 2021 (σε τρέχουσες τιμές) θα διαμορφωθεί σε 169,5 δισ. ευρώ από 162,8 δισ. ευρώ το 2020, έναντι ονομαστικού ΑΕΠ ύψους 171,9 δισ. ευρώ το 2021 σύμφωνα με το βασικό σενάριο. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης ευαισθησίας, μία τέτοια μεταβολή του επιπέδου του ονομαστικού ΑΕΠ θα οδηγούσε σε επιδείνωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος κατά 0,74% του ΑΕΠ σε σχέση με το σενάριο του Προϋπολογισμού 2021.

Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA θα διαμορφωνόταν σε -7,4% του ΑΕΠ έναντι -6,7% του ΑΕΠ, ενώ το πρωτογενές δημοσιονομικό αποτέλεσμα κατά ESA θα διαμορφωνόταν σε -4,5% του ΑΕΠ έναντι -3,8% του ΑΕΠ. Σε απόλυτους όρους, ο μειωμένος αυτός ονομαστικός ρυθμός μεγέθυνσης θα οδηγούσε σε επιπλέον δημοσιονομική επιβάρυνση της τάξης του 1,1 δισ. ευρώ.

Αναφορικά με το δημόσιο χρέος και πώς θα επηρεαζόταν με μια υπόθεση αύξησης των επιτοκίων κατά 1%, επισημαίνεται ότι στις 30/9/2020 το χρέος σταθερού επιτοκίου αντιπροσώπευε το 96,6% του συνολικού χρέους, έναντι 3,4% του χρέους με κυμαινόμενο επιτόκιο. Η σχέση αυτή καταδεικνύει τη μικρή επίδραση που αναμένεται να προκαλέσει μια μεταβολή των επιτοκίων στα μεγέθη του χρέους.

Έτσι, σε μία υποτιθέμενη αύξηση των επιτοκίων κατά 1%, σε όλο το φάσμα της καμπύλης αποδόσεων, η επίδραση στο χρέος και στους τόκους για το 2020 είναι μηδενική, ενώ για το 2021 υπολογίζεται σε επίπεδα λίγο κάτω του 0,1% του ΑΕΠ.

II. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Σύμφωνα με την Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών, τα κράτη μέλη δημοσιεύουν σχετικές πληροφορίες για τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις των υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης, οι οποίες είναι πιθανό να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στους προϋπολογισμούς των φορέων Γενικής Κυβέρνησης. Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν τις κρατικές εγγυήσεις, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη λειτουργία των δημόσιων επιχειρήσεων. Η ανωτέρω Οδηγία προβλέπει επίσης τη δημοσίευση πληροφοριών για τις συμμετοχές της Γενικής Κυβέρνησης στο κεφάλαιο ιδιωτικών και δημόσιων επιχειρήσεων για σημαντικά από οικονομικής άποψης ποσά.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα ενότητα παραθέτει τα νεότερα επίσημα στοιχεία της Eurostat αναφορικά με τρεις κατηγορίες ενδεχόμενων υποχρεώσεων. Αυτές είναι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) που καταγράφονται εκτός προϋπολογισμού (off-balance sheet), το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων που έχουν χορηγηθεί από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και οι συνολικές υποχρεώσεις φορέων που ταξινομούνται εκτός της Γενικής Κυβέρνησης αλλά ελέγχονται από το Κράτος ή από άλλους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Αναλυτικά στοιχεία αναφορικά με το ύψος των κρατικών εγγυήσεων και των συμμετοχών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης στο κεφάλαιο δημόσιων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων παρατίθενται στα κεφάλαια 4 και 5 αντίστοιχα.

Πίνακας 3.33 Υποχρεώσεις που απορρέουν από Συμπράξεις Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) που καταγράφονται εκτός προϋπολογισμού (off-balance sheet)			
	2016	2017	2018
<i>σε εκατ. ευρώ</i>			
Γενική κυβέρνηση	221,3	233,95	270,2
Κεντρική Κυβέρνηση	221,3	233,95	270,2
Τοπική Αυτοδιοίκηση	0	0	0
Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης	0	0	0
<i>ως % του ΑΕΠ</i>			
Γενική κυβέρνηση	0,13	0,13	0,15
Κεντρική Κυβέρνηση	0,13	0,13	0,15
Τοπική Αυτοδιοίκηση	0	0	0
Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης	0	0	0

Πηγή: Eurostat

Τα στοιχεία σχετικά με τις τρεις ανωτέρω κατηγορίες ενδεχόμενων υποχρεώσεων παρατίθενται τόσο για το σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης όσο και για κάθε υποτομέα αυτής ξεχωριστά, εφ' όσον είναι διαθέσιμα. Τα στοιχεία για τις υποχρεώσεις που απορρέουν από εκτός προϋπολογισμού ΣΔΙΤ είναι εκφρασμένα σε όρους προσαρμοσμένης αξίας κεφαλαίου (adjusted capital value), η οποία λαμβάνει υπ' όψιν την απόσβεση των κεφαλαιουχικών αγαθών και αντανακλά την παρούσα αξία τους κατά την εκάστοτε χρονική στιγμή. Ως εκ τούτου, αντανακλά και τη δυνητική επίδραση στο δημόσιο χρέος σε περίπτωση μετατροπής της ενδεχόμενης υποχρέωσης σε πραγματική.

Τα στοιχεία για το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων που έχουν χορηγηθεί από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης παρουσιάζονται στη συνέχεια ενοποιημένα σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης.

Πίνακας 3.34 Μη εξυπηρετούμενα δάνεια χορηγηθέντα από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης

	2016	2017	2018
<i>σε εκατ. ευρώ</i>			
Γενική κυβέρνηση	419,0	549,0	471,0
Κεντρική Κυβέρνηση	419,0	549,0	471,0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	0	0	0
Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης			
<i>ως % του ΑΕΠ</i>			
Γενική κυβέρνηση	0,24	0,31	0,26
Κεντρική Κυβέρνηση	0,24	0,31	0,26
Τοπική Αυτοδιοίκηση	0	0	0
Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης			

Πηγή: Eurostat